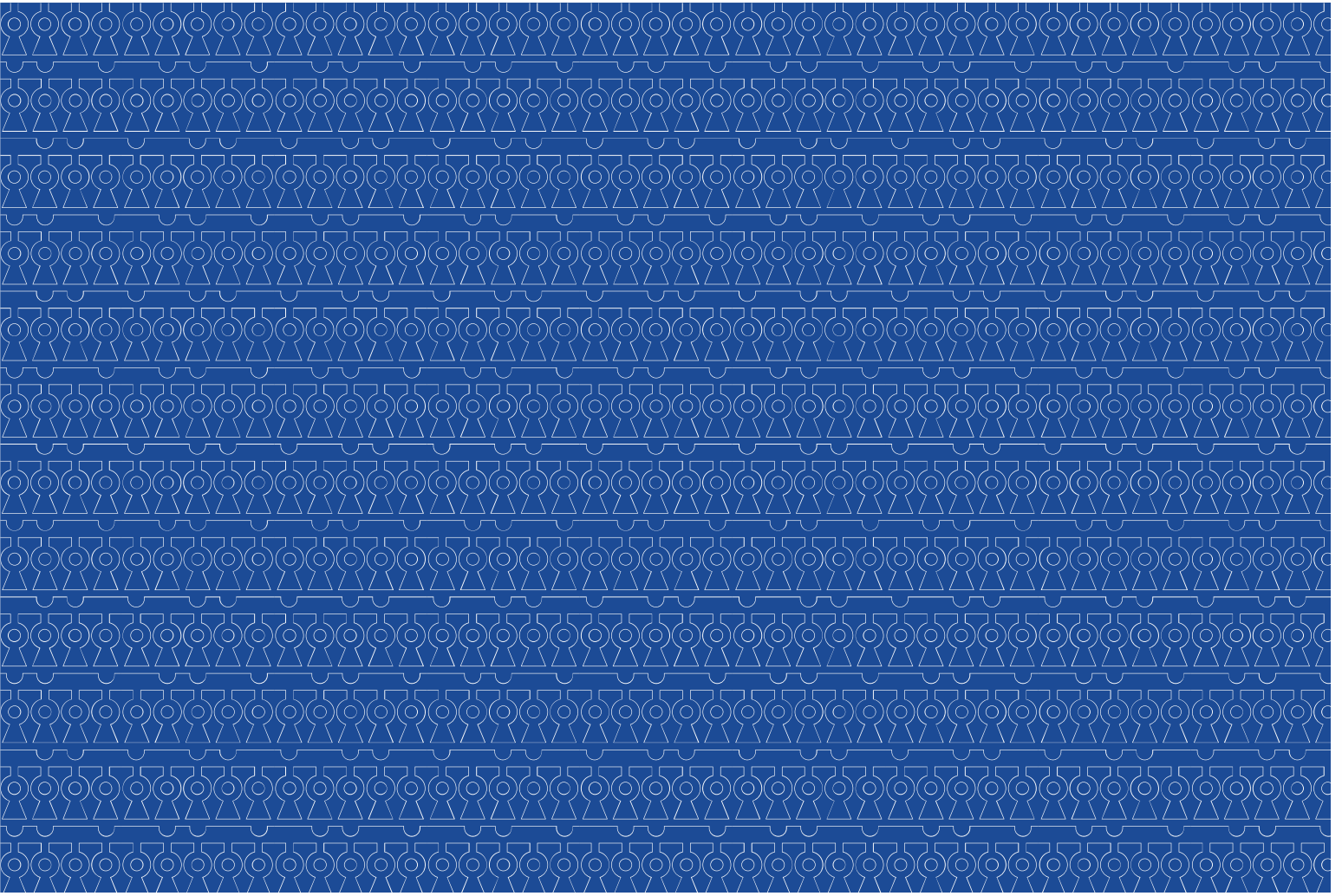

ULLESAKER
KOMMUNE

ÅRSRAPPORT

2017

FORORD

En god kommune å bo i

I 2017 vokste Ullensaker kommune sin befolkning med ca 1500 innbyggere. Dette er den nest største prosentvise veksten i landet og den største reelle veksten i antall innbyggere på Romerike. Også på arbeidssiden vokser kommunen hurtig med flere arbeidsplasser og arbeidsgivere. Veksten viser at vi er attraktive både for befolkning og næringsliv.

Det å tilby gode tjenester til en stadig økende befolkning er utfordrende både fordi behovene endrer seg og fordi økningen kommer innenfor et driftsår hvor årets økonomiske rammer allerede er definerte. Jeg er derfor stolt av at Ullensaker kommune også i 2017 leverte gode tjenester til våre innbyggere innenfor vedtatte målsetninger. Innbygger- og brukerundersøkelse viser også at våre innbyggere og tjenestemottakere i økende grad er fornøyde med våre tjenester. En stor takk til alle ansatte i kommunen som bidrar til dette.

For budsjettet 2017 ble det særlig løftet frem at det skal være enkelt å være innbygger i Ullensaker kommune. I løpet av driftsåret har vi jobbet mye med dette blant annet med digitalisering og tilrettelegging av tjenester på nett. Dette er noe som vi kommer til å jobbe med videre i årene som kommer.

En særlig stor satsing i 2017 var innføring av nettbrett til alle elever i våre skoler. Jobben ble startet opp i 2017 og fullført i begynnelsen av 2018. Dette er et viktig og rett skritt for å sikre gode læringsvilkår for fremtidige Ullsokninger.

Kommunens netto driftsresultat er for 2017 ca i balanse. Dette viser at tjenesteområdene i all hovedsak drifter innenfor vedtatt budsjett, men med noe variasjon. Kommunen har også satt av penger «på bok» slik at vi har en buffer som er i henhold til kommunestyrets målsetning, og som er helt nødvendig dersom uforutsette hendelser skulle oppstå.

For at vi som kommune skal klare å utvikle våre tjenester i tråd med det som forventes av oss er vi avhengig av god dialog med våre innbyggere. Dette er noe vi har prioritert å jobbe med i 2017 både på generelt basis men også opp imot konkrete prosjekter. Satsingen skal videreføres med full styrke i kommende år.

Ullensaker kommune er en god kommune å bo i, og det skal den også være fremover. På vegne av alle ansatte i min organisasjon vil jeg derfor takke for et godt samarbeid med innbyggere, tjenestemottakere, politikere og andre interessenter i 2017. Og så ser vi frem til et fortsatt godt samarbeid for å videreutvikle vår flotte kommune i årene som kommer.

Ullensaker, 31. mars 2018

Rune Hallingstad
Rådmann

INNHALDSFORTEGNELSE

1	SAMMENDRAG	6
2	OVERORDNEDE MÅL OG RAMMER	8
2.1	Kommuneplan.....	8
2.2	Balansert målstyring.....	10
3	ORGANISASJON OG STYRING	15
3.1	Politisk organisering.....	15
3.2	Administrativ organisering.....	16
3.3	Ullensaker kommune som arbeidsgiver.....	19
4	ÅRSBERETNING 2016 ETTER LOV OG FORSKRIFT	28
4.1	Økonomisk stilling og resultat av virksomheten.....	28
4.2	Andre forhold av vesentlig betydning for kommunen.....	29
4.3	Tiltak for å ivareta betryggende kontroll og etisk standard.....	29
4.4	Likestilling.....	31
4.5	Redegjørelse for vesentlige budsjettavvik.....	31
5	ØKONOMI	33
5.1	Regnskapsresultater.....	33
5.2	Driftsinntekter.....	38
5.3	Driftsutgifter.....	42
5.4	Utvikling i sentrale nøkkeltall.....	45
5.5	Finans.....	52
5.6	Investeringer.....	60
6	ÅRSRAPPORT FOR FORMANNSKAPET	67
6.1	Oppsummering for Formannskapet.....	68
6.2	Plansak, byggesak og oppmåling.....	71
6.3	Kommunal næringsforvaltning.....	73
6.4	Styring og kontroll.....	74
6.5	Administrasjon.....	74
6.6	Kirke.....	77

7	ÅRSRAPPORT FOR TEKNISK, IDRETT OG KULTUR.....	78
7.1	Oppsummering for teknisk, idrett og kultur	78
7.2	Eiendomsforvaltning - formålsbygg og boliger.....	81
7.3	Kommunaltekniske tjenester; vann, avløp og renovasjon	84
7.4	Kommunaltekniske tjenester; brann og ulykkesvern.....	84
7.5	Samferdsel.....	85
7.6	Kulturminner, natur og nærmiljø	85
7.7	Kultur og idrett	86
7.8	Stab.....	89
8	ÅRSRAPPORT FOR SKOLE OG BARNEHAGE.....	90
8.1	Oppsummering for skole og barnehage	91
8.2	Barnehager.....	92
8.3	Grunnskoleopplæring	96
8.4	Stab.....	101
9	ÅRSRAPPORT FOR HELSEVERN OG SOSIAL OMSORG.....	102
9.1	Oppsummering for helsevern og sosial omsorg.....	102
9.2	Pleie og omsorg.....	106
9.3	Kommunehelse	110
9.4	Rus og psykisk helsevern.....	112
9.5	Sosialtjeneste.....	113
9.6	Barnevern.....	115

1 SAMMENDRAG

Hovedtrekkene ved utviklingen i Ullensaker

- Historisk høy befolkningsvekst i 2017
- Fortsatt høy vekst i årene fremover, men noe avtagende i forhold til 2017
- Dynamisk utviklingskraft med stor utbygging av boliger og næringsbygg
- Videreutvikling av Jessheim som regionsenter
- Økende krav til nye investeringer for å imøtekomme innbyggernes behov

Fokusområder i 2017

- Tverrfaglig arbeid for å sikre felles prioritering av tidlig innsats for ulike grupper og for å sikre riktig bruk av ressursene til det beste for brukerne
- Det skal være enkelt å være innbygger i Ullensaker, fokus på digitalisering og tilrettelegging av tjenester på nett

Økonomi

Regnskapet viser at kommunens økonomi ved utgangen av 2017 er i tilfredsstillende balanse. Kommunens økonomiske situasjon er imidlertid noe mer krevende enn tidligere.

Driftsinntektene for 2017 er 2.496 mill kr, mens driftsutgiftene er 2.455 mill kr. Brutto driftsresultat er 40,6 mill kr, mens netto driftsresultat er negativt på -11,1 mill kr, -0,4 % av brutto driftsinntekter. Etter avsetning til/bruk av fond er kommunens mindreforbruk 51,9 mill kr.

Økonomieresultatet på enhetene viser at det samlet sett er god økonomistyring, men likevel fremkommer det avvik på enkelte områder. Av et justert budsjett på kr 1,671 mrd kr viser resultatet et mindreforbruk på 1,0 mill kr.

Det er vesentlige høyere kostnader innenfor hovedområdet for helse og sosial på grunn av at etterspørselen etter helse- og omsorgstjenester er stor og i noen grad må kjøpes utenfor kommunen. I tillegg er det økning i omsorgsovertagelser innen barnevernet, samt vekst i korttidsfraværet innenfor helsesektoren. Innenfor hovedområdet for teknisk, idrett og kultur er det særlig vedlikeholdsutgifter til kommunale boliger som er høyere enn planlagt.

Lavere utbetaling av tilskudd til private barnehager og overføring av et større mindreforbruk fra tidligere år innenfor grunnskole bidrar i positiv retning fra hovedområdet for skole og barnehage.

Formannskapet

Enhetene under formannskapet leverer tjenester både til innbyggere og ansatte (interne brukere) og har resultatmål som retter seg mot begge disse målgruppene. Det er høyt fokus på tilgjengelighet og å bygge tillit og godt omdømme. Oppsummert er resultatene for stabene stort sett i henhold til målsettingene i 2017.

Samlet resultat for hovedutvalget er et mindreforbruk på 7,8 mill kr, 7,1 % av netto budsjetttramme. Årsaken er tidsforskyvning av prosjekter som strekker seg over mer enn ett regnskapsår. 4 mill kr av disse er vedtatt overført til bruk i 2018.

Teknisk, idrett og kultur

Brukerne er stort sett godt fornøyd med tjenestene som leveres på dette området og resultatene er i henhold til målsettingene. De avvik som er registrert er hovedsakelig innenfor kommunale veger. På dette området er det gjort flere tiltak som det forventes skal bidra positivt de kommende årene.

Hovedutvalget har samlet et mindreforbruk 0,6 mill kr. Dette tilsvarer -0,3 %. 2 mill kr i ubrukte midler på hovedutvalget (Veg) er vedtatt overført til bruk i 2018.

Skole og barnehage

Brukerundersøkelsene som gjennomføres innenfor skole og barnehage viser at Ullensaker på flere områder oppnår høyere resultat enn Akershusnippet og nivået for landet.

I tillegg til brukertilfredshet har hovedutvalget satt høyt fokus på læringsutbytte. Kartleggingsprøvene som brukes for å måle kvaliteten viser varierende resultater, men ingen markante avvik fra året før eller fra landsgjennomsnittet.

Samlet mindreforbruk i hovedutvalget er 13,2 mill kr i 2017, tilsvarende 1,8 %. I stor grad er det lavere tilskuddsutbetalinger til private barnehager (9,3 mill kr) og deler av det overførte mindreforbruk fra 2016 i grunnskoleopplæringen (3,9 mill kr) som forårsaker mindreforbruket.

Helsevern og sosial omsorg

Resultater på måloppnåelse under fokusområdet brukere er gjennomgående bra innenfor helse og sosial omsorg, med noen avvik. For de resultatmålene hvor tjenestene ikke har oppnådd fastsatte mål er det foretatt analyser og det iverksettes tiltak for å oppnå bedre resultater i 2018.

Fokus for å oppnå målsetningene i 2017 har vært tidlig innsats, koordinert innsats (samordnet og tverrfaglig), samt styrke og prioritere det forebyggende arbeidet rettet mot barn og unge.

Gjennom hele 2017 har det blitt jobbet med prosjektet Gjestad «2066». Utgangspunktet har vært å få avklart om Gjestadområdet skal videreutvikles for å møte fremtidig vekst, samt velge en retning på tjenesteutformingen som sikrer en bærekraftig utvikling.

Samlet resultat for hovedutvalget er et merforbruk på 20,4 mill kr i 2017, som skyldes stor etterspørsel etter helse- og omsorgstjenester, økning i omsorgsovertagelser innen barnevernet, vekst i korttidsfraværet og økning i innslagspunktet for refusjon for ressurskrevende tjenester.

2 OVERORDNEDE MÅL OG RAMMER

2.1 Kommuneplan

Kommuneplanen 2015-2030 legger føringer og rammer for utviklingen av kommunen og er kommunens viktigste overordnede styringsdokument. Kommuneplanen har et langsiktig perspektiv, og er et redskap for kommunen til å møte nye og endrede utfordringer. Kommuneplanen skal bidra til å gi forutsigbarhet i utviklingen av tjenestetilbudet og framtidig arealbruk. Folkehelse skal sikres i planarbeidet, og det skal legges til rette for fortsatt befolkningsvekst. Veksten er målsatt til:

- 500 nye boliger i året
- 1000 nye arbeidsplasser i året

Ullensaker kommunes visjon er å være «**Vekstkommunen - tilgjengelig, attraktiv og handlekraftig**». Arealstrategien med fortetting i eksisterende tettsteder, et sterkt jordvern og sikring av områder for friluftsliv er videreført fra tidligere kommuneplan. De langsiktige overordnede målene frem mot 2030 kan oppsummeres slik:

Ullensaker kommune:

- Er en aktiv og langsiktig samfunnsutvikler, med en bærekraftig befolkningsvekst og arealforvaltning.
- Utvikler trygge og godt integrerte tettsteder som stimulerer til fysisk og kulturell aktivitet, og en aktiv helsefremmende livsstil der alle innbyggere gis mulighet til å være aktive samfunnsdeltagere.
- Har et bredt boligtilbud med god kvalitet og gode bomiljøer, der kultur-, idretts- og organisasjonsliv skaper aktivitet, opplevelser, tilhørighet og identitet.
- Har et variert og framtidsrettet næringsliv.
- Har en effektiv organisasjon med motiverte, kompetente og omstillingsdyktige medarbeidere.
- Har en beredskap som er i stand til å håndtere de hendelser og krisesituasjoner som kan inntreffe.
- Barn og unge har trygge, likeverdige og utviklende oppvekstvilkår i en kommune i vekst, som verdsetter kunnskap, ferdigheter og kompetanse.

Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år, og revideres årlig. Å tydeliggjøre sammenhengen mellom kommuneplanens handlingsdel og økonomiplanenes handlingsprogram blir en viktig del når kommuneplanen rulleres i 2017/2018. Kommuneplanen blir sendt på høring etter sommeren 2018 og behandles deretter politisk årsskiftet 2018/2019.

2.1.1 Samfunns- og næringsutvikling

Ullensaker kommune har hatt en historisk sterk befolkningsvekst de siste årene. Ved utgangen av 2017 hadde kommunen 36 576 innbyggere. Veksten siste år var på 4,18 % (1478 personer). For 2016 var tilsvarende tall 2,7 % (913 personer). Den prosentvise veksten for 2017 er historisk høy. Det forventes fortsatt høy vekst, men noe utflating. Ifølge befolkningsprognosene vil Ullensaker ha en befolkning på i underkant av 40 000 innbyggere i 2020, og ca 46 000 innbyggere i 2030. Det er tilgangen på arbeidsplasser som følge av hovedflyplassen på

Gardermoen som til nå har vært den viktigste årsaken til den sterke veksten. I tillegg er Jessheim blitt en attraktiv regional by med stor tiltrekningskraft.

Befolkningsveksten har gitt kommunen mange muligheter og utfordringer, både i samfunns- og arealutviklingen, og med å kunne dimensjonere et tilstrekkelig nivå på tjenesteproduksjon. Det legges vekt på fortetting/transformasjon framfor byspredning og utvikling av nye boligområder langt fra sentrum og kollektivtilbud. Allerede planavklarte områder utvikles med sikte på å redusere transportbehovet og ved å legge til rette for gange og sykkel.

Sammen med hovedflyplassen utgjør Jessheim og Gardermoen næringspark den framtidige «Gardermobyen». Dette er kjernen i en region som er robust, livskraftig og tilgjengelig. Tilrettelegging av arealer til boliger og næringsliv har styrket kommunens evne til å dra nytte av denne posisjonen. Den store utbyggingen av boliger og næringsbygg har gitt en dynamisk utviklingskraft. Dette har ført til urbanisering av Jessheim og utvikling av næringsområdene på Kløfta, Jessheim og etter hvert forhåpentligvis med større styrke i Gardermoen Næringspark.

Det er om lag i underkant av 27 000 arbeidsplasser i Ullensaker. Av disse er ca. 13 000 på hovedflyplassen, omtrent det samme som året før. Det har vært en nedgang i antall ansatte de siste årene på flyplassen til tross for vekst i antall reisende ved Oslo Lufthavn. Dette på grunn av omstruktureringer og effektivisering/digitalisering i bransjen.

I Ullensaker var det ca. 18 500 innbyggere i arbeid pr 4. kvartal 2017, noe som indikerer 7-800 nye arbeidsplasser. Omtrent halvparten har sitt arbeidssted innenfor kommunens grenser, noe som innebærer at Ullensaker kommune er en kommune med høy netto innpendling.

2.1.2 Strategisk planlegging

Ullensaker kommune har de siste årene gjennomført en rekke større plan- og strategiprosesser. Kommunen skal legge til rette for å takle veksten i Osloregionen med å videreutvikle Jessheim som et regionsenter.

I kommunens plandokumenter er det bygget opp under at hovedtyngden av befolkningsveksten, nærmere 75 %, legges til Jessheim og omlag 15 % til Kløfta. Veksten for øvrig, om lag 10 % vil fordeles på resterende tettsteder i kommunen.

I Gardermoen Næringspark skal kommunen legge til rette for over 20 000 arbeidsplasser i et langsiktig perspektiv. Helseclusteret på Jessheim nord med Landsforeningen for Hjerter- og Lungesykes (LHL) spesialsykehus er i drift og åpnes formelt i juni 2018. Her etableres det viktige arbeidsplasser for hele regionen. Det interkommunale helsehuset er etablert samme sted og ble åpnet i februar 2018. Øvre Romerike er i ferd med å utvikle seg til en felles bolig- og arbeidsmarkedsregion.

Det ble i 2017 vedtatt 11 detaljreguleringsplaner. Dette er 3 færre enn i 2016.

Det er i 2017 jobbet med 4 områdereguleringsplaner, mot 5 foregående år:

- Områdereguleringsplanene for Stasjonsområdet og rådhusplassen
- Områdeplanen for den nye bydelen Gystadmarka
- Planvedlikehold Gardermoen næringspark er igangsatt
- Områdeplan for området gamle Nordkisa skole

Andre sentrale strategiske planoppgaver som er arbeidet med i 2017:

- Kulturminnevernplanen ble vedtatt i juni 2017
- Arbeidet med mobilitets- og byutviklingsstrategi er startet opp i 2017
- Vi har startet arbeidet med å rullere kommuneplan.
- Rullering av boligbyggeprogram er utført i 2017
- Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder er ferdigstilt i 2017
- Det har vært jobbet svært intensivt på strategisk nivå med V-23 krysset og 3. rullebane i 2017. I 2017 engasjerte samferdselsministeren seg i kryss-saken i tilknytning til Gardermoen næringspark

Mange viktige næringsutviklingsprosesser har kommet godt i gang i 2017. Vi har inngått kontrakt med Norges Vel for driften av etablererordningen for neste 3-årsperiode. Ullensaker kommune har overtatt administrasjonsansvaret fra Akershus fylkeskommune for ordningen i perioden. Ullensaker kommune har også sammen med andre aktører i 2017 satt i gang et prosjekt som skal utforske mulighetene for et helsereelatert innovasjonssenter på Gardermoen campus.

2.2 Balansert målstyring

Som omtalt over er kommuneplanen den overordnede og langsiktige mål og strategi planen for kommunen. Denne skal være førende for valg av mål og strategier på kortere sikt i andre planer, inkludert enhetenes mål og virksomhetsplaner.

Kommunen bruker balansert målstyring som styringssystem for enhetene og tjenesteområdene. Det defineres først overordnede mål innenfor valgte fokusområder i et styringskort. Ullensaker kommune har valgt fire fokusområder:

- Samfunn
- Brukere/Innbygger
- Medarbeidere/Organisasjon
- Økonomi

Mål og satsingsområder i kommuneplanen er førende for de overordnede målene i styringskortet. Enhetene definerer videre resultatmål i sine styringskort som bygger opp om disse overordnede målene. Det er slik lagt opp til å sikre en sammenheng mellom målene i kommuneplanen og den enkelte enhets resultatmål.

Det overordnede styringskortet vedtas i forbindelse med behandling av budsjett og økonomiplanen som også er en del av den årlige rulleringen av kommuneplanens handlingsdel. Enhetenes resultatmål er en del av enhetens virksomhetsplan som behandles av hovedutvalgene.

I dette avsnittet presenteres videre vedtatte overordnede mål og samlede resultater for 2017. Resultater og mål for den enkelte enhet og tjenesteområde presenteres i kapitlene for hovedutvalgene.

2.2.1 Fokusområde samfunn

Det overordnede målet for fokusområdet **Samfunn** er:

«Folkehelse i Ullensaker kommune har en positiv utvikling»

Status for folkehelse er en helt sentral indikator for kvaliteten på et samfunn og har høyt fokus både i statlige føringer og i kommuneplanen for Ullensaker. Bl.a. heter det i Kommuneplanen at «Folkehelse er et bærende prinsipp i all kommunal planlegging og all virksomhet», og videre «alle kommunens enheter har et felles ansvar gjennom planarbeid og tjenesteproduksjon å fokusere på helsefremmende løsninger».

Konkrete tiltak og resultatmål for å bedre folkehelse defineres på enhets nivå. Folkehelse er et vidt begrep og omfatter både psykisk og fysisk helse, som igjen påvirkes av en rekke faktorer som kommunen er en sentral beslutningstaker og tilrettelegger for. Dette kan være alt fra styrking av helsearbeider funksjonen, til å sikre god vannkvalitet. Andre eksempel kan være å sikre en viss andel av grønt areal i kommunen, sikre tilgang til friluftsområder, opplevelse av mestring blant elever, redusere mobbing i skolen, redusere arbeidsledighet og bidra til høy deltagelse i lokalt kultur- og idrettsliv.

En annen sentral faktor for folkehelse er utdanningsnivå i befolkningen. Dette kan påvirkes på sikt gjennom å jobbe systematisk med omdømmebygging og ved å tilrettelegge for arbeidsplasser og boliger for en slik befolkningsgruppe.

De fleste enhetene i kommunen kan slik finne relevante resultatmål og tiltak for å bidra til det overordnede målet om god folkehelse. Enhetenes og tjenesteområdenes resultatmål for bedre folkehelse og resultater for 2017 er omtalt i kapitlene for hovedutvalgene.

Det har vært et en tydelig dreining i løpet av 2017, med større fokus på tverrfaglig arbeid for sikre felles prioritering av tidlig innsats for ulike grupper og for å sikre riktig bruk av ressursene til det beste for brukerne. Ett eksempel er innføring av frokostmøter som har bidratt til tverrfaglig kompetanseheving og felles forståelse for ulike aktuelle tema på tvers av sektorer som narkotika, mobbing og taushetsplikt. Møtene har hatt god oppslutning og tilbakemelding fra deltakere. Tiltaket videreføres i 2018.

Kommunen har i 2017 inngått et samarbeid med AV-OG-TIL-lokalt, som har fokus på når det er greit å bruke alkohol. Samarbeidet gir kommunen tilgang på kunnskap, informasjon, materiell og nettverk i arbeidet med å gjøre innbyggerne bevisst på bruk av alkohol i ulike situasjoner. Det ble blant annet holdt en stand på Jessheim videregående skole i samarbeid med utekontaktene, rus og psykiatri og politiet.

Et samarbeid med Ullensaker orienterings lag om aktiviteten Stolpejakten, ble realisert i 2017. Stolpejakten er et lavterskelaktivitetstilbud som bidrar til økt aktivitet og kjennskap til eget lokalmiljø. I løpet av året var det 3230 stolpejegere og det ble registrert 128 897 stolpebesøk.

Kommunen har i 2017 gjennomført ulike undersøkelser og kartlegginger som gir oss et bilde av hva som er utfordringsbildet for ullsokningen. Gjennom brukerundersøkelser ønsker vi å få et bilde av kvaliteten på kommunens tjenester inne helse og omsorg. Ullensaker kommune er opptatt av å gi sine brukere et best mulig tilbud. For at dette skal være mulig, er det viktig å få en tilbakemelding på hvordan brukerne opplever kvaliteten på tjenestene som gis.

Resultatet fra Ungdata spørreundersøkelsen (NP 4/17) som ble gjennomført i Ullensaker våren 2017, gir et bredt bilde av hvordan ungdom har det og hva de driver med i fritida. Generelt sett har ungdommen i Ullensaker det bra, men det er noen områder som vekker bekymring. Resultatene fra undersøkelsen gir et kunnskapsgrunnlag og tas med i arbeidet for å

videreutvikle en helhetlig lokal oppvekstpolitikk og i arbeidet med å bedre unges folkehelsesituasjon.

En samlet effekt på folkehelsa kan også måles på litt lengre sikt bl.a. ved å sammenligne resultater fra folkehelse rapporten, en årlig undersøkelse som foretas av Folkehelseinstituttet. Rapporten viser status for folkehelsen i kommunene og synligjør områder med særlige utfordringer.

Status for kommunens folkehelseutfordringer (PS 47/17) er en del av det løpende oversiktsarbeidet. En tverrfaglig vurdering viser tydelig at sosiodemografiske faktorer spiller en sentral rolle i mange av utfordringene kommunen står ovenfor. Det finnes ingen quick-fix på disse utfordringene. Forebyggende og helsefremmende arbeid er tidkrevende, det tar ofte tid før man ser resultater. Det har vært informert bredt om resultatet og det tas med i enhetenes handlingsplaner og som utgangspunkt for prioriteringer og videre satsning.

Status for Ullensaker er redegjort for senest i PS 74/17 til kommunestyret 05.09.17. Hovedutfordringene for kommunen ble der oppsummert til å være stor vekst med krevende befolkningssammensetning, lavt utdanningsnivå, høyt frafall videregående skole, barnefattigdom, ensomhet, vold i nære relasjoner, mange unge har psykiske plager/lidelser samt inaktivitet/overvekt blant barn. Det vil i løpet av våren 2018 bli lagt frem sak med oppdatert status for folkehelsa i kommunen basert på den nyeste folkehelseprofil undersøkelsen samt andre oppdaterte kilder.

2.2.2 Fokusområde brukere

De overordnede målene for fokusområde **Brukere** i styringskortet er:

«Gode, forutsigbare, tilgjengelige og samordna tjenester»

«Digitalisering av tjenester i et brukerperspektiv»

Det første målet, «Gode, forutsigbare, tilgjengelige og samordna tjenester», er det samme som tidligere år og i tråd med kommuneplanens ambisjoner om å utvikle effektive tjenester som er tilpasset brukernes behov.

Det andre målet om «Digitalisering av tjenester i et brukerperspektiv» var nytt i 2017. Digitalisering blir stadig mer aktuelt. For å møte nye krav om effektivisering og krav fra brukerne er det viktig å ha et høyt fokus på løpende utvikling av digitalisering av de ulike tjenestene.

De overordnede målene for brukere brytes ned i resultatmål for hver tjeneste som er en del av virksomhetsplanene til enhetene. Resultatene for 2017 i forhold til enhetenes resultatmål omtales nærmere i kapitlene for hovedutvalgene.

Innbyggerundersøkelsen gjennomføres hvert annet år og ble gjennomført i 2016. Kommunen benytter KS' innbyggerundersøkelse som verktøy i undersøkelsen fra www.bedrekommune.no.

Resultatene fra innbyggerundersøkelsen for 2016 gir et bilde av at innbyggere i Ullensaker er fornøyde med de kommunale tjenestene. Samlet score for Ullensaker var 4,3 (på en skala fra 1-6) mens snittet for Østlandet og nasjonalt er 4,2. Den samlede scoren er et gjennomsnitt av 18 spørsmåls kategorier, bl.a om innbyggerne er fornøyd med de kommunale tjenestene, trygghet/tillit, transport/tilgjengelighet, næring og arbeid og boligtilbud. Ullensaker scorer likt eller bedre enn det nasjonale snittet for alle kategoriene, men ligger signifikant lavere for

kategori Natur, landskap og friluftsliv. Resultatene fra innbyggerundersøkelsen 2016 er nærmere presentert i sak PS 34/17 som ble behandlet i kommunestyret 09.05.17.

Enkeltresultater fra brukerundersøkelsen benyttes også i rapporteringen i forhold til mål i styringskortet fra den enkelte enhet/tjenesteområde og omtales nærmere i kapitlene for hovedutvalgene.

2.2.3 Fokusområde medarbeidere

Det overordnede målet for fokusområde **Medarbeidere** er:

«Kommunen er en effektiv organisasjon med motiverte, kompetente og omstillingsdyktige medarbeidere»

Dette gjenspeiler fokuset i kommuneplanen på kompetente medarbeidere som den viktigste forutsetningen for en effektiv organisasjon og tjenesteproduksjon.

Resultatmålene for medarbeidere er like for alle enhetene i kommunen. Resultatmål og resultater samlet for kommunen er vist under i utdrag fra styringskortet for fokusområdet medarbeidere:

Fokusområde Medarbeidere	Resultat UK 2014	Resultat UK 2015	Resultat UK 2016	Resultat UK 2017	Mål UK 2017
Overordnet mål: Kommunen er en effektiv organisasjon med motiverte, kompetente og omstillingsdyktige medarbeidere					
Resultatmål: Sykefravær lavere en landsgjennomsnittet for kommuner	9,3 %	8,5 %	8,7 %	8,8 %	< landsgjennomsnitt
Resultatmål: Total score på medarbeidertilfredshet*: Bedre enn landsgjennomsnittet	4,6	*	4,6	*	> landsgjennomsnitt

*Fra Medarbeiderundersøkelsen fra KS: "bedrekommuner.no", skala 0-6. Gjennomføres annethvert år 2014, 2016, 2018 etc.

Tabell 2.2.1 Styringskort for fokusområdet Medarbeidere

Samlet sykefravær i Ullensaker kommune er 8,8 % for kalenderåret 2017. Resultatmål for den enkelte enhet for sykefravær settes av enheten selv ut i fra egen historikk, faktisk situasjon og en realistisk ambisjon. Det utarbeides egen sak til mars møtet 2018 i Administrasjonsutvalget om utvikling av sykefraværet i kommunen i 2017. Det er store forskjeller i kommunene på måten sykefraværstatistikk blir tatt ut det er derfor ikke tilgjengelig sammenlignbare tall for landet.

Medarbeidertilfredshet måles ved KS sin medarbeiderundersøkelse som gjennomføres i kommunen annethvert år, sist i 2016. Ambisjonen for kommunen samlet er en score bedre enn gjennomsnittet for alle kommunene som deltar i undersøkelsen. For enhetene innebærer det bedre score enn gjennomsnittet for tilsvarende tjenesteområde i kommunene som deltar i KS undersøkelsen.

Samlet score for kommunen i 2016 var 4,6 som var likt gjennomsnittet for kommunene som bruker denne medarbeiderundersøkelsen.

Sykefravær og resultatene fra medarbeiderundersøkelsen følges løpende opp både sentralt og i den enkelte enhet gjennom evalueringer og tiltaksplaner. Det samlede resultatet for kommunen for fokusområdet medarbeidere kommenteres nærmere i kapittel 3, avsnitt 3.3 Ullensaker kommune som arbeidsgiver. Resultatene for hvert hovedutvalg kommenteres i de respektive hovedutvalgskapitlene.

2.2.4 Fokusområde økonomi

Det overordnede målet for fokusområdet **Økonomi** er

«Bærekraftig kommuneøkonomi»

Også resultatmålene for fokusområdet økonomi er likt for alle enhetene i kommunen og vises under i utdrag fra styringskortet for fokusområdet økonomi:

Fokusområde økonomi	Resultat UK 2014	Resultat UK 2015	Resultat UK 2016	Resultat UK 2017	Nasjonalt	Mål UK 2017
Overordnet mål: Bærekraftig kommuneøkonomi						
Resultatmål: Avvik mot budsjettett nettoramme for enhetene skal være mellom 0,5% merforbruk og 3% mindreforbruk	1,8 %	1,7 %	1,7 %	0,1 %	-	Mellom -0,5% og +3%
Resultatmål: Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter	3,8 %	3,9 %	5,0 %	5,0 %	-	5,0 %
Resultatmål: Ordinære ikke-rentable investeringer skal over tid ikke overstige bærekraftig nivå i henhold til strategidokument "Langsiktig økonomisk bærekraft"	272 mill kr	239 mill kr	197 mill kr	190 mill kr	-	250 - 300 mill kr pr år

*Fra Medarbeiderundersøkelsen fra KS: "bedrekommuner.no", skala 0-6. Gjennomføres annethvert år 2014, 2016, 2018 etc.

**Nasjonale tall publisert av KS for kommunesektor 4.kvartal 2016 - 3.kvartal 2017

Tabell 2.2.2 Styringskort for fokusområdet Økonomi

Det første målet gjenspeiler behovet for stram budsjettstyring for å sikre økonomisk forsvarlig drift innenfor gitte rammer. Avvik mellom regnskap og budsjett følges opp løpende gjennom den administrative rapporteringen hver måned og i tertialrapporteringen til politikerne. Resultatene fra de siste årene viser avvik i tråd med målsettingen, noe som indikerer god budsjettstyring i enhetene.

De siste årene har det også vært et mål å opparbeide et disposisjonsfond som utgjør ca 5 % av brutto driftsinntekter. Dette gir kommunen nødvendig handlefrihet for å iverksette tiltak og møte uforutsette hendelser. I 2016 ble målet nådd, og fondet størrelse pr 31.12.17 er også i henhold til mål. For begge årene gjelder at årets overskudd ikke er tatt med som en del av fondet. En tar sikte på å klare å opprettholde tilsvarende størrelse på fondet i 2018 og årene fremover selv i en situasjon med fortsatt sterk vekst og stor investeringstakt.

Målet om et bærekraftig nivå på investeringene er viktig for å sikre et forsvarlig nivå på finansutgiftene (renter og avdrag). Finansutgiftene spiser av driftsbudsjettet og reduserer midlene kommunen har til rådighet til ordinær tjenesteproduksjon. Nye investeringer øker også de løpende utgiftene til drift og vedlikehold av bygg og anlegg. I henhold til strategidokumentet «Langsiktig økonomisk bærekraft» vedtatt av kommunestyret 04.03.13, innebærer dette at nye investeringer skal gjennomføres i henhold til bærekraftig investeringsbane. I strategidokumentet ble det utarbeidet en forenklet 10-års framskrivning av kommunens økonomi. Denne ble oppdatert i forbindelse med budsjett 2018 og økonomiplan 2018-2021 og gir en indikasjon på bærekraftig nivå. En langsiktig bærekraftig låneramme ligger på anslagsvis 250-300 mill kr på ikke-rentable investeringer. Ut i fra dette anslaget er låneopptaket de siste årene på et bærekraftig nivå med låneopptak på mellom 190 mill kr og 272 mill kr pr år. Låneopptakene har for alle årene imidlertid vært lavere enn lagt opp til i budsjettet som følge av forsinkelser i investeringsprosjektene.

For nærmere omtale av den samlede økonomiske situasjonen for kommunen henvises til kapittel 4 Årsberetning og kapittel 5 Økonomi. Økonomiske resultater for hvert tjenesteområde er omtalt i hovedutvalgskapitlene.

3 ORGANISASJON OG STYRING

3.1 Politisk organisering

Det politiske styringssystemet i Ullensaker kommune er betegnet som en modifisert hovedutvalgs-modell. Modellen er basert på fire likestilte hovedutvalg som både har drifts- og utviklingsoppgaver på sitt ansvarsområde. Alle fire hovedutvalg har innstillingsrett til kommunestyret.

I 2016 ble den politiske organiseringen av Ullensaker kommune evaluert av en politisk komite, og kommunestyret behandlet rapport fra komiteen høsten 2016.

- Økt politisk engasjement - et vitalisert politisk system
- Mer enhetlig og helhetlig politisk og administrativ styring
- Klarere skille politikk og administrasjon
- Økt fokusering på brukere
- Sikre politikernes rolle som premissleverandører
- Økt effektivitet og stor åpenhet i beslutningsprosessene

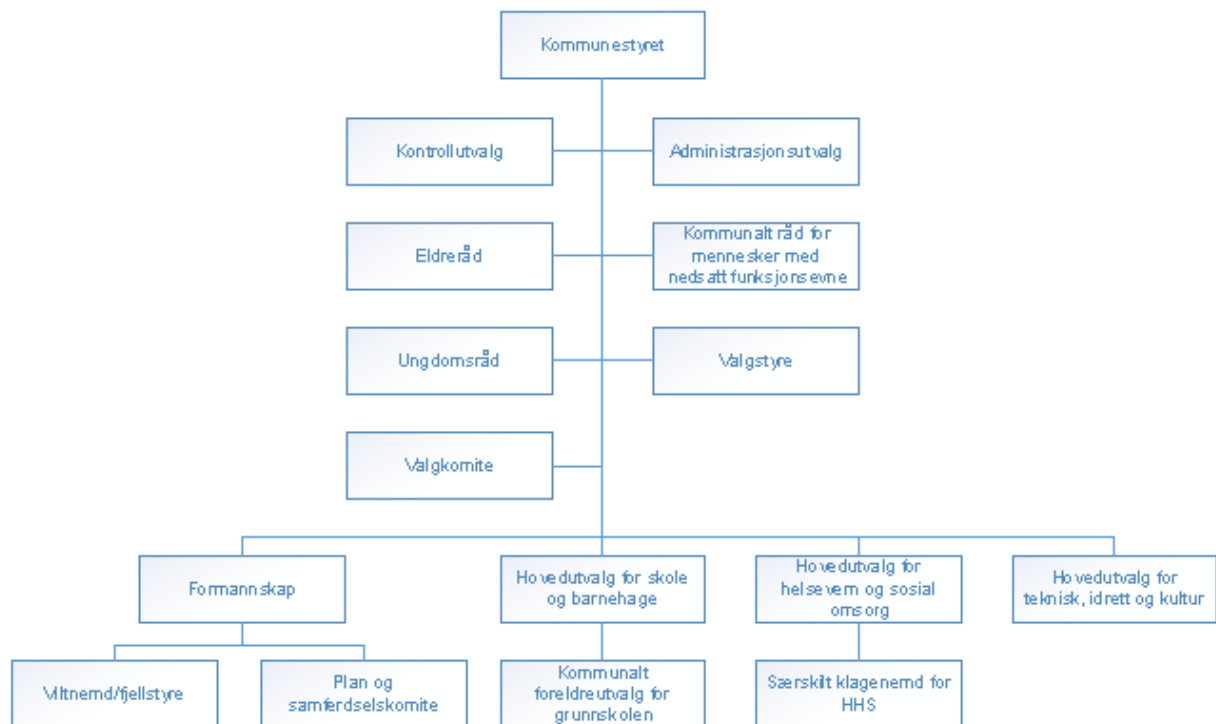
Kommunestyret konkluderte med at Ullensaker kommune er en relativt effektiv og godt organisert kommune, både administrativt og politisk. Komiteen er i hovedsak fornøyd med gjeldende politisk organisering i Ullensaker kommune og er av den oppfatning at det ikke er behov for større strukturelle endringer.

I forbindelse med evalueringen endret Hovedutvalg for overordnet planlegging navn til Formannskapet.

Kommunestyret består av 45 valgte representanter. Blant disse velges ordfører og vara-ordførere. Under Kommunestyret, som har all myndighet det ikke velger å delegerer, er de fire hovedutvalgene inndelt på bakgrunn av fagfelt.

Hovedutvalgene er satt sammen etter forholdstallsprinsippet. Alle hovedutvalg behandler saker både av langsiktig karakter og rene driftsoppgaver. Hovedutvalgene er endelig vedtaksmyndighet som beskrevet i kommunens delegeringsreglement og innstiller til kommunestyret der myndigheten ikke er delegert.

I tillegg til hovedutvalgene, inneholder den politiske organiseringen de lovpålagte organene kontrollutvalg, eldreråd, kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne og administrasjonsutvalg. Videre er det opprettet en Viltnevd og rådgivende komiteer på områdene grunnskole, plan og samferdsel. Hovedutvalgene har anledning til å opprette ad hoc komiteer til prosjektarbeid.

Figur 3.1 Politisk organisering

3.2 Administrativ organisering

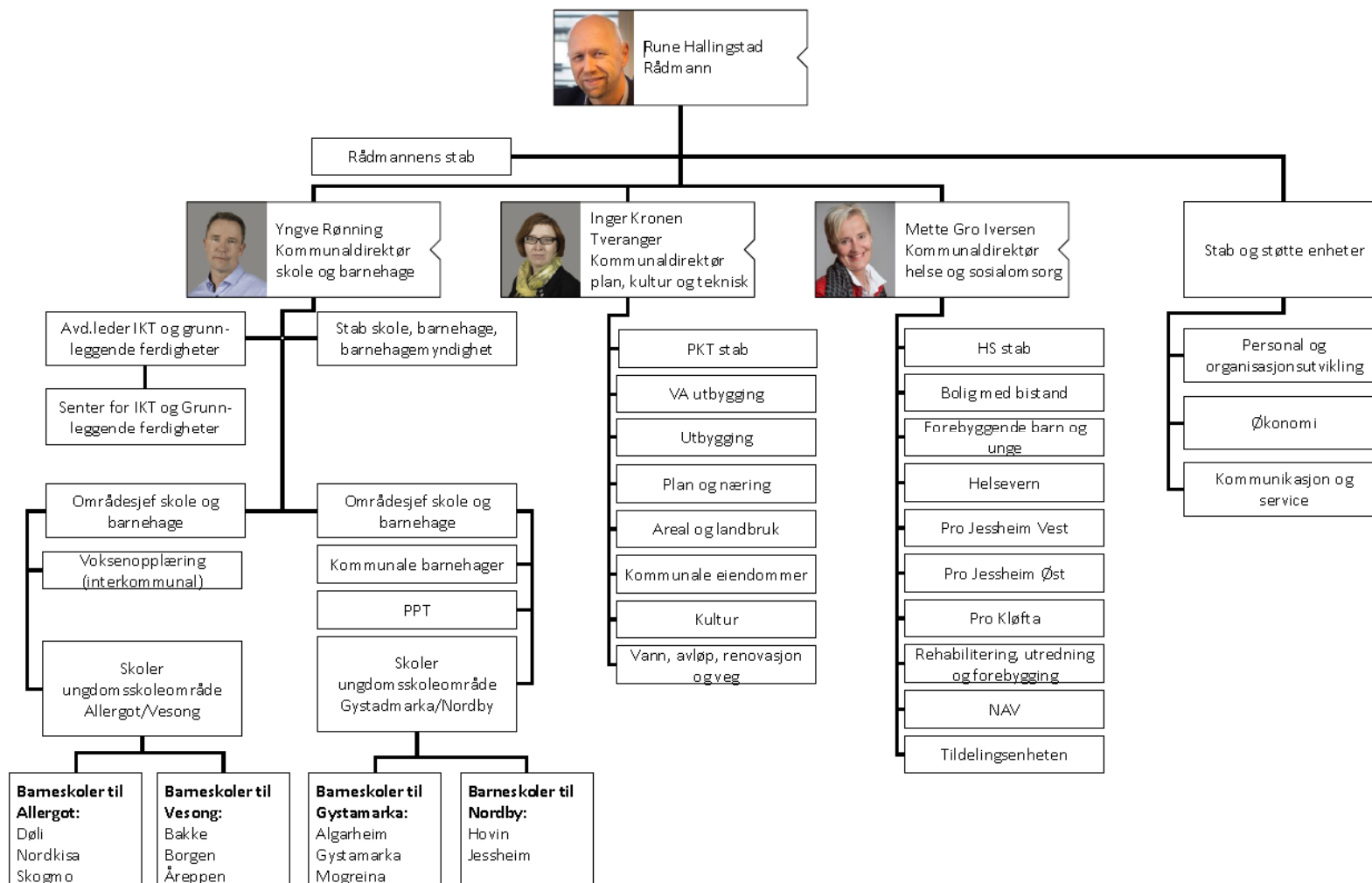
Administrativt er kommunen organisert etter en tre-nivå-modell, med rådmann, tre fagdirektører og enhetsledere. Direktørområdene korresponderer i hovedsak med utvalgsområdene. Kommunestyret delegerer myndighet via hovedutvalgene til rådmannen med rett til å videredelegere. Rådmannen delegerer myndighet videre til kommunaldirektørene og ledere for stabs- og støtteenhetene. Kommunaldirektørene delegerer myndighet videre til de enhetsledere som rapporterer til vedkommende.

Kommunaldirektørene er fagdirektører med følgende ansvarsområder:

- Skole, barnehage: Alle enheter under HSB
- Helse og sosial: Alle enheter under HHS
- Plan, kultur og teknisk: Alle enheter under HTIK, samt Plan og næring og Areal og landbruk fra Formannskapet.

Kommunestyret og hovedutvalgene har gitt enhetene stor grad av selvstendighet i daglig drift innenfor politisk fastsatte rammer i budsjett, virksomhetsplan og krav til måloppnåelse.

Organisasjonskart for administrasjonen i Ullensaker kommune

Figur 3.2 Administrativ organisering

Selskaper og interkommunale samarbeid

Regionalpolitisk samarbeider Ullensaker kommune med de øvrige kommunene på Øvre Romerike og Akershus Fylkeskommune. Samarbeidet er formalisert i regionrådet Gardermoregionen. Regionen Øvre Romerike består av kommunene Nes, Eidsvoll, Hurdal, Nannestad, Gjerdrum og Ullensaker. Regionen hadde ved utgangen av 2017 105.751 innbyggere, og har sterk befolkningsvekst.

Ullensaker kommunes samarbeid om tjenesteproduksjon i selskap og samarbeid, foregår i hovedsak med en eller flere av kommunene på Øvre Romerike. Unntaksvis deltar Ullensaker kommune i selskap og samarbeid også med kommunene på Nedre Romerike. Ullensaker kommune deltar for tiden i følgende selskap og interkommunale samarbeid:

Aksjeselskap

- OrbitArena AS
- Øvre Romerike Industriservice AS (ØRI)

Interkommunale selskaper (IKS)

- Øvre Romerike Brann og Redning IKS (ØRB)
- Øvre Romerike Avfallsselskap IKS (ØRAS)
- Romerike Revisjon IKS
- Romerike Kontrollutvalgssekretariat IKS
- Romerike Krisesenter IKS

Interkommunalt samarbeid (kommuneloven § 27)

- Digitale Gardermoen (DGI)
- Ullensaker og Nannestad interkommunale vannverk (UniVann)
- Arbeidsgiverkontrollen Øvre Romerike
- Øvre Romerike utvikling (ØRU)
- Tunet interkommunale samarbeid - Tunstyret

Interkommunalt samarbeid – Vertskommune-modellen (vertskommune i parentes)

- Voksenopplæring (Ullensaker)
- Jessheim interkommunale legevakt (Ullensaker)
- Kommunal øyeblikkelig hjelp (KØH) (Ullensaker)
- Ullensaker og Gjerdrum Landbrukskontor (Ullensaker)
- Interkommunalt Byggetilsyn (Ullensaker)
- Øvre Romerike interkommunale innkjøpssamarbeid (Ullensaker)
- Miljørettet helsevern (Nannestad)
- Interkommunal barnevernsvakt (Lørenskog)

3.3 Ullensaker kommune som arbeidsgiver

Det er vedtatt følgende mål for fokusområdet medarbeidere/organisasjon:

Fokusområde Medarbeidere Ullensaker kommune	Resultat UK 2014	Resultat UK 2015	Resultat UK 2016	Resultat UK 2017	Nasjonalt	Mål UK 2017
<i>Overordnet mål: Kommunen er en effektiv organisasjon med motiverte, kompetente og omstillingsdyktige medarbeidere</i>						
Resultatmål: Sykefravær lavere en landsgjennomsnittet for kommuner	9,3 %	8,5 %	8,7 %	8,7 %	9,9 %	< landsgjennomsnitt
Resultatmål: Total score på medarbeidertilfredshet*: Bedre enn landsgjennomsnittet	4,6	*	4,6	*	4,6 (2016)	> landsgjennomsnitt

*Fra Medarbeiderundersøkelsen fra KS: "bedrekommune.no", skala 0-6. Gjennomføres annethvert år 2014, 2016, 2018 etc.

Tabell 3.3.1 Styringskort medarbeider/organisasjon

Resultater og måloppnåelse på målene i styringskortet er kommentert i egne avsnitt for medarbeidertilfredshet og sykefravær.

ÅRSVERK OG ANSATTE

Ullensaker kommune er en kommune i sterk vekst og det stilles store krav til kommunen som arbeidsgiver. Ullensaker kommune skal ha fokus på å være en attraktiv arbeidsgiver. Det er derfor viktig å ha en arbeidsgiverpolitikk som er tilpasset de endringene som skjer i egen organisasjon, samfunnet generelt og de krav som tillegges kommunen som arbeidsgiver i framtiden. Ullensaker kommune skal være en åpen organisasjon med fokus på verdier som etikk, lojalitet og kvalitet.

Utviklingen i antall årsverk og ansatte i kommunen fra 2009 til 2017 er som vist:

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Antall årsverk	1 428	1 430	1 468	1 537	1 660	1 719	1 749	1 864	1 973
Antall ansatte	1 813	1 814	1 820	1 897	1 987	2 013	2 029	2 144	2 256

Tabell 3.3.2 Antall årsverk og ansatte

Fra 2016 til 2017 har vi hatt en økning på 112 ansatte og 109 årsverk. Økningen i antall årsverk i 5-årsperioden tilsvarer 28,4 %. I den samme perioden har det vært en befolkningsvekst på 15,2 %. Ullensaker kommune har i 2017 flest ansatte i aldersgruppen 40-49 år, med 30,1 % av totalen. Gruppen under 20 år hadde ved årsskiftet ingen fast ansatte, mens aldersgruppen 60+ omfatter 9,5 % av de fast ansatte.

Ullensaker kommune har en stor andel faglært arbeidskraft. Med tanke på å sikre en fortsatt stor andel faglært arbeidskraft også i framtiden, tar kommunen inn lærlinger og lærekandidater. Målet er å ha én lærling pr. 1.000 innbyggere. Dette målet var nådd ved utgangen av 2017. Ansatte uten fagbrev oppfordres til å ta fagprøve via praksiskandidatordningen, og har også mulighet til å søke ordinær læreplass.

MEDARBEIDERTILFREDSHET

Medarbeiderundersøkelse gjennomføres hvert annet år og ble gjennomført i 2016. Ullensaker kommune har benyttet KS-verktøyet www.bedrekommune.no ved gjennomføring av undersøkelsen. 1.655 medarbeidere ga tilbakemelding på hvordan de opplever sin arbeidssituasjon i Ullensaker kommune i 2016. Svarprosenten tilsvarer 82,3 % av de som ble invitert til å svare. Resultatene varierer fra enhet til enhet. Totalt viser resultatene at vi har stor

grad av trivsel og meningsfylte oppgaver, med totalscore på 4,6. Resultatet var likt med landsgjennomsnittet og resultatene fra gjennomføringen i 2014. Neste undersøkelse vil bli gjennomført i 2018.

Tema	2014		2016		Endring 2014-16
	UK	Landet*)	UK	Landet*)	
Svarprosent	72,11 %		82,26 %		10,15 %
Organisering av arbeidet	4,6	4,6	4,6	4,6	0
Jobbinnhold	5,0	5,0	5,0	5,0	0
Fysiske arbeidsforhold	4,3	4,2	4,2	4,3	-0,1
Samarbeid og trivsel	5,1	5,0	5,1	5,1	0
Mobbing, diskriminering og varsling	5,1	5,0	5,0	5,0	-0,1
Nærmeste leder	4,7	4,6	4,7	4,7	0
Medarbeidersamtale	4,8	4,8	4,9	4,9	0,1
Overordnet ledelse	4,2	4,1	4,4	4,2	0,2
Faglig og personlig utvikling	4,6	4,4	4,6	4,5	0
Systemer for lønns- og arbeidstidsordninger	3,9	4,1	3,9	4,2	0
Stolthet over egen arbeidsplass	4,8	4,8	4,9	4,9	0,1
Helhetsvurdering	4,6	4,6	4,7	4,7	0,1
Totalt (gjennomsnitt)	4,6	4,6	4,6	4,6	0
Egne spørsmål (UK)	4,7	4,7	4,7	4,7	0

*)Gjennomsnitt av kommuner som har svart pr. rapporteringstidspunkt

Tabell 3.3.3 Resultater medarbeiderundersøkelse

REKRUTTERING

I 2017 har det vært 516 tilsettingssaker i sentralt tilsettingsutvalg, dette tilsier ca. 926 kontrakter (inkludert vikariater). I 2016 var det 480 saker og 670 arbeidskontrakter, så omfanget har økt betraktelig i 2017. Kommunen får stort sett tilsatt arbeidstakere med ønskede kvalifikasjoner, men det har vært utfordringer med å besette enkelte fagstillinger, spesielt kan nevnes vernepleiere, saksbehandlere barnevern, i tillegg til spesialstillinger og fagstillinger innen teknisk sektor. Det er også utfordringer med å rekruttere innenfor enkelte lederstillinger og fagstillinger generelt.

Ullensaker kommune bruker til en viss grad vikarbyråer og da spesielt innenfor pleie- og omsorgssektoren ved kortvarige vikariater og ved ferieavvikling. Ullensaker kommune reviderer sin lønnspolitikk med jevne mellomrom for å tilrettelegge for en lønnspolitikk som både er markedstilpasset og kan knyttes opp til begrepene likhet og rettferdighet. Det er utfordrende på områder der kommunen er i konkurranse med privat sektor, særlig gjelder dette lønnsbetingelsene.

I 2017 gikk vi ut med tilbud om 3 uker sommerjobb for elever fra 15-18. Vi hadde inne 47 sommerungdom fra egen kommune hvor de arbeidet i 3 uker ute på forskjellige enheter. Dette ble veldig vellykket.

Rekruttering av ordinære lærlinger med ungdomsrett og voksenrett er viktig satsningsområdet.

Vi har i 2017 hatt totalt 36 lærlinger i Ullensaker kommune og som en viktig del av fremtidig rekruttering av lærlinger har vi også i en årrekke hatt samarbeid med de videregående skolene i regionen for å ta i mot elever i praksis (prosjekt til fordypning). Det er viktig arbeid for å rekruttere ungdom inn i kommunal sektor.

KOMPETANSEUTVIKLING

Overordnet kompetansestrategi

Ullensaker kommune utarbeidet og vedtok i 2015 en overordnet kompetansestrategi. Hensikten med en kompetansestrategi er å gi føringer for kompetansearbeidet på alle nivåer i Ullensaker kommune. Kompetansestrategien legger vekt på tre hovedområder:

Lederutvikling

MÅL:

Ullensaker kommune skal ha reflekterte og samfunnsorienterte ledere med et positivt menneskesyn og som har kunnskaper, evner, holdninger og adferd som bidrar til å mobilisere medarbeideres kompetanse, engasjement og prestasjoner. Fremme utviklings- og endringskultur.

STRATEGISK TILTAK:

- Utvikle ledertalenter i egen organisasjon
- Iverksette utviklingsprogram tilpasset ledere på ulike nivåer
- Ta i bruk coaching/karriereveiledning for ledere som har behov for endring

Medarbeiderutvikling

MÅL:

Beholde medarbeidere som har riktig motivasjon og kompetanse for sin jobb, for å sikre gode resultater og kvalitet til brukerne. Medarbeidere er bevisst sin egen kompetanse, styrker og muligheter som grunnlag for å ta kloke valg for sin videre utvikling og karriere i dialog med sin leder.

STRATEGISK TILTAK:

- Etablere en karriereveiledningstjeneste som et individuelt rettet tilbud i omstillings/endringsprosesser og som et tilbud for å støtte medarbeider og ledere i utviklings- og karriereplanlegging.
- Utvikle alternative karriereveier/utviklingsløp for ulike faggrupper.

Teknologi

MÅL:

Ledere og medarbeidere skal bruke oppdatert teknologi innenfor tjenesteproduksjon, kommunikasjon og utvikling. De skal ha kunnskaper, holdninger og ferdigheter som er nødvendig for å utnytte eksisterende teknologi og ta i bruk ny teknologi.

STRATEGISK TILTAK:

- Utvikle ledere og medarbeidernes evner og vilje til å ta i bruk tilgjengelige teknologiske løsninger som allerede finnes i kommunen/markedet og nye løsninger.
- Behov for å utvikle ledere og medarbeidernes forpliktelse, lojalitet og eierskap til å ta i bruk potensialet i teknologien.
- Utvikle gode e-læringsprogrammer og den digitale plattformen.

Med bakgrunn i den overordnede kompetanse-strategien er arbeidet med utarbeidelse av sektorvise kompetanseplaner slutført i 2016. Arbeidet med lederutvikling er igangsatt og er en del av en overordnet kompetanseplan.

Tverrfaglig kompetanseheving

Opplærings- og kompetanseplanen for tverrfaglig kompetanseheving i 2017 hadde følgende hovedområder:

- Lederopplæring
- Medarbeideropplæring
- Helse, miljø og sikkerhetsopplæring

Planen ble utarbeidet med bakgrunn i den overordnede kompetansestrategien for kommunen.

Lederopplæring

I 2017 har det vært omfattende lederopplæring. Først og fremst har vi jobbet aktivt med det verdibaserte grunnlaget for vårt lederskap – «MER-lederen» – som skal etterleve og fremme vår visjon og våre verdier i sitt lederskap. Vi er opptatt av å utvikle våre MER-ledere innen relevant styringskompetanse og god lederadferd, samt faglig og teknisk kompetanse. Ullensaker kommune systematiserte i 2017 sin lederopplæring i 3 lederprogrammer; Nye ledere, eksisterende ledere og potensielle ledere.

- Nye ledere: innebærer et introduksjonsprogram på 7 moduler for nye MER-ledere.
- Potensielle ledere: Ullensaker kommune ønsker å bygge nye ledere fra egen organisasjon. I 2017 ble det for første gang utlyst mulighet for å søke om støtte til videreutdanning innen grunnleggende ledelse for potensielle ledere.
- Eksisterende ledere: For eksisterende ledere var det en rekke tiltak knyttet til kompetanseheving, som er plassert under samlebetegnelsen MER-leder programmet, herunder; enhetslederforum (skiftet navn i løpet av året fra sjefsforum), lederforum, nettverksgruppearbeid, samt kurskatalog med diverse relevante kurs for ledere (herunder ulike kurs tilknyttet nærværarbeid).

Medarbeideropplæring

I 2017 ble det avholdt en rekke kurs for medarbeidere innen ulike aktuelle temaer, herunder blant annet; offentlig saksbehandling, grunnkurs i ePorth, excel, powerpoint, vold og trusler, selvledelse, arbeidsmiljø, taushetsplikt, rusproblematikk, flerkulturelt arbeidsmiljø, anskaffelser og seniordag. Det ble avholdt 4 introduksjonssamlinger for nyansatte med generell innføring i kommunens tjenesteområder, politisk og administrativ organisering.

Det ble jobbet aktivt med å benytte interne ressurser som foredragsholdere, NAV Arbeidslivssenter og KLP for kostnadsbevisst opplæring. Eksterne foredragsholdere er imidlertid også benyttet der det har vært hensiktsmessig eller nødvendig for å oppnå et tilstrekkelig kompetansenivå på kurs.

Helse, miljø og sikkerhetsopplæring

Ullensaker kommune avholdt i 2017 HMS grunnkurs og lederkurs i egen regi. I gjennomføringen ble det benyttet ressurser fra personal- og organisasjonsenheten, samt hovedverneombud,

hovedtillitsvalgt, i tillegg til eksterne ressurser fra NAV arbeidslivssenter og Arca Friskere Arbeidsplasser AS (bedriftshelsetjenesten hadde ikke anledning på de aktuelle datoer).

Sektorieell kompetanseheving

I tillegg til den tverrfaglige kompetansehevingen, utarbeidet de enkelte enhetene i kommunen egne planer for opplæring og kompetanseheving som en del av sin virksomhetsplan. Enhetens kompetanseplan inneholder oversikt over de aktiviteter og kompetansehevende tiltak som er planlagt for enheten innenfor et fagområde eller sektorvis opplæring.

Støtte til videreutdanning

I tillegg til det systematiske tverrfaglige tilbudet fra sentralt hold og sektorielle opplæringsplaner, har alle ansatte i Ullensaker kommune anledning til å søke om støtte til individuell videreutdanning. Søknader behandles og vedtas i partssammensatt kompetanseutvalg. Denne ordningen er aktivt brukt blant de ansatte.

Sykefravær/HMS

Ullensaker kommune har over lang tid jobbet med sykefravær fordi sykefraværet har vært relativt høyt. Vi har satt fokus på ledelse, tett oppfølging og holdninger. Vi har i mange år hatt mange tiltak for å forebygge og redusere sykefraværet generelt. Vi ser at arbeidet over tid med mange og tiltak over tid har vært veldig bra og det har vært gjort veldig mye bra sentralt og ute i enhetene. Mange gode resultater der man har fokus på trivsel på arbeidsplassen og forebyggende individuell oppfølging. Allikevel ser vi at fraværet holdes «stabilt høyt». Med bakgrunn i dette har vi startet et prosjekt for å sette fokus på enheter med høyt fravær og analysere og utarbeide tiltak slik at det blir et verktøy for kommunen og andre enheter til å oppnå sine IA-mål og sørge for at sykefraværet går ned. Prosjektet skal utarbeide forskjellige prosesser/tiltak som skaper aktivitet på arbeidsplassene. Øke lederskap, trivsel, arbeidsglede og øke produktiviteten - opprettholde/bedre tjenestekvaliteten. Prosjektet ble startet i 2015 og ble slutført ved utgangen av 2017. Evaluering foretas i 2018.

Tallene viser at det totale sykefraværet i 2017 var på 8,8 % i Ullensaker kommune.

År	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Sykefravær	9,40 %	9,80 %	9,40 %	-	9,10 %	8,50 %	8,70 %	8,80 %

Tabell 3.3.4 Utvikling av sykefraværet de siste 7 årene.

For hovedutvalgsområdene fordelte sykefraværet seg slik i 2017:

Hovedutvalgsområde	Sykefraværs %
Helsevern og sosial omsorg	11 %
Skole og barnehage	8 %
Teknisk, idrett og kultur	8 %
Formannskap	4 %
Totalt	8,8 %

Tabell 3.3.5 Sykefravær pr hovedutvalg

Sykefraværet fordelt på aldersgruppe viser at fraværet har vært høyest i aldersgruppen 30-39 år, etterfulgt av gruppene 50-59 år og 60-69 år. Sykefraværet kommenteres pr hovedutvalg i de respektive hovedutvalgskapitlene.

Alder	-20	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 -	Totalt
Fraværprosent	2,4 %	7,7 %	9,8 %	8,4 %	8,9 %	8,5 %	0,0 %	8,8 %

Tabell 3.3.6 Sykefravær fordelt på aldersgrupper

I enhetene som deltar i prosjekt «sykefravær og tjenestekvalitet» har sykefraværet utviklet seg slik:

	2014	2015	2016	2017	Diff 16 - 17	Diff 14 - 17
PRO KLØFTA	13,8	10,0	7,8	10,2	2,4	-3,6
HELSEVERN	12,9	9,9	10,5	9,1	-1,3	-3,8
NAV ULLENSAKER	13,2	6,6	5,5	9,2	3,8	-4,0
FOREBYGGENDE BARN OG UNGE (FBU)	15,0	11,5	12,0	13,3	1,3	-1,7
KOMMUNALE BARNEHAGER	12,6	12,5	11,7	11,3	-0,4	-1,2
JESSHEIM SKOLE OG RESSURSSENTER	11,8	6,8	6,9	7,7	0,8	-4,1

Tabell 3.3.7 Sykefravær pr enhet eget sykefraværprosjekt

Fra 1.7.2014 ble det inngått en ny IA-avtale og nye regler for oppfølging av sykmeldte og enhetene har utarbeidet egne mål med vekt på det som er hovedmålene for Ullensaker kommune. Fokuset i IA-avtalen for Ullensaker kommune er:

Delmål 1 - Sykefravær:

- Personalmøtene skal inneholde refleksjon rundt sykefravær og holdninger til sykefravær.
- Utarbeide tiltak på arbeidsplassen for hvordan en i fellesskap midlertidig kan tilrettelegge for en kollega slik at vedkommende kan utnytte/hente restarbeidsevne.
- Dialogmøte/oppfølgingsmøte gjennomføres fast etter 3 ukers sykmelding, der dette er hensiktsmessig.

Delmål 2 - Hindre frafall av personer med nedsatt funksjonsevne:

- Lage en tidsavgrenset tilretteleggingsplan for arbeidstaker med nedsatt funksjonsevne, så langt det er mulig, med evaluering av tilretteleggingen.

Delmål 3 - Avgangsalder:

- Gjennomføre seniorsamtaler for alle ansatte fra og med fylte 60 år, og vurdere individuelle tiltak for at den enkelte kan stå lenger i arbeid.
- Det er høyt fokus på arbeidsnærvær. Rådmannens ledergruppe har sykefravær på dagsorden i sine ukentlige møter.

Oppfølging av gravide ansatte

Ullensaker kommune har en jordmor ansatt i 20 % stilling. Jordmoren deltar i trekantsamtaler med den gravide og lederen hennes for å gi lederen veiledning i forhold til oppfølging og tilrettelegging for den gravide, og veiledning til gravide ansatte for å gi trygghet i forhold til graviditeten og jobbsituasjonen.

Seniorpolitikk

Ullensaker kommune har en vedtatt seniorpolitikk. Dette for å være rustet i kampen om framtidens arbeidskraft. Vi er også avhengig av at ansatte står lenger i jobb. Dersom de fleste skulle velge å ta ut pensjon ved første mulighet ved 62 år, vil kommunen om kort tid kunne få en arbeidskraftutfordring. Alle over 62 år, og som ikke har en delvis AFP, får automatisk tilbud om

senioravtale med enten 10 ekstra fridager eller bonus på kr. 40.000 årlig. Fridagene/beløpet reduseres etter stillingsstørrelse. De fleste velger bonusordning.

Det ble i 2017 avholdt seniorkurs i samarbeid med KLP, kurset er tilgjengelige også for våre ansatte som er tilsluttet Statens pensjonskasse.

Etisk standard

Ullensaker kommune vedtok i 2015 nye etiske retningslinjer. Etiske retningslinjer deles ut til alle ansatte ved tilsetting. Etikk er her et viktig element og det er slått fast at kommunen skal ha en høy etisk standard på alt sitt virke. Etikk er et sentralt tema i introduksjonskurs for alle nyansatte og i den særlige skoleringen for nyansatte ledere. De folkevalgte er også omfattet av de etiske retningslinjene.

Kommunen har utarbeidet egen rutinebeskrivelse for varsling. Det kan varsles både tjenestevei, via tillitsvalgte/verneombud, og anonymt til Romerike Revisjon IKS. Rapporter om varsling legges regelmessig fram for administrasjonsutvalget. Varslingskanalen via leder og tillitsvalgte blir benyttet. Det er ikke mottatt varsel via revisjonen i 2017.

Likestilling

Det er et mål for Ullensaker kommune å ha et positivt arbeidsmiljø som på alle nivå består av begge kjønn. Konkrete likestillingstiltak som gjennomføres i kommunen er:

- I utlysningsteksten til administrative topplederstillinger oppfordres kvinner til å søke. De har fortrinnsrett til disse stillingene hvis søkerne ellers står likt.
- Det tilstrebes en likefordeling av kvinner/menn i lederstillinger innenfor de ulike fagområder. Ullensaker kommunes andel av kvinner i lederstillinger i 2017 var på 67,4 % (alle ledernivåer).
- Ullensaker kommune er positiv (i holdning og ressurser) til opplæring som kvalifiserer kvinner til å søke ledende stillinger.
- Garderobeforhold for begge kjønn tilrettelegges ved alle virksomheter i kommunen.
- Begge kjønn er representert i arbeidsgrupper som jobber med utviklingsprosjekter.
- Lønnspolitikken ivaretar likelønnsaspektet spesielt.
- Likestilling innenfor andre områder enn kjønn blir også ivaretatt i kommunen.

Enhetene tar inn et stort antall personer på praksisplass hvert år. De som er inne på praksisplass har avtale av ulik varighet ut i fra behov, alt fra 14 dager til ett år. Arbeidsgraden i avtaleperioden er også variabel ut i fra den enkelte praktikants funksjonsevne. NAV, som er den største formidleren, inngår vanligvis avtaler for 3 måneder med mulighet for forlengelse, maksimalt ett år. Gjennomsnittlig avtaleperiode er i underkant av 3,5 måneder pr. person. Via kommunens IA-avtale har vi forpliktet oss til å ha praksisplasser til disposisjon for NAV. Kommunen driver også utstrakt utprøving og omplassering av egne ansatte som får nedsatt funksjonsevne.

Ullensaker kommune hadde ved årsskiftet 2017/2018 36 lærlinger/lærekandidater fordelt på fagene barne- og ungdomsarbeiderfag, helsearbeiderfag, institusjonskokkfaget, anleggsgartnerfaget og kontorfag. Målet om å ha én lærling pr. 1.000 innbyggere er dermed oppfylt. Det satses videre på økt antall lærlinger, også innenfor nye lærefag. Ved utgangen av 2017 var 5 av lærlingene våre menn.

Kommunen tilsetter stadig ansatte med annen etnisk bakgrunn. Dette gjelder både innenfor administrasjonen og i tjenesteytende enheter, samt lærlinger. Omfanget av dette er imidlertid ikke tallfestet.

Deltidsstillinger

Fast ansatte i deltidsstillinger og kvinners andel av det totale antallet i 2017:

Stillingsprosent	Kvinner	Menn	Totalt	Andel kvinner
0-19,99%	50	7	57	87,7 %
20-39,99%	57	6	63	90,5 %
40-59,99%	130	22	152	85,5 %
60-79,99%	219	23	242	90,5 %
80-99,99%	163	17	180	90,6 %
100 %	1 862	394	2 256	82,5 %
Totalt	2 481	469	2 950	84,1 %

Tabell 3.3.8 Fast ansatte i deltidsstillinger

Ullensaker kommune har en kjønns sammensetning med totalt 84,1 % kvinner og 15,9 % menn. Kvinneandelen er økt med 1,6 prosentpoeng fra 2016 da den var på 82,5 %. Blant kvinnene har 24,9 % deltidsstilling. Dette er en reduksjon på 2,7 prosentpoeng fra 36,3 % i 2016. I 2015 og 2014 var det henholdsvis 39,0 og 40,8 % deltid blant kvinner. Dette viser at kommunens systematiske arbeid for å redusere deltid gir resultater.

Andelen menn i deltidsstilling er på 16 %. Dette er en reduksjon på 6,3 prosentpoeng fra 22,3 % i 2016. I 2015 og 2014 var det henholdsvis 21,9 % og 22,4 % deltid blant menn.

Det er 9,6 % av kvinnene og 7,5 % av mennene som har stillingsbrøk under 60 %. Tilsvarende tall for 2016 var henholdsvis 14,0 % og 10,6 %. Dette viser at andel ansatte med små stillingsbrøker er redusert.

Lønnsnivå

Lønnsnivå i ledende stillinger

Stillingskode/ stillingsbet.	Kjønn	Antall	Gj.snitt årslønn	Kvinner lønn*
7003 Arb.leder	K	23	440 187	95,21 %
	M	7	462 314	
	Tot	30	445 350	
7453 Fagleder	K	18	498 917	98,01 %
	M	8	509 038	
	Tot	26	502 031	
7451/8451 Avd.leder	K	56	613 998	95,75 %
	M	28	641 254	
	Tot	84	623 083	
7954 Avd.leder skole	K	30	620 440	100,16 %
	M	11	619 473	
	Tot	41	620 181	
9451/9951 Enhetsleder	K	20	781 150	98,16 %
	M	17	795 765	
	Tot	37	787 865	

*Gjennomsnittslønn for kvinner i % av gjennomsnittslønn for menn

Tabell 3.3.9 Lønnsnivå i lederstillinger

Den største forskjellen i gjennomsnittlig årslønn for ledere finner vi for arbeidsledere, tett fulgt av avdelingsledere. I gruppen arbeidsledere er det 76,7 % kvinner. Deres gjennomsnittslønn er

4,8 % lavere enn mennenes gjennomsnittslønn. Differansen er økt noe fra 2016. I kroner er differansen i gjennomsnittslønn for kvinner og menn på ca. kr 22.000.

I gruppen avdelingsledere er det 66,7 % kvinner. Deres gjennomsnittslønn er 4,25 % lavere enn de mannlige avdelingslederne, men differansen er blitt noe mindre siden 2016. I kroner utgjør differansen i gjennomsnittslønn for kvinner og menn ca. kr 27.000.

Blant fagledere har kvinnene 2 % lavere gjennomsnittslønn enn mennene, noe som utgjør ca. kr 10.000. Situasjonen er snudd fra 2016, da de kvinnelige faglederne hadde en gjennomsnittslønn på ca. kr 14.000 mer enn mennene.

Avdelingslederne i skolen har tilnærmet lik gjennomsnittslønn for kvinner og menn. Her ligger kvinnenes gjennomsnittslønn 0,2 % over mennenes gjennomsnittslønn.

I gruppen enhetsledere har mennene en gjennomsnittslønn som er 1,8 % høyere enn for kvinnene. Avstanden er tilnærmet lik situasjonen i 2016.

Lønnsnivå for gjennomgående stillinger

Stillingskode/ stillingsbet.	Kjønn	Antall	Gj.snitt årslønn*	Kvinnerens lønn
6014/6572/6583 Arbeider/ assistent	K	178	370 990	104,27 %
	M	31	355 803	
	Tot	209	368 737	
7517 Fagarbeider	K	499	395 371	99,57 %
	M	75	397 059	
	Tot	574	395 592	
6559 Konsulent	K	40	436 005	101,90 %
	M	3	427 866	
	Tot	43	435 437	
7530/8530 Saksbehandler/ Rådgiver	K	179	529 847	92,39 %
	M	64	573 492	
	Tot	243	541 342	

*Gjennomsnittslønn for kvinner i % av gjennomsnittslønn for menn

Tabell 3.3.10 Lønnsnivå for gjennomgående stillingskoder

Kvinner har høyere gjennomsnittlig årslønn enn menn i arbeider-/assistentstillinger (ca. kr 15.000). Forskjellene redusert fra 2016.

I gruppen konsulent har kvinnene en gjennomsnittslønn som ligger 1,9 % over mennene. Dette er en stor endring fra 2016 da kvinnene hadde en gjennomsnittslønn som lå 4,5 % under mennenes gjennomsnittslønn.

Gruppen fagarbeidere hadde i 2017 tilnærmet lik lønn for begge kjønn, med 0,4 % høyere gjennomsnittslønn for mennene.

De lønsmessige forskjellene er størst blant saksbehandlere/rådgivere. Dette er en gruppe med stor variasjon i stillingsinnhold. Kvinnenes gjennomsnittslønn ligger 7,6 % lavere enn mennenes gjennomsnittslønn, noe som utgjør ca. kr 44.000. Forskjellene er noe redusert fra 2016.

For stillinger som er plassert med lønnsstige vil den enkelte ansattes lønnsansiennitet være av betydning for forskjeller mellom kjønnene.

4 ÅRSBERETNING 2017 ETTER LOV OG FORSKRIFT

I henhold til kommuneloven skal alle kommuner utarbeide en Årsberetning som er administrasjonssjefens redegjørelse for kommunens virksomhet gjennom året. Årsberetningen skal presentere og analysere kommunens utvikling på overordnet nivå, og det er lovmessige krav til innhold i årsberetningen. Årsberetningen er et selvstendig dokument, men Ullensaker kommune har valgt å la den inngå som en integrert del av den samlede årsrapporten. Kapittel 4 i Årsrapporten er således Årsberetning med pliktig informasjon etter lov og forskrift.

Årsberetningen for 2017 er utarbeidet innenfor de retningslinjer som følger av "Kommunal regnskapsstandard nr. 6 – foreløpig standard – Noter og årsberetning".

4.1 Økonomisk stilling og resultat av virksomheten

Nøkkeltall for bærekraftig økonomi

- Negativt netto driftsresultat på 11,1 mill kr, som er 32,6 mill kr bedre enn justert budsjett. Hovedårsaken til det negative resultatet er underskudd på selvkostområdene, samt i noen grad utviklingen på totalt premieavvik på kommunens pensjonskostnader. Resultatgraden ble -0,4 %, som er under målsettingen fra Teknisk beregningsutvalg (TBU) på 1,75 % og betydelig lavere enn i 2016.
- Egenkapitalfinansieringen av de ikke-rentable investeringene var på 24 %, målkravet i styringskortet er på 25 %.
- Likviditetsgrad 1 var 1,9 i 2017, en liten nedgang i fht 2016, og så vidt under anbefalt størrelse. Bundne fond på selvkostområdene har vesentlig betydning for likviditeten og et samlet underskudd på selvkostområdene på 16,4 mill kr påvirker likviditetsgraden. Midlene på bundne fond skal brukes innenfor selvkostområdene i den neste 5 årsperioden og kan således ikke brukes til annen kommunal drift.
- Kostnadene til renter og avdrag utgjør en betydelig andel av driftsutgiftene. Netto finanskostnader er 7,4 % av brutto driftsinntekter, til sammenligning er samme nøkkeltall 3,3 % for kostragruppe 13.
- Disposisjonsfond utgjør ved utgangen av 2017 124 mill kr, som tilsvarer marginalt under målet på 5 % av brutto driftsinntekter. Kommunestyret vil ved behandlingen av årsregnskapet ta stilling til hvordan det regnskapsmessige mindreforbruket skal disponeres. Det er allerede foretatt vedtak som binder opp 20 mill kr til driften i 2018. Midler på disposisjonsfond er nødvendig for å ha buffer for uforutsette forhold og svingninger i økonomien.

Ullensaker kommune har i lang tid vært preget av stor vekst, noe som vil fortsette også i årene framover. Dette stiller krav til stadig nye investeringer for å imøtekomme innbyggernes behov på tjenester; blant annet innen skole og helsetjenester, men også infrastruktur som veg, vann og avløp. Investeringsbehovet i gjeldende økonomiplanperiode er på 3,2 mrd kr. Av dette utgjør investeringer på selvkostområdene og boliger ca 1,7 mrd kr.

Kommunen har etter hvert fått betydelig gjeld. Lånegjeld pr innbygger utgjorde kr 90.006,- i 2017. Til sammenligning er tilsvarende tall for kostragruppe 13 kr 53.054,- pr innbygger. Ved utgangen av inneværende økonomiplanperiode vil samlet lånegjeld være 5,5 mrd kr når vi hensyntar finansiell leasing-kontrakt på ny ungdomsskole på Gystadmarka og tilsvarende kontrakt på ny barneskole på Algarheim, på henholdsvis 242 mill kr og 250 mill kr.

Driftsutgiftene økte med 10,2 %, mens driftsinntektene økte med 5,7 %. Finanskostnadene vil også øke betydelig utover i økonomiplanperioden som følge av det høye investeringsnivået. I tillegg vil foreslåtte endringer til ny kommunelov for beregning av minimumsavdrag medføre ytterligere økninger i finanskostnadene. For 2018 er denne endringen beregnet til å utgjøre anslagsvis 30 mill kr.

For å møte de store investeringene og demografiutfordringene kommunen står overfor de nærmeste årene, er det viktig at utgiftsøkningen ikke overstiger inntektsøkningen, og at investeringer holdes på et moderat nivå og begrenses til nødvendige investeringer. Utviklingen må derfor følges nøye fremover, og nødvendige innsparinger gjennomføres.

Det forventes en kraftig vekst i de eldste aldersgruppene (over 80 år), som vil medføre behov for flere sykehjemsplasser og omsorgsboliger. I tillegg vil etterspørselen etter hjemmebaserte tjenester øke.

Det har over lang tid vært et historisk lavt rentenivå og det må forventes at dette vil endre seg i kommende planperiode. Det er derfor viktig at det tas høyde for renteøkninger i økonomiplanleggingen samt å holde gjeldsnivået på et forsvarlig nivå. Det er viktig å ha fokus på balansen mellom inntekts- og utgiftssiden i budsjettet. De fritt disponible inntektene må dekke de løpende drifts- og finansutgiftene, samt nødvendig egenfinansiering av planlagte investeringer.

4.2 Andre forhold av vesentlig betydning for kommunen

Ullensaker kommune praktiserer det prinsipp at avskrivninger av foretatte investeringer starter det året investeringen blir tatt i bruk. Ved beregning av kalkulatoriske avskrivninger på selvkostområdene er imidlertid dette prinsippet endret fra og med 2017. Fra 2017 vil kalkulatoriske avskrivninger nå bli belastet selvkostregnskapet det året investeringen er foretatt. Kommunen tar opp lån til finansiering av disse investeringene og betaler renter og avdrag fra det tidspunkt lånet er tatt opp. Det er selvkostområdene som skal bære disse kostnadene og det blir derfor beregnet kalkulatoriske renter og avdrag som blir belastet selvkostområdene. Ved å starte avskrivningene samme år som investeringene og låneopptak blir foretatt, vil det bli bedre samsvar mellom kommunens utgifter og inntekter på dette området, og det unngås at kommunen forskutterer for selvkostområdenes investeringer over en lengre periode. Prinsippendringen har i 2017 medført en merinntekt på sentralt ansvar på 12 mill kr.

Utgifter til trygghetsalarmer, pc'er og lønnsutgifter på Utbygging på tilsammen 3,1 mill kr var opprinnelig budsjettert i investeringsregnskapet. Ved vurdering av skillet mellom drifts- og investeringsutgifter ble det konstatert at disse ikke tilfredsstiller kriteriene for føring i investeringsregnskapet. Disse utgiftene er derfor ført på et sentralt ansvar for å hindre den ekstra belastningen på tjenesteområdene. Ca 1 mill kr av dette gjelder kjøp av trygghetsalarmer i 2016.

4.3 Tiltak for å ivareta betryggende kontroll og etisk standard

Administrasjonssjefen skal i henhold til kommuneloven sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at den er gjenstand for betryggende kontroll. Herunder ligger en plikt til å etablere rutiner og systemer som blant annet skal bidra til å sikre at organisasjonen når de mål som er satt, og at formuesforvaltningen er ordnet på en forsvarlig måte.

Ullensaker kommune har et helhetlig kvalitetssystem. Alle tjenesteområder er i gang, om enn i noe ulik grad. Kvalitetssystemet inneholder prosedyrer som beskriver arbeidsoppgaver og beste felles praksis for utførelse. Prosedyrene skal sikre at krav til kvalitet fra myndigheter og kommunens egne bestemmelser ivaretas. Avvik fra prosedyrer og forbedringsforslag blir meldt, behandlet og lukket i systemet som grunnlag for kontinuerlig forbedring av tjenesteutøvelsen og prosedyrer.

Kvalitetssystemet	2014	2015	2016	2017
Antall prosedyrer i kvalitetssystemet	145	306	455	987
Antall avvik som rapporteres i kvalitetssystemet	42	604	1045	1454

Arbeid med kontinuerlig forbedring og kvalitetssystemet har hatt god fremdrift i 2017. Antall prosedyrer som er på plass har økt vesentlig. Det samme har rapportering av avvik. Det er viktig å presisere at økt antall rapporterte avvik ikke vil si at det er en økning i antall avvik i kommunen. Dette betyr at de avvikene kommunen har blir rapportert, noe som er viktig i forhold til å kunne sette i verk riktige tiltak. Av de 1.454 avvikene som er rapportert for 2017, er 1.290 lukket. Det arbeides videre med å lukke de tiltak som fortsatt er åpne.

Ullensaker har Balansert målstyring (BMS) som styringssystem. Balansert målstyring er et strategisk verktøy, som skal medvirke til å se sammenhengen mellom mål, tiltak og resultater. Gjennom rapportering på fokusområdene vil administrasjonen dokumentere måloppnåelse og resultater til politisk nivå.

Styringssystemene for økonomi inkluderer i tillegg til økonomisystemet mange underliggende fagsystemer som leverer data til økonomisystemet. Det foretas risikovurdering av disse systemene, herunder risiko for vesentlig feil regnskapsinformasjon. Vurderinger av risiko i fagsystemene er en kontinuerlig prosess som økonomienheten har fokus på.

Romerike Revisjon IKS (RRI) gjennomfører på vegne av kontrollutvalget forvaltningsrevisjon i kommunen. I løpet av 2017 er det gjennomført følgende forvaltningsrevisjon:

- Forvaltningsrevisjonsrapport Skolehelsetjenesten
- Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapporten Vedlikehold av kommunale bygg
- Forvaltningsrevisjonsrapport Øvre Romerike utvikling (ØRU) - styrets ansvar og oppfølging av ØRIK
- Eierskapskontroll i Øvre Romerike brann og redning IKS
- Eierskapskontroll i OrbitArena AS

Revisjonen har i rapportene kommet med forslag til forbedringer som Kommunestyret har sluttet seg til og som administrasjonen vil arbeide videre med. Rapporten om OrbitArena AS vil bli behandlet i 2018.

Ullensaker kommune vedtok i 2015 nye etiske retningslinjer. Etiske retningslinjer deles ut til alle ansatte ved tilsetting. Etikk er her et viktig element og det er slått fast at kommunen skal ha en høy etisk standard på alt sitt virke. Etikk er et sentralt tema i introduksjonskurs for alle nyansatte og i den særlige skoleringen for nyansatte ledere. De etiske retningslinjene blir gjennomgått jevnlig på enhetenes personalmøter. De folkevalgte er også omfattet av de etiske retningslinjene.

Kommunen har utarbeidet egen rutinebeskrivelse for varsling. Det kan varsles både tjenestevei, via tillitsvalgte/verneombud, og anonymt til Romerike Revisjon IKS. Rapporter om varsling legges regelmessig fram for administrasjonsutvalget. Varslingskanalen via leder og tillitsvalgte blir benyttet. Det er ikke mottatt varsel via revisjonen i 2017.

4.4 Likestilling

Det er et mål for Ullensaker kommune å ha et positivt arbeidsmiljø som på alle nivå består av begge kjønn. Konkrete likestillingstiltak som gjennomføres i kommunen er:

- I utlysningsteksten til administrative topplederstillinger oppfordres kvinner til å søke. De har fortrinnsrett til disse stillingene hvis søkerne ellers står likt.
- Det tilstrebes en likefordeling av kvinner/menn i lederstillinger innenfor de ulike fagområder. Ullensaker kommunes andel av kvinner i lederstillinger i 2017 var på 67,4 % (alle ledernivåer).
- Ullensaker kommune er positiv (i holdning og ressurser) til opplæring som kvalifiserer kvinner til å søke ledende stillinger.
- Garderobeforhold for begge kjønn tilrettelegges ved alle virksomheter i kommunen.
- Begge kjønn er representert i arbeidsgrupper som jobber med utviklingsprosjekter.
- Lønnspolitikken ivaretar likelønnsaspektet spesielt.
- Likestilling innenfor andre områder enn kjønn blir også ivaretatt i kommunen.

Enhetene tar inn et stort antall personer på praksisplass hvert år. De som er inne på praksisplass har avtale av ulik varighet ut i fra behov, alt fra 14 dager til ett år. Arbeidsgraden i avtaleperioden er også variabel ut i fra den enkelte praktikants funksjonsevne. NAV, som er den største formidleren, inngår vanligvis avtaler for 3 måneder med mulighet for forlengelse, maksimalt ett år. Gjennomsnittlig avtaleperiode er i underkant av 3,5 måneder pr. person. Via kommunens IA-avtale har vi forpliktet oss til å ha praksisplasser til disposisjon for NAV. Kommunen driver også utstrakt utprøving og omplassering av egne ansatte som får nedsatt funksjonsevne.

Ullensaker kommune hadde ved årsskiftet 2017/2018 36 lærlinger/lærekandidater fordelt på fagene barne- og ungdomsarbeiderfag, helsearbeiderfag, institusjonskokkfaget, anleggsgartnerfaget og kontorfag. Målet om å ha én lærling pr. 1.000 innbyggere er dermed oppfylt. Det satses videre på økt antall lærlinger, også innenfor nye lærefag. Ved utgangen av 2017 var 5 av lærlingene våre menn.

Kommunen tilsetter stadig ansatte med annen etnisk bakgrunn. Dette gjelder både innenfor administrasjonen og i tjenesteytende enheter, samt lærlinger. Omfanget av dette er imidlertid ikke tallfestet.

4.5 Redegjørelse for vesentlige budsjetttavvik

SKJEMA 1A og 1B

Kommunen har merinntekter på de frie inntektene på 34 mill kr. Dette kan i stor grad forklares med overskudd ved marginoppgjøret og at kommunen gikk i pluss ved fordelingsoppgjøret. Summen av disse to forholdene ga kommunen en ekstraintekt på 28,5 mill. kr. Begge disse inntektene er å regne som ekstraordinære inntekter, og har etter omleggingen av skattesystemet de siste årene vært vanskelig å gjøre noen sikre beregninger omkring. Endelig resultat av disse to oppgjørene er først kjent oktober/november i budsjettåret.

Kommunen har en besparelse på finans på 18,3 mill kr som skyldes flere faktorer. Kalkulatoriske renter på VAR området er en vesentlig avviksfaktor med 12 mill kr. Øvrig besparelse skyldes lavere rente på lån, forsinket låneopptak til investeringer, gevinst på realisert fastrenteavtale, samt høyere gjennomsnittslivviditet på grunn av ubrukte lånemidler og høye fond på VA sektoren.

Tjenesteområdene er i balanse med en liten besparelse i forhold til budsjett på 1,0 mill kr eller 0,06 %. Dette i tillegg til merinntektene har gitt et regnskapsmessig mindreforbruk på 51,9 mill kr. Vanlig praksis har vært at enhetene får overført alt merforbruk og mindreforbruk med inntil 3 % av netto ramme til årets budsjett. Kommunestyret tar stilling til disponering av det regnskapsmessige mindreforbruket under behandlingen av årsregnskapet for 2017. Ca 6 mill kr av mindreforbruket er allerede vedtatt overført til 2018, og i budsjettet for 2018 er det disponert 14,5 mill kr av disposisjonsfond til saldering av budsjettet.

De 4 hovedutvalgene hadde 1,672 mrd kr til disposisjon til drift av enhetenes virksomhet, hvorav 1,671 mrd ble brukt. Oppsummert er resultatene for de enkelte hovedutvalgene som følger:

- **Formannskapet; mindreforbruk på 7,8 mill kr**
Skyldes hovedsakelig tidsforskyvning av prosjekter som strekker seg over mer enn ett regnskapsår, vakante stillinger, merinntekter og overføring av mindreforbruk fra 2016. Det er vedtatt at de 4 mill kr som skyldes tidsforskyvning av prosjekter skal overføres til 2018.
- **Hovedutvalg for teknisk, idrett og kultur; mindreforbruk på 0,6 mill kr**
Vedlikeholdsutgifter til kommunale boliger som er høyere enn planlagt, mens det er besparelse på strømudgifter på veglys i tillegg til at midler til regulering av 2 gang- og sykkelveg-prosjekter langs fylkesveg ikke er benyttet. Merinntekter fra kino og kulturskolen bidrar til at hovedutvalget har marginalt mindreforbruk. Midlene til gang- og sykkelvegprosjektene på 2 mill kr er vedtatt overført til 2018.
- **Hovedutvalg for skole og barnehage; mindreforbruk på 13,3 mill kr**
I stor grad er det lavere tilskuddsutbetalinger til private barnehager (9,3 mill kr) og overføring av mindreforbruk fra 2016 i grunnskoleopplæringen (3,9 mill kr) som forårsaker avviket.
- **Hovedutvalg for helsevern og sosial omsorg; merutgift på 20,4 mill kr**
Skyldes stor etterspørsel etter helse- og omsorgstjenester, økning i omsorgsovertagelser innen barnevernet, vekst i korttidsfraværet og økning i innslagspunktet for refusjon for ressurskrevende tjenester.

SKJEMA 2A OG 2B

Samlede brutto investeringsutgifter uten startlån, var på 489,2 mill kr, noe som er 290,5 mill kr lavere enn justert budsjett på 779,6 mill kr. Generelt skyldes dette kapasitets-/ressursutfordringer i organisasjonen, samt forsinkelser i gjennomføringsfasen.

Som en følge av redusert gjennomføringsgrad i investeringsprosjektene er det tatt opp 344 mill kr mindre i lån til investeringer enn budsjettert.

5 ØKONOMI

Det er vedtatt følgende målsetting for fokusområdet **Økonomi**:

Fokusområder økonomi	Resultat UK 2014	Resultat UK 2015	Resultat UK 2016	Resultat UK 2017	Nasjonalt	Mål UK 2017
Overordnet mål: Bærekraftig kommuneøkonomi						
Resultatmål: Avvik mot budsjettert nettoramme for enhetene skal være mellom 0,5% merforbruk og 3% mindreforbruk	1,8 %	1,7 %	1,7 %	0,1 %	-	Mellom -0,5% og +3%
Resultatmål: Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter	3,8 %	3,9 %	5,0 %	5,0 %	-	5,0 %
Resultatmål: Ordinære ikke-rentable investeringer skal over tid ikke overstige bærekraftig nivå i henhold til strategidokument "Langsiktig økonomisk bærekraft"	272 mill kr	239 mill kr	197 mill kr	190 mill kr	-	250 - 300 mill kr pr år

Tabell 5.0 Styringskort for Økonomi

Det første målet i styringskortet gjelder resultater for enhetenes virksomhet som omtales i de respektive hovedutvalgskapitlene. De andre to målene gjelder for kommunens totaløkonomi. Sistnevnte resultater omtales i dette avsnittet.

5.1 Regnskapsresultater

Tabellen nedenfor gir en oversikt over sentrale regnskapsposter (ansvar 93), og gir oversikt over hvor mye kommunen har disponibelt til gjennomføring av løpende drift/tjenesteutøving.

	Regnskap 2017	Justert budsjett 2017	Avvik regnskap/justert budsjett	Opprinnelig budsjett 2017	Regnskap 2016
Tall i 1 000 kr					
Skatteinnngang	-996 135	-958 791	-37 344	-958 791	-917 838
Rammetilskudd	-794 342	-797 672	3 330	-797 672	-781 058
Frie inntekter	-1 790 477	-1 756 463	-34 014	-1 756 463	-1 698 896
Rentekomp. omsorg, skole, kirke	-5 402	-6 816	1 414	-6 816	-6 536
Statlige overføringer	-5 402	-6 816	1 414	-6 816	-6 536
Renteutgifter	85 673	91 340	-5 667	91 340	82 090
Tap finansielle instrumenter	0	0	0	0	0
Gevinst finansielle instrumenter	-1 293	0	-1 293	0	0
Minimumsavdrag	97 573	96 173	1 400	96 173	80 901
Renteinntekter/utbytte	-8 233	-7 341	-893	-7 326	-10 302
Renteinntekter til fond	2	0	2	0	2
Kalkulatoriske renter VAR	-48 210	-36 336	-11 874	-36 336	-27 154
Netto finans	125 512	143 836	-18 325	143 851	125 537
Avsetning til disposisjonsfond	69 535	69 535	0	9 951	38 710
Overført til investeringsregnskapet	15	15	0	0	19
Bruk av tidligere års regnskapsm. mindreforbruk	-57 338	-57 338	0	0	-43 707
Bruk av disposisjonsfond	-64 319	-64 319	0	-23 000	-5 410
Sum netto avsetninger og overføringer	-52 107	-52 107	0	-13 049	-10 389
Til fordeling drift	-1 722 474	-1 671 550	-50 924	-1 632 477	-1 590 283
Enhetene	1 670 572	1 671 550	-977	1 632 477	1 532 945
Regnskapsmessig mindreforbruk	-51 901	0	-51 901	0	-57 338

Tabell 5.1.1 Regnskapsoversikt – sentrale poster

Tabellen viser frie inntekter for 2017 på 1 790 mill kr. Etter netto finanskostnader samt bruk/avsetning til fond gir dette 1 722 mill kr til drift av kommunens virksomhet for 2017. Av dette er 1 670 mill kr brukt til virksomheten i 2017, noe som gir et mindreforbruk på 52 mill kr.

Tabellen på neste side viser økonomisk resultat for de ulike virksomheter/virksomhets-områder i 2017:

	Regnskap 2017	Justert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Mer-/mindre forbruk 2017
PRO KLØFTA	37 528	35 925	35 805	1 603
PRO JESSHEIM VEST	87 250	75 680	78 217	11 571
REHABILITERING, UTREDNING OG FOREBYGGING	55 734	54 593	54 893	1 142
HELSEVERN	37 826	37 901	37 801	- 74
NAV ULLENSAKER	48 345	54 178	55 333	- 5 833
BOLIG MED BISTAND (BMB)	91 225	95 018	94 913	- 3 793
FOREBYGGENDE BARN OG UNGE (FBU)	89 096	79 928	79 905	9 168
PRO JESSHEIM ØST	73 495	71 700	71 050	1 795
TILDELING	75 648	65 992	55 837	9 656
HS STAB	25 860	30 707	30 947	- 4 846
Hovedutvalg for helsevern og sosial omsorg	622 010	601 620	594 701	20 389
BARNEHAGEN	40 448	43 435	43 435	- 2 987
GYSTADMARKA SKOLE	26 433	26 905	26 466	- 472
ALGARHEIM SKOLE	22 662	22 945	21 522	- 283
BAKKE SKOLE	30 519	30 538	28 873	- 19
BORGEN SKOLE	11 742	11 706	10 521	36
DØLI SKOLE	15 403	15 514	14 144	- 111
HOVIN SKOLE	19 685	19 548	18 959	137
JESSHEIM SKOLE OG RESSURSSENTER	48 119	49 249	47 840	- 1 129
MOGREINA SKOLE	13 700	13 785	12 955	- 85
NORDKISA SKOLE	16 828	17 344	16 418	- 515
ÅREPPEN SKOLE	22 928	23 252	22 305	- 324
SKOGMO SKOLE	38 356	37 119	35 337	1 237
ALLERGOT UNGDOMSSKOLE	23 503	24 128	22 370	- 625
NORDBY UNGDOMSSKOLE	31 040	31 245	29 813	- 204
VESONG UNGDOMSSKOLE	30 131	30 150	28 624	- 19
GYSTADMARKA UNGDOMSSKOLE	22 330	21 131	20 094	1 199
VOKSENOPPLÆRINGEN				
PPT	11 654	10 723	10 719	931
OVERORDNET LEDELSE	297 129	303 982	301 282	- 6 853
GRUNNSKOLE FELLES	15 882	19 052	29 605	- 3 170
Hovedutvalg for skole og barnehage	738 491	751 749	741 283	- 13 258
KULTUR	27 532	28 375	27 265	- 844
KOMMUNALE EIENDOMMER	138 864	138 682	135 744	182
BRANN OG REDNING	20 366	20 164		202
VANN, AVLØP, RENOVASJON OG VEG	12 114	15 429	12 867	- 3 315
UTBYGGING	1 052	983	1 245	69
SELVFINANSIERENDE BOLIGPROSJEKTER	3 403			3 403
OVERORDNET LEDELSE	4 412	4 727	4 727	- 315
Hovedutvalg for teknisk, idrett og kultur	207 743	208 360	181 849	- 618
AREAL OG LANDBRUK	8 100	12 048	12 286	- 3 948
PERSONAL OG SERVICE	14 198	15 486	15 054	- 1 288
ØKONOMI	13 884	14 481	14 060	- 597
PLAN OG NÆRING (PLN)	4 082	6 443	5 675	- 2 360
eSTAB				
KOMMUNIKASJON OG SERVICE	11 144	11 939	11 656	- 795
ØRIK	268	27		241
OVERORDNET LEDELSE	3 509	3 318	3 318	191
Formannskapet ordinære enheter	55 185	63 741	62 048	- 8 556
KANTINE OG KIOSK	- 235	60		- 295
IKT	41 832	42 449	35 049	- 617
POLITISKE STYRINGSORGANER	11 803	11 965	12 205	- 162
TILSKUDD TIL INTERKOMMUNALE SELSKAPER	23 177	23 048	43 212	129
SENTRALE RESERVER/FELLES AVSETNINGER	- 29 750	- 31 443	- 37 868	1 693
SKATT, RAMMETILSKUDD, FINANS	318			318
Formannskapet fellestjenester	47 144	46 079	52 597	1 065
	1 670 572	1 671 550	1 632 477	- 977

Tabell 5.1.2 Resultat 2017 pr enhet/virksomhetsområde

Av tabellen fremgår at de to klart største virksomhetsområdene skole/barnehage og pleie/omsorg bruker totalt 1 361 mill kr, eller 81,4 % av tilgjengelig nettoramme. Teknisk, idrett og kultur bruker 12,5 % av rammen.

Sentrale poster med tillegg av enhetenes virksomhet gir for 2017 regnskap for kommunen totalt:

Økonomisk oversikt drift, tall i 1000 kr	Regnskap 2017	Justert budsjett 2017	Avvik regnskap/justert budsjett	Opprinnelig budsjett 2017	Regnskap 2016
Sum driftsinntekter	-2 496 099	-2 395 826	-100 273	-2 349 175	-2 360 952
Sum driftsutgifter	2 455 498	2 387 471	68 027	2 308 467	2 228 820
Brutto driftsresultat	-40 601	-8 355	-32 246	-40 708	-132 132
Sum eksterne finansinntekter	-12 353	-9 589	-2 764	-9 575	-12 502
Sum eksterne finansutgifter	196 066	202 824	-6 758	198 284	175 580
Resultat eksterne finanstransaksjoner	183 713	193 235	-9 522	188 709	163 078
Motpost avskrivninger	-132 033	-141 158	9 125	-141 158	-122 042
Netto driftsresultat	11 080	43 722	-32 642	6 843	-91 096
Overført til investeringsregnskapet	389	238	150	0	4 367
Bruk av tidl. års regnskapsm. mindreforbruk	-57 338	-57 338	0	0	-43 707
Netto bruk og avsetning til disp.fond	5 217	5 217	0	-13 049	33 300
Netto bruk og avsetning til bundne fond	-11 248	8 161	-19 409	6 206	39 799
Netto bruk og avsetning	-62 981	-43 722	-19 259	-6 843	33 758
Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk	-51 901	0	-51 901	0	-57 338

Tabell 5.1.3 Økonomisk oversikt drift

Kommentarer til driftsregnskapet for 2017

Brutto driftsresultat

Brutto driftsresultat er resultatet av totale driftsinntekter og driftsutgifter for kommunens virksomhet. Driftsinntektene består da av både frie inntekter (skatt og rammetilskudd fra staten) samt brukerrelaterte inntekter fra all tjenesteytende virksomhet. Tilsvarende viser totale driftsutgifter alle utgifter medgått til å drive kommunens virksomhet for 2017. I tillegg ligger i sum driftsutgifter beregnede avskrivninger på kommunens varige driftsmidler.

Brutto driftsresultat inkluderer derfor også eventuelt over-/underskudd fra selvkostbaserte områder. For 2017 ble samlet underskudd på selvkostområdene totalt 16,4 mill kr. Overskudd/underskudd på selvkostområdene reguleres mot bundne fond, og får derfor ikke effekt på regnskapsmessig mer/mindreforbruk. Avskrivninger på varige driftsmidler er for 2017 beregnet til 132 mill kr.

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat viser resultat av hele virksomheten med tillegg av finansinntekter/-kostnader inkl utgiftsførte avdrag på kommunens lånegjeld. Beregnede avskrivninger trekkes ut, slik at kommunens totalregnskap ikke belastes med avskrivninger. I netto driftsresultat er derfor beregnede avskrivninger erstattet med utgiftsførte avdrag på lånegjeld.

Netto driftsresultat for 2017 ble -11,1 mill kr (negativt). Dette resultatet påvirkes av flere vesentlige faktorer, omtalt nedenfor.

På samme måte som for brutto driftsresultat påvirkes også netto driftsresultat av resultatet fra selvkostområdene. Som nevnt ovenfor var totalt underskudd på disse områdene i 2017 16,4 mill kr, og netto driftsresultat er derfor redusert tilsvarende.

Netto driftsresultat påvirkes også av utviklingen på totalt premieavvik på kommunens pensjonskostnader. Premieavvik utgjør differansen mellom betalt pensjonspremie og årets beregnede pensjonskostnad. Denne differansen avsettes i kommunens balanse og skal kostnadsføres over en periode som varierer fra 7-15 år, avhengig av hvilket år avviket har oppstått. For 2017 belaster årets premieavvik og amortiseringen av tidligere års premieavvik regnskapet med netto ca. 0,5 mill kr, hvilket innebærer at posten har redusert netto driftsresultat tilsvarende.

Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk

Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk viser årets resultat etter avsetning til/bruk av fond. Underskudd fra selvkostområdene er her utlignet ved bruk av bundne driftsfond.

Etter avsetning til/bruk av fond er kommunens mindreforbruk for 2017 på 51,9 mill kr.

Vurdering av resultat mot målsetting i styringskort

Netto driftsresultat:

Teknisk beregningsutvalg anbefaler et netto driftsresultat på minimum 1,75 % av brutto driftsinntekter. Oppnådd netto driftsresultat for 2017 er - 0,4 %. Dette resultatet inneholder som nevnt ovenfor et samlet underskudd på selvkostområdene på ca 16,4 mill kr, som avsettes til bundne fond. Hensyntatt dette har kommunen i 2017 et lite overskudd på øvrig drift (+0,2%). Rådmannen anser at det vil være behov for ytterligere effektivisering for på sikt kunne å oppnå netto driftsresultater på linje med anbefalingene.

Avsetning til disposisjonsfond skal være minimum 2 % av brutto driftsinntekter inntil fondet utgjør 5 % av brutto driftsinntekter:

For at kommunen skal klare utfordringer og naturlige svingninger i økonomien, er det nødvendig å ha buffere i form av disposisjonsfond. Det er derfor nødvendig at kommunens økonomi innrettes slik at det er mulig å etablere og opprettholde disposisjonsfond som er minst 5 % av brutto driftsinntekter. For å nå målsettingen på 5 % må disposisjonsfondet være på 125 mill kr ved utgangen av 2017. Pr 31.12.17 er disposisjonsfondet på 124 mill kr, før disponering av regnskapsmessig mindreforbruk i 2017. Målet som er satt i kommunens vedtatte strategidokument for langsiktig økonomisk bærekraft er dermed i det alt vesentlige nådd før avsetning av årets resultat. Kommunestyret tar stilling til disponering av det regnskapsmessige mindreforbruket på 51,9 mill kr ved framleggelsen av regnskapssaken i juni 2018. Av mindreforbruket er det allerede vedtatt å overføre 6 mill kr til bruk i drift i 2018, og budsjettet for 2018 er saldert med bruk av disposisjonsfond på 14,5 mill kr. De resterende midlene vil kunne styrke disposisjonsfondet ytterligere.

Disposisjonsfond

Det var opprinnelig budsjettert med netto bruk av disposisjonsfond på 13 mill kr i 2017. Gjennom året har kommunestyret i ulike saker vedtatt bruk eller avsetning til disposisjonsfond i henhold til følgende tabell:

Disposisjonsfond - justering fra opprinnelig budsjett	<i>beløp i 1000 kr</i>	Beløp
Opprinnelige budsjettert netto bruk		-13 049 100
Avsetning mindreforbruk 2016, brutto		59 584 580
Overføring mer/mindreforbruk 2016		-12 096 000
Mindreforbruk 2016 Plan og næring og Areal og landbruk		-1 280 000
Merforbruk 2016 Selvfinansierende boliger		-2 246 580
Annulering innsparing		-6 500 000
Digitalisering skolehverdagen		-2 700 000
Ekstrabevilgning DGI og Tildelingsenheten		-16 400 000
Oppmålingsforretning		-51 303
Sluttbetaling grunneiere		-44 940
SUM		5 216 657

Tabell 5.1.4 Bruk av/avsetning til disposisjonsfond

Det er utarbeidet prognoser gjennom året til de økonomiske rapporteringene. I det følgende kommenteres de vesentligste avvikene på sentrale poster fra justert budsjett. For utfyllende forklaringer til avvik på virksomhetsområdene vises til årsrapportene for hvert hovedutvalgsområde under kapitlene 6-9 og enhetenes rapporter for 2017.

5.2 Driftsinntekter

Samlede driftsinntekter for 2017 utgjør 2,5 mrd kr, en merinntekt i forhold til justert budsjett på 100 mill kr. Det er merinntekter på de fleste inntektsgruppene, se tabell under, men er særlig store for frie inntekter og refusjoner fra stat, kommune og andre. Økningen i driftsinntekter fra 2016 er på 135 mill kr. Dette tilsvarer en økning på 5,7 %.

	Regnskap 2017	Justert budsjett 2017	Avvik Regnskap/ Justert budsjett	Opprinnelig budsjett 2017	Regnskap 2016
<i>Tall i 1000 kroner</i>					
Skatt	-996 135	-958 791	-37 344	-958 791	-917 838
Rammetilskudd	-794 342	-797 672	3 330	-797 672	-781 058
Frie inntekter	-1 790 477	-1 756 463	-34 014	-1 756 463	-1 698 896
Andre statlige overføringer	-72 291	-60 660	-11 631	-55 717	-59 601
Andre overføringer	-2 515	-394	-2 121	-75	-11 734
Brukerbetalinger, salgs og leieinntekter	-336 301	-331 869	-4 431	-321 749	-341 254
Refusjon syke- /fødselspenger	-63 456	-49 555	-13 901	-38 610	-59 635
Refusjoner fra stat/kommune/andre	-189 987	-163 387	-26 600	-147 851	-156 454
Kompensasjonssinntekt mva	-41 072	-33 499	-7 574	-28 710	-33 379
SUM Driftsinntekter	-2 496 099	-2 395 826	-100 273	-2 349 175	-2 360 952

Tabell 5.2.1 Utvikling i driftsinntekter

De ulike inntektsgruppene er omtalt nærmere under.

Skatt

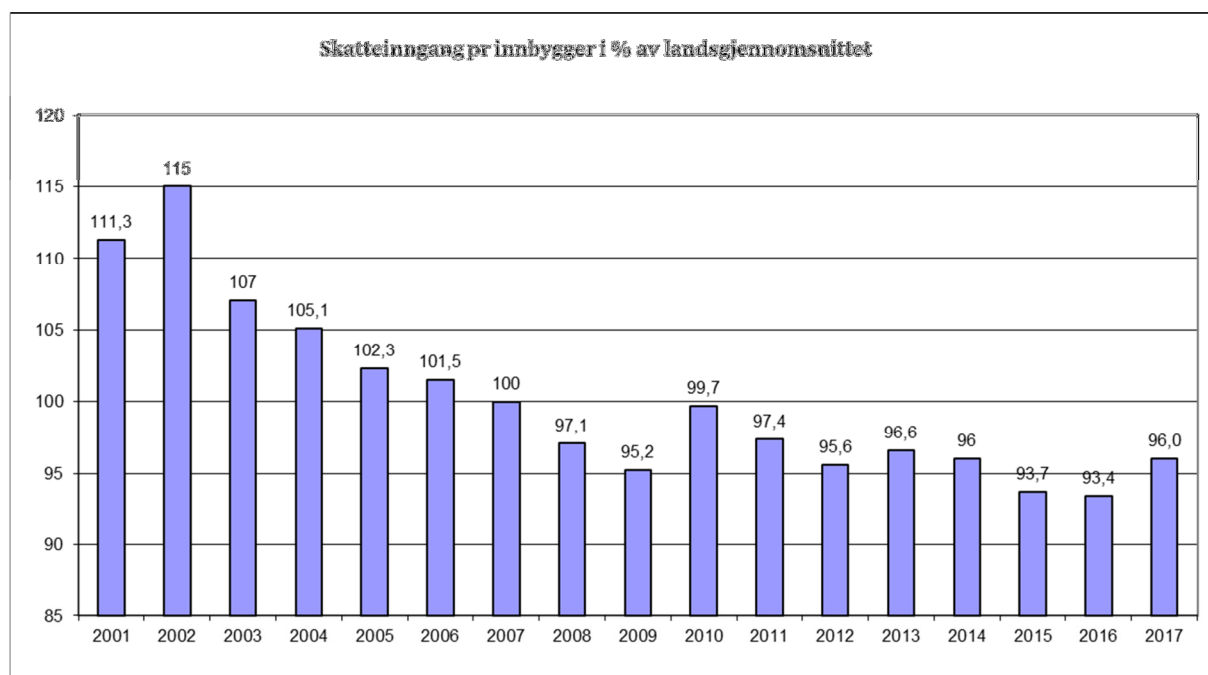
Kommunens andel av skatteinntektene i 2017 ble på 996 mill kr. Dette er en vekst fra året før på 78,3 mill kr, eller 8,5 %. Merinntekten i forhold til budsjettet er 37 mill kr.

Skatteinngangen ble i 2017 preget av følgende forhold:

- En befolkningsvekst på 2,32 %. I budsjett legges til grunn at veksten i antall skattytere følger befolkningsveksten. Denne avviker imidlertid noe fra årsveksten, da det er skattyters bosted 1. november 2016 som bestemmer hvem som skatter til Ullensaker for 2017
- Lønnsveksten i 2017 er av Statistisk Sentralbyrå anslått til å bli 2,4 % i 2017. Dette er noe lavere enn de 2,7 % som ble lagt til grunn ved utarbeidelse av rådmannens budsjettforslag høsten 2016. Både i 2016 og 2017 har det vært lav lønnsvekst.
- Skattøret for 2017 ble satt til 11,8 %, noe som førte til at kommunen fikk 30,22 % av skatteinntektene fra forskuddspliktige skattytere. Skattøret var uendret fra 2016, men kommunens andel av skatteinntektene økte likevel med 0,45 % poeng.
- Ved skatteoppgjøret i 2017 ble det utbetalt 259 mill kr i tilgodebeløp. Det var avsatt 290 mill kr for å møte disse utbetalingene. Det ble derved et overskudd på 31 mill kr. Kommunens andel av overskuddet ble på 9 mill kr.
- Fordelingsoppjøret mellom skattekreditorene gikk for kommunens del med et overskudd på 19,5 mill kr.

Avviket fra budsjettert skatteinngang i 2017 ble 37 mill kr. Dette kan i stor grad forklares med overskudd ved marginoppjøret og at kommunen gikk i pluss ved fordelingsoppjøret. Summen av disse to forholdene ga kommunen en ekstraintekt på 28,5 mill. kr. Begge disse inntektene er å regne som ekstraordinære inntekter, og har etter omleggingen av skattesystemet de siste årene vært vanskelig å gjøre noen sikre beregninger omkring.

Utvikling av skatteinntektene over tid

Figur 5.2.1. Ullensaker kommunes skatteinngang i % av landsgjennomsnittet pr innbygger

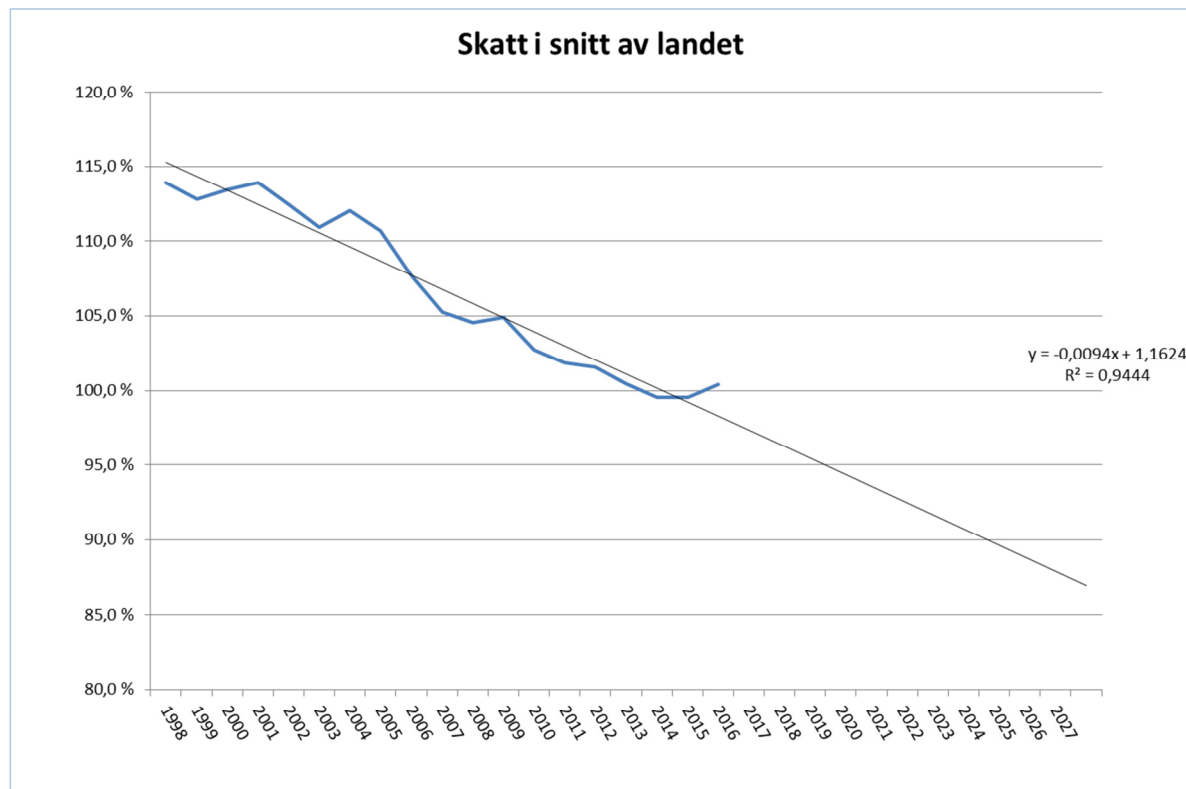
Figuren over viser Ullensaker kommunes skatteinngang i % av landsgjennomsnittet pr innbygger. Vi ser av figuren at kommunens skatteinntekter har sunket fra 115 % i 2002 til 95,2 % i 2009. I 2010 gikk skatteinngangen pr innbygger i % av landsgjennomsnittet betydelig opp for Ullensaker sin del, men har deretter sunket hvert år og var på rekordlave 93,4 % i 2016.

Fra 2017 øker skatteinntekter pr innbygger igjen og endte på 96 % av landsgjennomsnittet.

Denne utviklingen har sammenheng med følgende tre forhold:

- Utvikling i hva Ullensakers skattytere betaler i gjennomsnitt
- Sammensetning av befolkningen
- Utfordringer som befolkningsveksten gir

Utviklingen har sammenheng med lønnsutviklingen og fradrag ved skatteoppgjøret hos kommunens innbyggere. Dette er nærmere kommentert under.

Figur 5.2.2. Ullsoknings lønn og skatt i % av landsgjennomsnittet i perioden fra 1998 til 2016

Kilde SSB.

Figuren over viser utviklingen i *utlignet* skatt i prosent av landsgjennomsnittet i perioden fra 1998 til og med 2016. Denne har vært fallende i det meste av perioden. I 1998 betalte en Ullsokning 114 % av landsgjennomsnittet i skatt. Dette hadde i 2015 falt til 99,6 %. Trendlinjen viser at Ullsokningens utlignede skatt i denne perioden i gjennomsnitt har falt med 1 % pr. år.

Fra 2016 ser det imidlertid ut som om den negative trenden kan være brutt da Ullsokningen i 2016 betalte 100,4 % i snitt av landet. En økning med 0,8 % poeng.

Årsaken til den siste utviklingen antas å ha sammenheng med at det på landsbasis har blitt borte en god del godt betalte jobber innen oljebransjen de siste årene og noe økt arbeidsledighet i perioden 2015 og 2016.

Sammensetningen av befolkningen

Skatteinngang i prosent av landsgjennomsnittet pr innbyggere påvirkes også av andel av befolkningen som er i skattepliktig alder. Som et mål på dette kan vi se på den andelen av befolkningen som er over 20 år. I 1998 var denne andelen 75 % av befolkningen. I 2018 er

denne sunket til 73 %. En nærmere analyse viser også at andelen av befolkningen som er i yrkespliktig alder (20-66 år) sank fra 64 % til 61,7 %. Dette er også med på å svekke skatteinngangen pr innbygger.

Utfordringer som befolkningsveksten gir

Det er skattyters bostedsadresse 1. november i året før skatteåret som bestemmer hvilken kommune som vil få skatteinntektene. Det var altså innbyggernes bostedsadresse 1. november 2016 som avgjorde hvilken kommune som fikk skatteinntektene for 2017. Siden Ullensaker kommune har høy befolkningsvekst fører dette til et etterslep på skatteinntektene. Dette er også med på å trekke ned skatteinntektene pr innbygger.

Rammetilskudd

Samlede rammeoverføringer fra staten utgjorde 794 mill kr i 2017. I tabell 5.2.2 er de ulike komponentene i rammetilskuddet spesifisert.

Skatteinngangen ble 37 mill kr høyere enn vedtatt budsjett. Dette er nærmere omtalt under punktet om skatteinntekter. Totalt ble dermed frie inntekter 34 mill kr høyere enn budsjettert.

<i>Tall i 1000 kr</i>	Regnskap 2017	Justert Budsjett 2017	Avvik Regnskap/ Justert budsjett	Opprinnelig budsjett 2017	Regnskap 2016
Innbyggertilskudd	751 274	752 012	-738	752 012	726 543
Veksttilskudd	21 611	21 611	0	21 611	16 486
Skjønnsmidler	5 470	5 400	70	5 400	11 900
Inntektsutjevning	15 988	18 649	-2 662	18 649	26 130
Sum rammetilskudd	794 342	797 672	-3 331	797 672	781 059
Skatt	996 135	958 791	37 344	958 791	917 838
Sum frie inntekter	1 790 477	1 756 464	34 013	1 756 464	1 698 897

Tabell 5.2.2 Utvikling rammetilskudd

Økte skatteinntekter gir lavere inntektsutjevning. Men siden skatten for hele landet også ble høyere enn budsjettert, ble reduksjonen i inntektsutjevningen ikke så stor.

Andre statlige overføringer

Kommunen mottok 72 mill kr i Andre statlige overføringer, 11,6 mill kr høyere enn justert budsjett. Det meste av dette skyldes overføringer til NAV til flyktningearbeid.

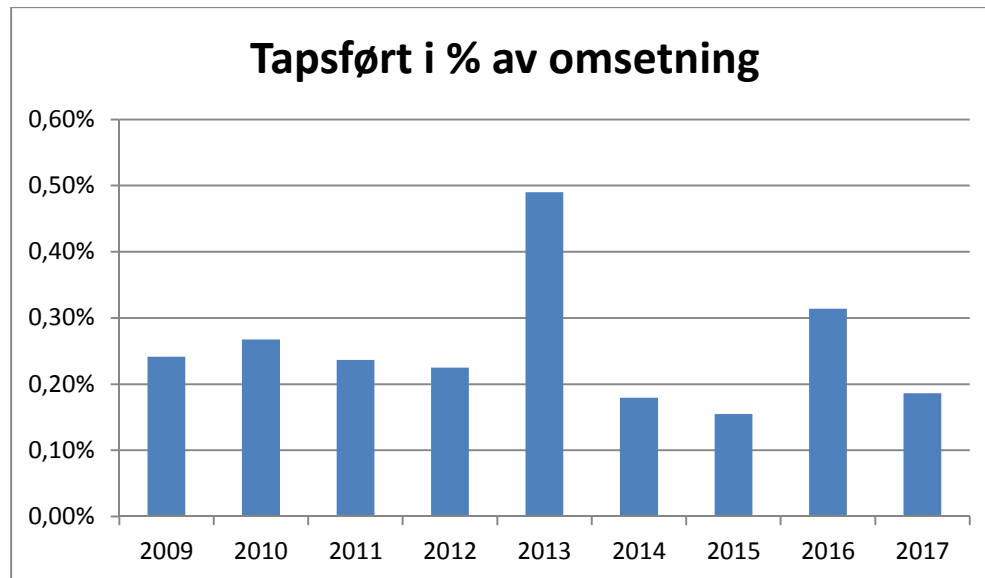
Brukerbetalinger, salgs- og leieinntekter

Inntektene i denne gruppen består av brukerbetalinger i barnehage og SFO, oppholdsbetalinger på PRO'ene, gebyrer på VAR, husleieinntekter, inntekter fra kino og kulturarrangementer og byggesaksgebyrer.

For 2017 ble inntektene her 336 mill kr, 4 mill kr høyere enn budsjett, men 5 mill kr lavere enn i 2016. Den største årsaken til at inntektene ligger lavere enn 2016 er en ekstraordinær tilbakebetaling av vann- og avløpsgebyrer for perioden 2008-2017 på 14 mill kr. Men flere av områdene har merinntekter, herunder Kultur med 4 mill kr og kantine på rådhuset med 1 mill kr. Selvfinansierende boliger har mindreinntekter på 2,8 mill kr.

Utestående fordringer – kommunale krav

Samlet fakturerte kommunen for 343 mill kr i 2017. Dette er 8 mill kr mindre enn året før, noe som henger sammen med tilbakebetalingen av vann- og avløpsgebyrene som nevnt i forrige avsnitt.

Figur 5.2.3. Tapsførte krav i % av omsetning

I 2017 har det til sammen blitt tapsført 0,6 mill kr, noe som utgjør 0,19 % av omsetningen dette året. Tapsføringen er lavere enn tidligere år. Størst er tapsføring av husleier som utgjør om lag 1/4 av tapsført beløp.

Refusjon syke- og fødselspenger

Refusjon syke- og fødselspenger er på 63 mill kr, en økning fra 2016 på 4 mill kr. Det er inntektsført 14 mill kr mer enn justert budsjett.

5.3 Driftsutgifter

Samlede driftsutgifter for 2017 utgjør 2.455 mill kr, en merutgift i forhold til justert budsjett på 68 mill kr. Økningen fra 2016 er på 226,7 mill kr, en økning som tilsvarer omlag 10 %. Korrigert for pris- og lønnsvekst var den reelle økningen om lag 7,5 % fra 2016 til 2017.

Tall i 1000 kr	Regnskap 2017	Justert budsjett 2017	Avvik regnskap/justert budsjett	Opprinnelig budsjett 2017	Regnskap 2016
Lønnsutgifter	1 087 452	1 064 931	22 521	1 037 476	1 001 608
Sosiale utgifter	282 400	282 803	-404	276 826	256 225
Kjøp av varer og tjenester som inngår i produksjonen	327 755	303 339	24 416	268 258	271 413
Kjøp av varer og tjenester som erstatter egenproduksjon	502 564	495 791	6 773	481 302	461 461
Overføringer	150 609	134 971	15 639	150 016	138 451
Avskrivninger	132 033	141 158	-9 125	141 158	122 042
Fordelte utgifter	-27 315	-35 522	8 206	-46 569	-22 379
SUM	2 455 498	2 387 471	68 027	2 308 467	2 228 820

Tabell 5.3.1 Driftsutgifter

Lønn og sosiale kostnader

I 2017 var det et merforbruk i forhold til justert budsjett på 12,6 mill kr på lønnsutgifter (1,2 %), mens de sosiale kostnadene var i balanse. I forhold til 2016 økte kostnadene til lønn og sosiale utgifter med 85,8 mill kr. Antall årsverk økte med 109 årsverk, fra 1.864 i 2016 til 1.973 i 2017, jf. kapittel 3. Medarbeidere.

Samlet sett var lønnsutgiftene og de sosiale utgiftenes andel av de totale driftsutgiftene på 55,8% i 2017 en liten nedgang i fht 2016 hvor andelen var 56,4 %.

Spesifisert oversikt som viser avvik lønn og sosiale kostnader i forhold til justert budsjett fremkommer i tabell 5.3.2 under.

Tall i 1000 kr	R - JB
Fastlønn	- 10 552
Vikarer og overtid	28 153
Annen lønn	3 283
Annet	1 638
Pensjon	- 1 002
Arbeidsgiveravgift	599
Avvik regnskap/budsjett	22 118
Sykepengerefusjoner	- 13 901

Tabell 5.3.2 Avvik lønn og sosiale kostnader fra justert budsjett

Mindreutgiften på 10,6 mill kr på fastlønn oppveies av merutgifter til vikarer og overtid på 28,2 mill kr. Det er inntektsført 13,9 mill kr mer i sykepenger/fødselspenger enn budsjettet. Vikarer og overtid er bare i gitte tilfeller pensjongivende inntekt, dette forklarer noe av avviket på pensjonskostnadene.

Påløpte pensjonskostnader utgjør 122,4 mill kr i 2017, noe som er 1,0 mill kr lavere enn justert budsjett samlet for kommunen. Akkumulert netto premieavvik inkludert arbeidsgiveravgift er 73 mill kr ved utgangen av 2017, en liten reduksjon fra 2016 på 0,6 mill kr. Premieavviket vil bli amortisert/kostnadsført i de kommende års regnskaper.

Arbeidsgiveravgiften følger lønns- og pensjonskostnadene. I tillegg reduseres arbeidsgiveravgiften til de ansatte som kommunen mottar sykepengerefusjoner for, i stedet for at kommunen skal få refusjon fra NAV.

Kjøp av varer og tjenester som inngår i tjenesteproduksjon

Kjøp av varer og tjenester til kommunens tjenesteproduksjon på 327,6 mill kr er 24,4 mill kr høyere enn justert budsjett. De vesentligste poster kommenteres i det følgende:

Samlede energiutgifter utgjør 28,9 mill kr. Dette er 2,6 mill kr lavere enn justert budsjett. Energiutgifter ligger på omtrent samme nivå som i 2016, kun med en liten økning på 0,3 mill kr.

Utgifter til konsulentbistand/vikarer utgjør 44,2 mill kr i 2017, noe som er 16,5 mill kr mer enn justert budsjett. Til sammenligning var utgiftene i 2016 til konsulentbistand/vikarer på 33,9 mill kr. Den betydelige budsjettoverskridelsen er i vesentlig grad knyttet til helsesektoren.

Kjøp av varer og tjenester som erstatter egenproduksjon og overføringer

Samlet er det kjøpt varer og tjenester som erstatter kommunens egenproduksjon for 502,6 mill kr mot justert budsjett på 495,8 mill kr. Av dette utgjør tilskudd til private barnehager 268,0 mill kr. Det er et mindreforbruk på tilskudd til private barnehager på 9,4 mill kr mot justert budsjett.

Overføringer utgjør 150,6 mill kr. Av dette utgjør moms 41,1 mill kr som kommunen får kompensert. Overføring til private utgjør 90,8 mill kr, som er 1,9 mill kr høyere enn justert budsjett. Utgifter til økonomisk sosialhjelp er 34,1 mill kr i 2017, en økning på 2,4 mill kr i forhold til justert budsjett, mens flyktningarbeid har et mindreforbruk på 1,0 mill kr. Idrett har et merforbruk på 1,0 mill kr.

Tjenester som kommunen har valgt enten å kjøpe av private som innenfor barnehage eller organisere i IKS som ØRB og RRI (revisjon), utgjør 27 % av driftsutgiftene.

Utgifter	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Lønn/sos. utgifter, kjøp av varer til egenproduksjon m.v.	65 %	66 %	66 %	66 %	69 %	69 %	69 %
Kjøp etc som erstatter egenproduksjon og overføringer	30 %	29 %	29 %	29 %	26 %	27 %	27 %
Annet	5 %	5 %	5 %	4 %	4 %	4 %	4 %
Sum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 5.3.3 Utvikling i egenproduksjon / kjøp fra eksterne i % av driftskostnadene

Eierandeler og tilskudd til IKS og andre selskap/samarbeid

Ullensaker kommune har sammen med de øvrige kommunene på Øvre Romerike eierandeler i flere interkommunale selskaper og andre selskap/samarbeid. Tabellene nedenfor viser kommunens eierandeler og kjøp av tjenester fra disse i 2017.

Interkommunale selskap og andre samarbeid	Deltagerande 1 2017	Tilskudd 2017	Justert budsjett 2017	Justert budsjett 2016
Øvre Romerike Brann og Redning IKS (ØRB IKS)	33,1 %	20 362	20 164	19 138
Romerike Revisjonsdistrikt IKS (RRI IKS)	11,5 %	2 565	2 637	2 644
Romerike Kontrollutvalgssekretariat IKS (ROKUS IKS)	9,5 %	267	272	208
Romerike Krisesenter IKS (RK IKS)	12 %	2 606	2 277	
Digitale Gardermoen (DGI)	32,9 %	41 209	41 700	34 729
Ullensaker og Nannestad interkommunale vannverk (UNIVANN)	80 %	6 681	7 056	7 983
Arbeidsgiverkontrollen Øvre Romerike (AØR)	36,7 %	1 697	1 514	1 473
Øvre Romerike Utvikling (ØRU)	34,1 %	878	872	855
Øvre Romerike Avfallsselskap (ØRAS)	45,5 %	21 777	21 654	23 086
Sum Interkommunale selskaper/samarbeid		98 042	98 146	90 115

Tabell 5.3.4 Eierandeler og tilskudd IKS og andre samarbeid

Kommunen har i tillegg eierandeler i andre selskaper som vist i tabellen nedenfor.

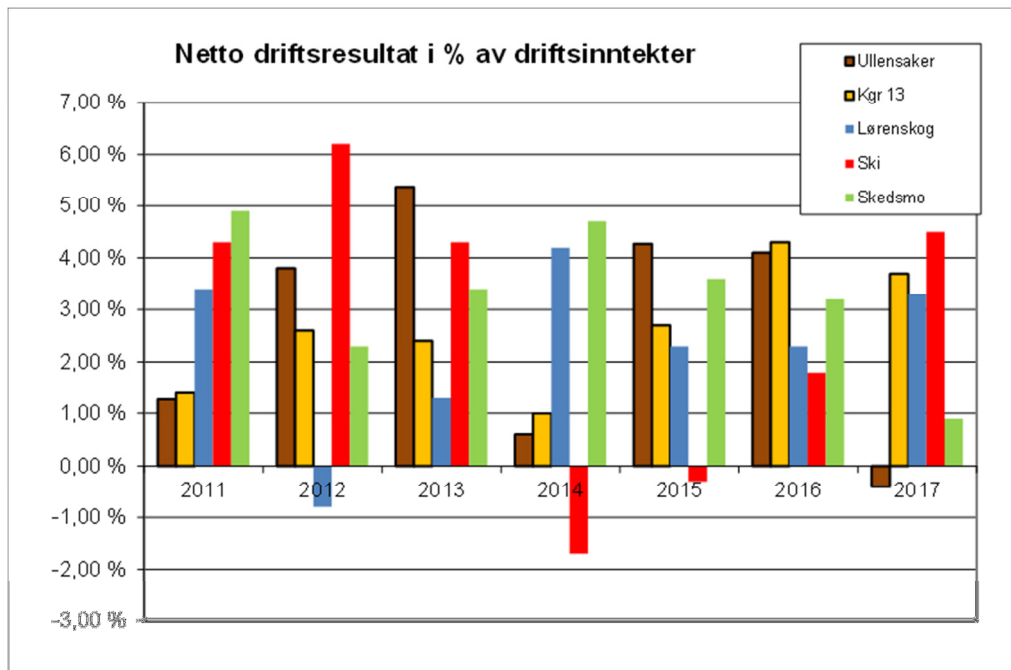
Andre eierinteresser	Aksjer/ andeler	Verdi i 1000 kr
Romerike kontrollutvalgssekretariat IKS	12,0 %	30
Orbit Arena AS	312 stk	156
Romerike Revisjon IKS	8,0 %	180
Øvre Romerike Industriservice AS	20 stk	20
Nes Arena AS	5 stk	3 350
Kinoalliansen AS	1 stk	5
Viken Skog, andeler	10 stk	120

Tabell 5.3.5 Andre eierinteresser

5.4 Utvikling i sentrale nøkkeltall

Netto driftsresultat

Netto resultatgrad (netto driftsresultat i % av driftsinntektene) bør i henhold til Fylkesmannen i Oslo og Akershus anbefaling ligge på 3 % (Teknisk beregningsutvalg anbefaler 1,75 %) for å ha en buffer til å møte svingninger i økonomien og for å kunne finansiere investeringer med egenkapital.

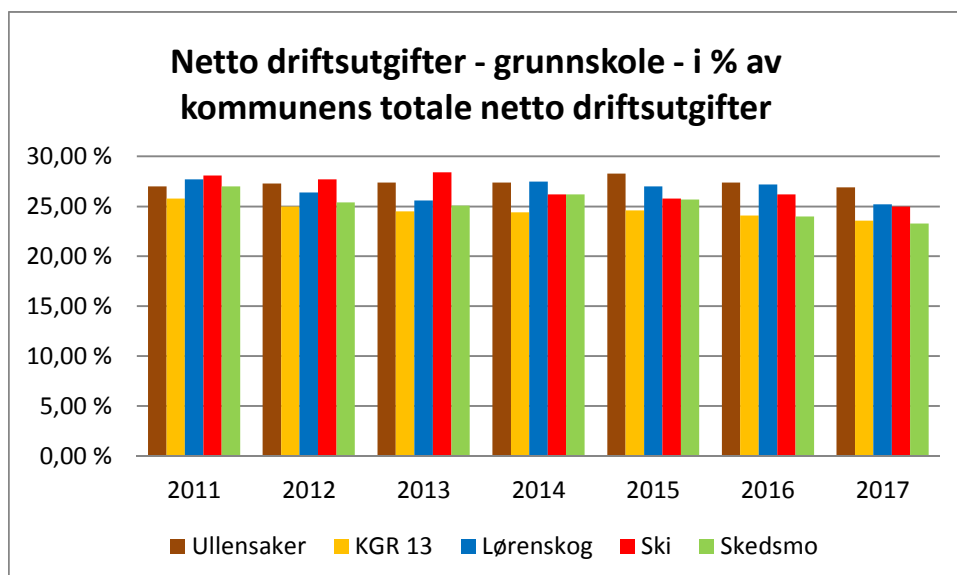

Figur 5.4.1 Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter

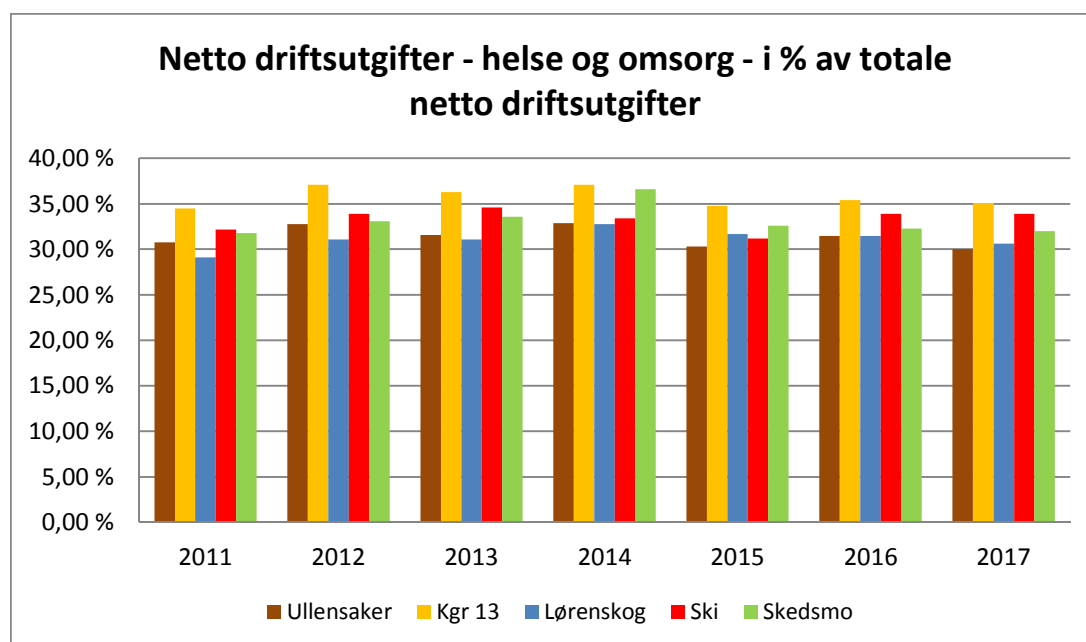
Netto resultatgrad er på -0,4 % for 2017, noe som er betydelig lavere enn for 2016. Resultatet gir allikevel etter bruk av/avsetning til fond anledning til å sette av ytterligere midler til disposisjonsfond.

Prioritering av kommunens ressurser

De to største brukerområdene i kommunen er grunnskole og pleie- og omsorg. I figur 5.4.2 og 5.4.3 under vises andel driftsutgifter til disse to områdene av kommunens samlede netto driftsutgifter for de syv siste årene sammenlignet med Kgr 13 og kommunene Lørenskog, Ski og Skedsmo. Samlet står disse to områdene for 56,9 % av netto driftsutgifter i 2017. Tilsvarende var for 2016 58,9 %, dvs en reduksjon på 2,0 %. Tilsvarende var Lørenskog 55,8 % (-2,9 %), Ski 58,9 % (-1,2 %), Skedsmo 55,3 % (-1,0 %) og kgr 13 58,7 % (-0,8 %).

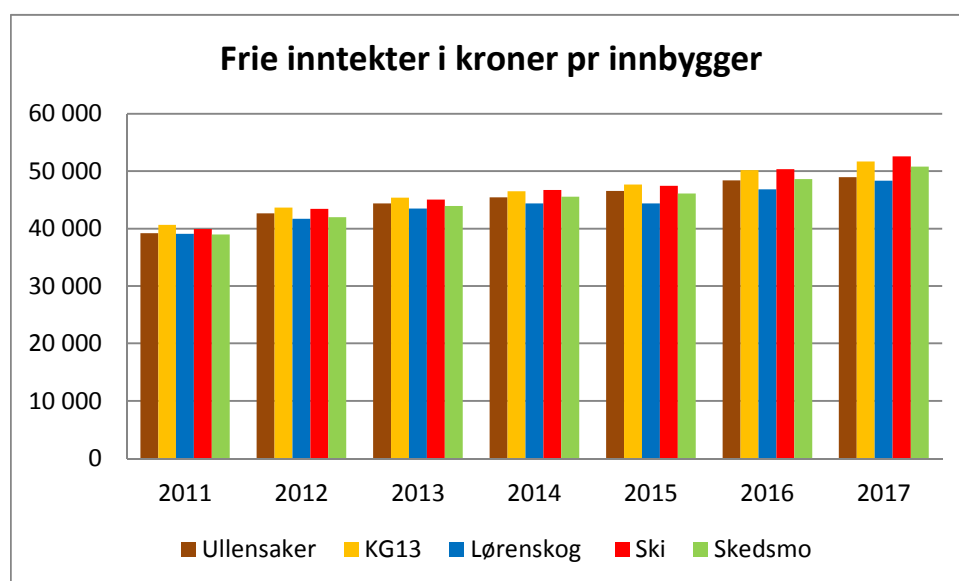
Figur 5.4.2 Utvikling i prioritering grunnskole

Figur 5.4.3 Utvikling i prioritering pleie og omsorg

Frie inntekter

Ullensaker kommune har noe lavere frie inntekter per innbygger enn for gjennomsnittet av Kgr 13. Ullensaker hadde i 2017 frie inntekter pr innbygger på kr 48 952, noe som var kr 2 734 (1 784 i 2016) lavere enn i Kgr 13. Dersom kommunen hadde oppnådd frie inntekter på linje med Kgr 13, ville totale frie inntekter vært ca. 100 mill kr høyere (innbyggere pr 31.12.17).

Figur 5.4.4 Frie inntekter pr innbygger

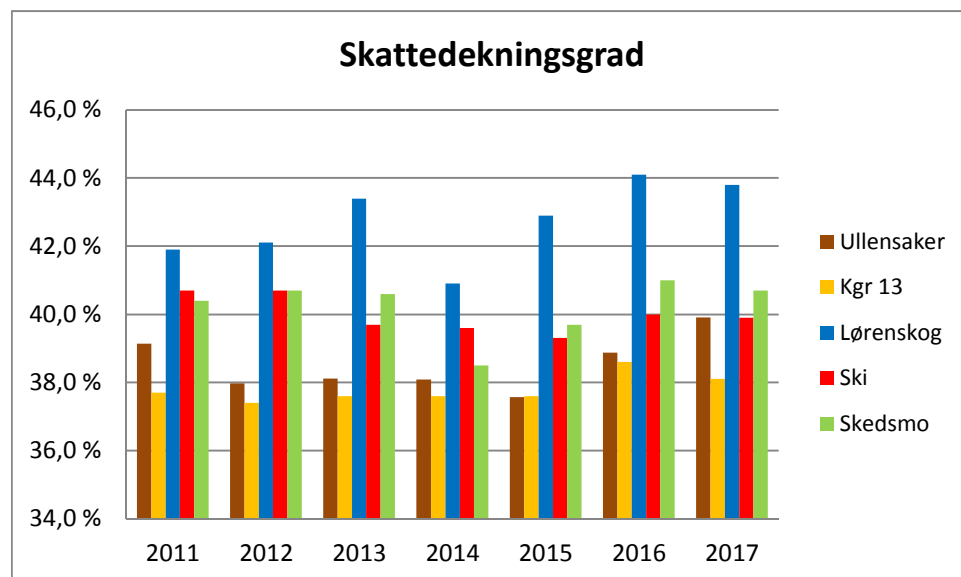
Skattedekningsgrad og rammedekningsgrad

Skattedekningsgrad viser hvor stor andel av driftsinntektene som kommer fra skatt på formue og inntekt, mens rammetilskuddsgrad viser hvor stor andel av de totale driftsinntektene som kommer fra det statlige rammetilskuddet.

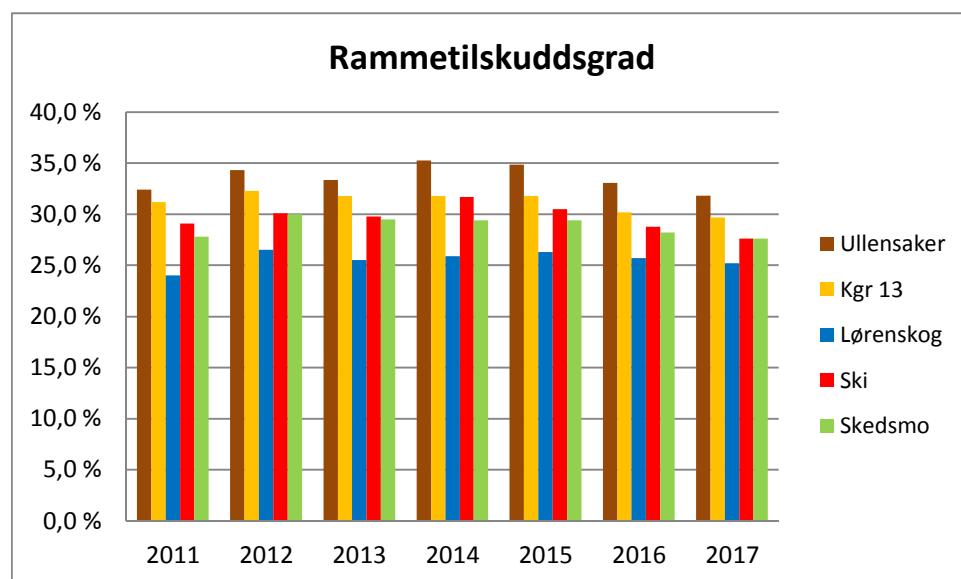
Tall i 1000 kr	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	17-16 i %
Rammetilskudd	551 917	643 339	671 850	727 631	765 865	781 058	794 342	1,7
Skatteinntekter	666 626	711 953	767 589	785 830	825 440	917 838	996 135	8,5
Totale driftsinntekter	1 703 466	1 874 986	2 013 809	2 063 281	2 197 239	2 360 952	2 496 099	5,7

Tabell 5.4.1 Driftsinntekter

Nedenstående figurer viser utviklingen i skattedekningsgrad og rammetilskuddsgrad for Ullensaker sammenlignet med Kgr 13 og kommunene Lørenskog, Ski og Skedsmo.

Figur 5.4.5 Skattedekningsgrad

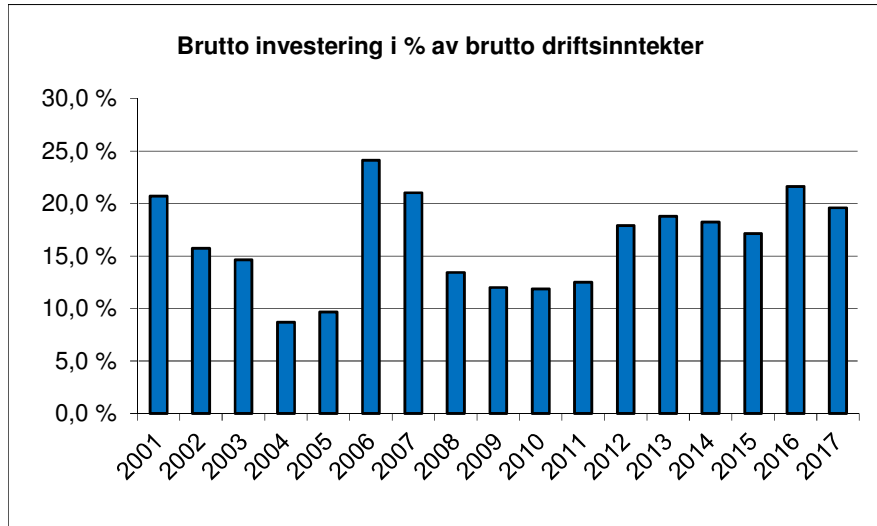

Figur 5.4.6 Rammetilskuddsgrad

Utviklingen fra 2011 til 2015 viste at skatteinntekten utgjorde en stadig mindre andel av kommunens inntekter mens rammeoverføringer fra staten utgjorde en stadig større andel. Dette endret seg imidlertid i 2016, da kommunene dette året opplevde en betydelig økning i skatteinntektene, noe som medførte at skatteinntektens andel av totale driftsinntekter økte og rammetilskuddets andel ble redusert. For 2017 er fordelingen ca på nivå med 2016.

Investeringsnivået i kommunen

Ullensaker har et høyt investeringsnivå, og figur 5.4.6 under viser brutto investeringer i prosent av driftsinntektene. De siste årene har investeringer ligget i området 17-22 %. 2017 viser 19,6%, en nedgang sett mot 2016 (21,6%). Det forventes at bruttoinvesteringer vil ligge høyt de kommende årene.

Figur 5.4.7 Brutto investering i % av brutto driftsinntekter

Langsiktig gjeld

Sammensetningen av langsiktig gjeld:

Tall i mill kroner	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Endring 17-16
Statlig finansieringsbistand	203	191	179	167	155	143	131	-12
Pensjonsforpliktelser	1464	1 638	1 819	1 990	1 982	2 058	2 198	140
Rentebærende lån	1978	2 194	2 434	2 728	2 876	3 379	3 715	336
Sum	3645	4 023	4 432	4 885	5 013	5 580	6 044	464

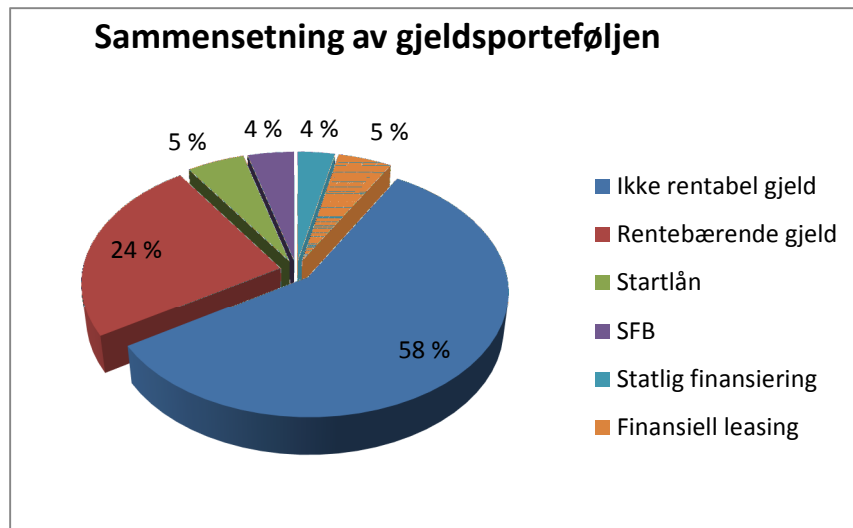
Tabell 5.4.2 Langsiktig gjeld

Langsiktig gjeld er på 6,04 mrd pr utgangen av 2017, en økning på 464 mill kr fra 2016. Økningen skyldes høyere lånegjeld og høyere pensjonsforpliktelser. Statlig finansieringsbistand er rentefritt og nedbetales med like avdrag over 20 år. Gjenstående nedbetalingstid er 11 år.

For 2017 er investeringene i bygg og anlegg finansiert med lånemidler og egne midler. Rentebærende lån på totalt 3,7 mrd består av:

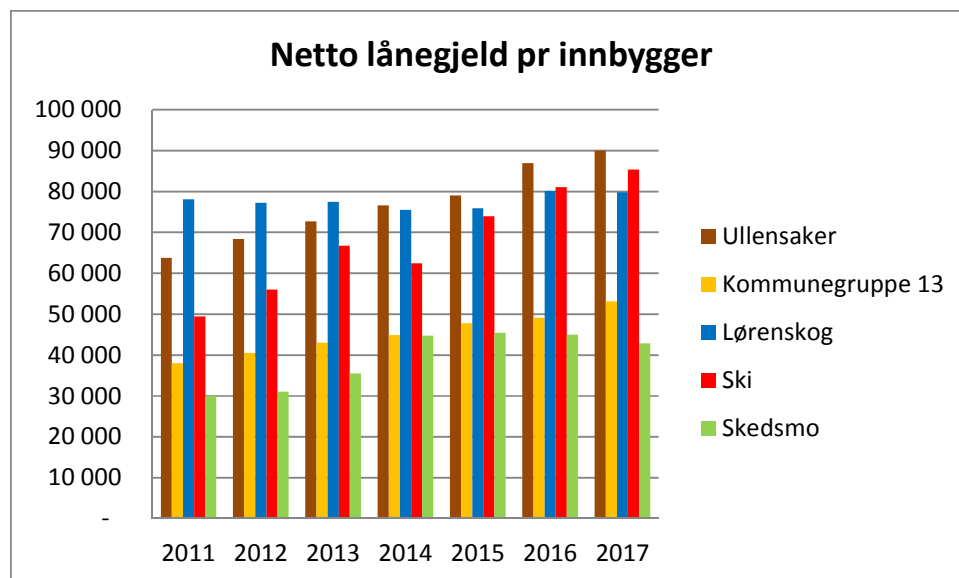
- Lån på til sammen 1,3 mrd kr til rentable investeringer på VAR området, selvfinansierende boliger, startlån samt lån i Husbanken hvor kommunen mottar rentekompensasjon
- Finansiell leasing for Gystadmyr bo- og aktivitetssenter og Gjestad sykehjem på tilsammen 190 mill kr
- Andre ikke rentable investeringslån på 2,225 mrd kr

Figuren nedenfor viser sammensetningen av kommunens gjeldsportefølje pr 31.12.17.

Figur 5.4.8 sammensetning av gjeldsporteføljen

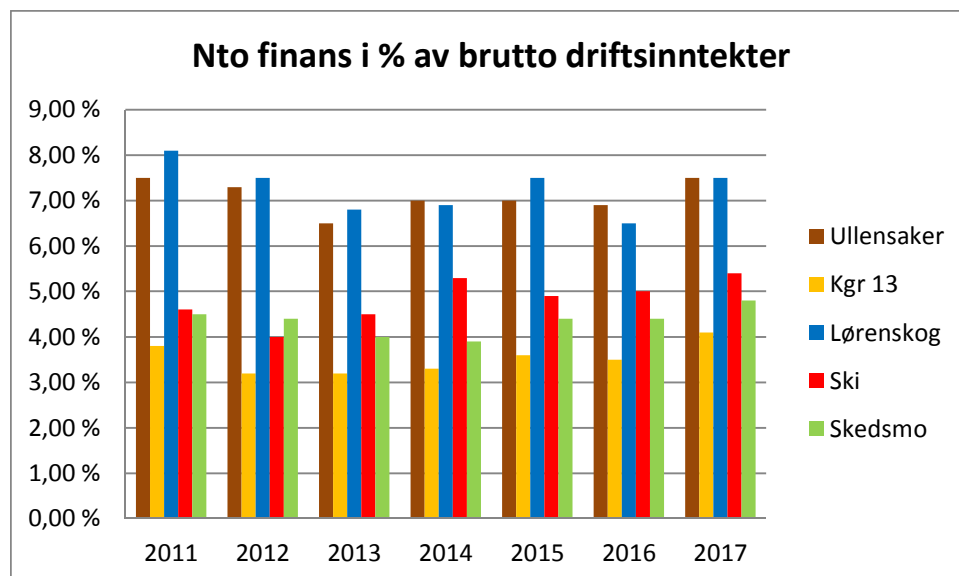
I KOSTRA sammenheng defineres netto lånegjeld som langsiktig gjeld fratrukket pensjonsforpliktelser, utlån og ubrukte lånemidler. Netto lånegjeld pr innbygger er kr 90 006, en økning på kr 3 029 (3,5 %) i 2017. Til sammenligning er netto lånegjeld pr innbygger høy også i kommunene Lørenskog (-0,3 %) og Ski (+5,3 %), mens Skedsmo (-4,7 %) og kgr 13 (+8,1 %) har relativt lav gjeld pr innbygger sammenlignet med de øvrige.

Figur 5.4.9 Netto lånegjeld pr innbygger

Netto finanskostnader

Kommunen har som en følge av det høye investeringsnivået, svært høye rente- og avdragsutgifter.

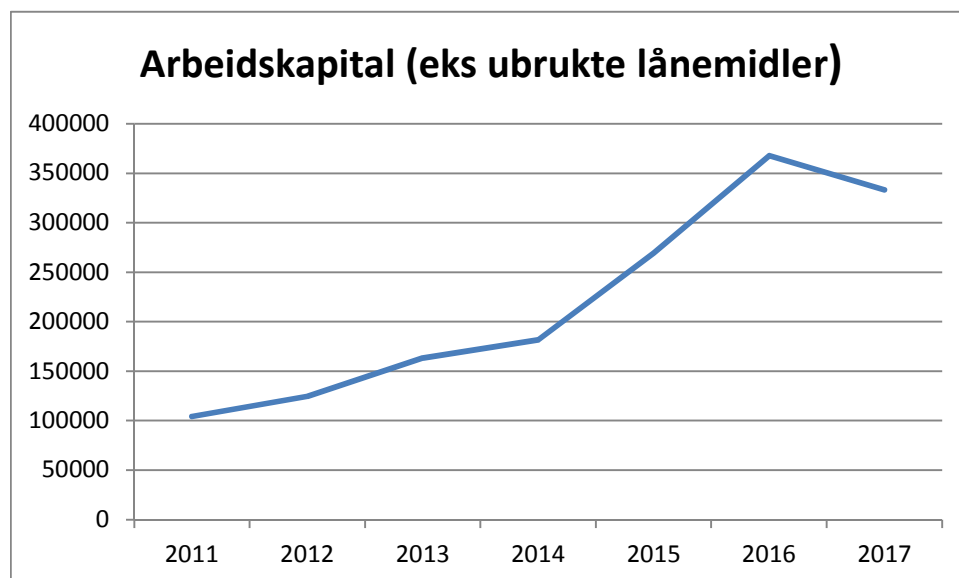

Figur 5.4.10 Netto finanskostnader i % av brutto driftsinntekter

For 2017 utgjør netto finanstransaksjoner for Ullensaker 7,5 % av driftsinntektene, en økning på 0,6 % -poeng fra 2016. som diagrammet viser, øker også kommunene Lørenskog (+ 1,0%), Ski (+ 0,4%), Skedsmo (+ ,04%) og kgr 13 (+ 0,6%)

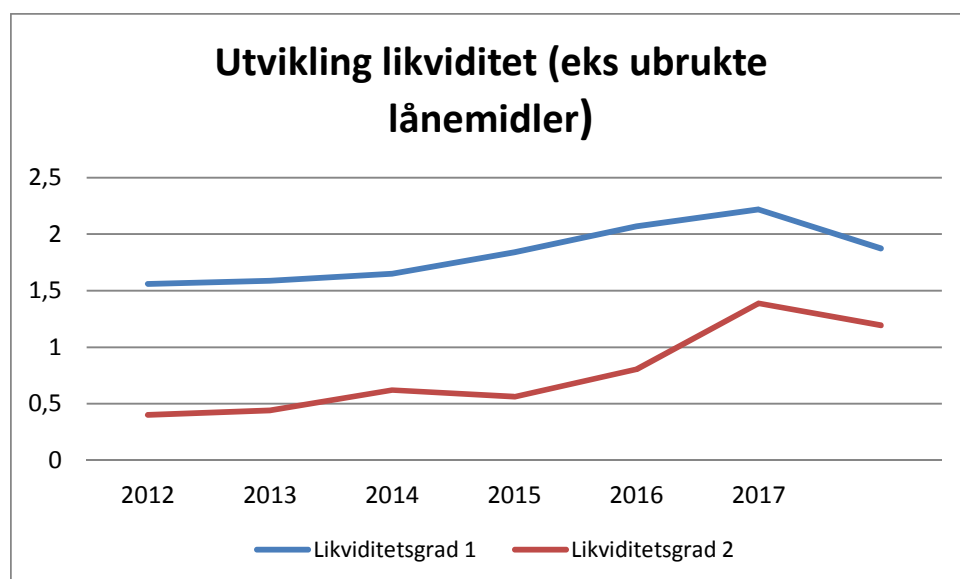
Likviditet og arbeidskapital

Arbeidskapital er omløpsmidler fratrukket ubrukte lånemidler og kortsiktig gjeld. Arbeidskapitalen er redusert med 38,6 mill kr fra 2016.

Figur 5.4.11 Arbeidskapital

Likviditet eller betalingsevne kan måles gjennom likviditetsgrad 1 som er omløpsmidler/kortsiktig gjeld eller likviditetsgrad 2 som er betalingsmidlene/kortsiktig gjeld. Utviklingen i nøkkeltallene er vist i figur 5.4.12 under.

Figur 5.4.12 Utvikling i likviditetsgrad

Likviditetsgrad 1 bør være > 2 og likviditetsgrad 2 bør være > 1 . Nøkkeltallene viser at kommunens betalingsevne har stabilisert seg på et tilfredsstillende nivå, dog noe svakere enn for 2016. Det bør understrekes at tallene påvirkes betydelig av oppbygging av bundne fond. Fratrasket bundne fondsmidler ville likviditetsgrad 1 vært 1,45 og likviditetsgrad 2 ville vært 0,77.

Fond

Tall i 1000 kroner	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Endring 2017-2016
Disposisjonsfond	5 427	20 779	59 335	77 663	85 780	119 080	124 296	5 216
Bundne driftsfond	47 792	46 223	65 506	73 284	122 600	162 399	151 151	-11 248
Ubundne investeringsfond	18 068	2 438	8 239	3 239	3 239	3 239	3 239	0
Bundne investeringsfond	17 368	17 567	13 285	29 087	25 161	36 786	9 629	-27 157
Sum fondsmidler	88 655	87 007	146 365	183 273	236 780	321 504	288 315	-33 189

Tabell 5.4.3 Utvikling fond

Samlet er kommunens fondsmidler redusert med 33,2 mill kr i 2016. Frie fond (disposisjonsfondet) er tilført netto 5,2 mill kr, mens bundne driftsfond er redusert med ca. 11,2 mill kr. Bundne investeringsfond er redusert med 27,2 mill kr.

5.5 Finans

Revidert finansreglement ble vedtatt av Kommunestyret 10.10.17.

Hovedmålsettingen i kommunens finansreglement er at kommunen til enhver tid skal være likvid og lite eksponert for risiko. Dette innebærer primært å sikre en rimelig avkastning samt stabile og lave netto finansieringskostnader for kommunens aktiviteter innenfor definerte risikorammer og tidsperspektiv. Forvaltningen skal følge gjeldende lover, regelverk og god forretningsskikk.

Det rapporteres tertialvis, årsrapporten dekker også 3. tertial.

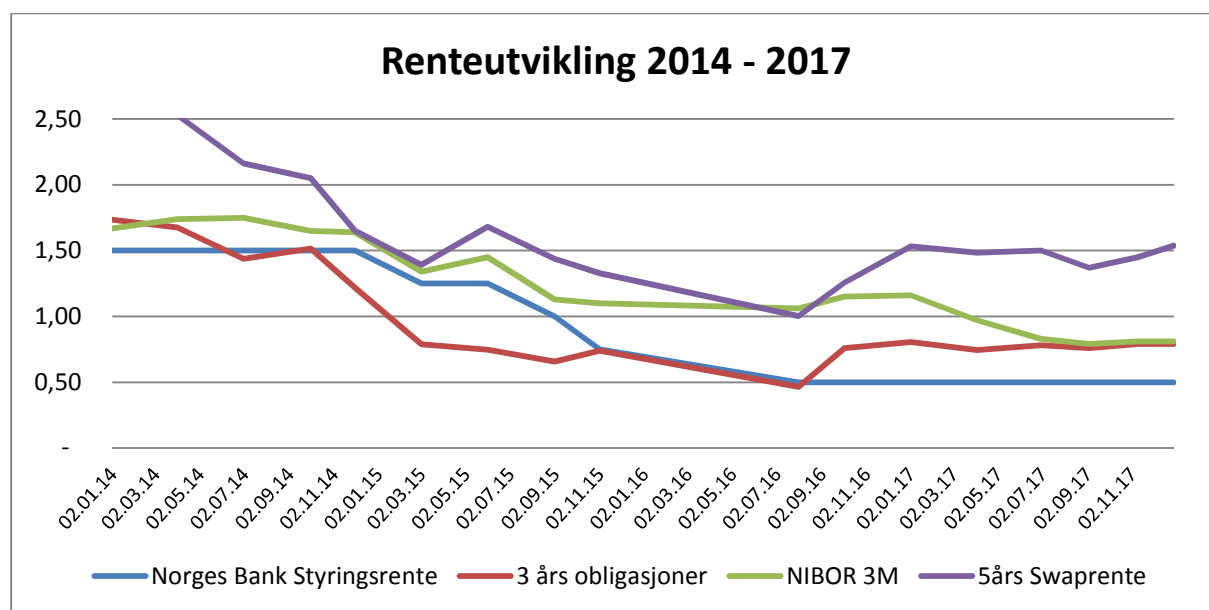
Renteutviklingen i 2017

Rentenivået for 2017 ble vurdert i oktober 2016 i forbindelse med budsjettarbeidet. Forventningen var at styringsrenten til Norges Bank ville være 0,50 % pr 31.12.16 og at den ville forholde seg uendret gjennom 2017, noe som viste seg å stemme med den reelle utviklingen.

De lengre rentene har derimot vært noe økende, spesielt mot slutten av 2017.

Som kalkylerente for selvkostinvesteringer benyttes gjennomsnittlig 5 års swap-rente + 0,5 %. Dette har gitt kommunen en noe høyere inntektsramme enn den ville hatt med den gamle kalkylerenten som var 3 års statsobligasjonsrente + 1,0 %.

Rente på innskudd er NIBOR 3 mnd + 0,37 %. I budsjettet for 2017 er det lagt til grunn gjennomsnittlig innskuddsrente på 1,37 %.

Figur 5.5.1 Renteutvikling 2014 - 2017

Differansen mellom styringsrenten og NIBOR 3 mnd pr 31.12.17 var 0,31 %, som er noe under det som i dag regnes som normal differanse (ca. 0,5 %). Flytende husbankrente var på 1,584 % (halvårlig avregning) ved utgangen av 2017.

Låneportefølje

Samlet låneportefølje økte med 324,2 mill kr til 3.846,2 mill kr i 2017. Opptak av investeringslån var 350 mill kr, mens det ble tatt opp 50 mill kr til startlån.

Av den totale låneporteføljen er lån til det selvfinansierende VAR-området beregnet til ca. 934 mill kr og til selvfinansierende boliger 163,8 mill kr. Lån til videreformidling (Startlån) utgjør 202,5 mill kr.

Kommunen er i stor grad finansiert med sertifikatlån, som pr 31.12.17 utgjør 48,5 % av den samlede lånegjelden. Sertifikatlån er valgt hovedsakelig på grunn av gunstige vilkår med et betydelig lavere marginpåslag i forhold til NIBOR, når en sammenligner med papirer med lengre løpetider. Refinansieringsrisikoen anses for tiden å være lav. Rådmannen følger utviklingen i finansmarkedet kontinuerlig og alternative finansieringskilder som obligasjoner og banklån vurderes fortløpende for å diversifisere låneporteføljen.

Type lån (tall i 1000 kr)	Lånenr	Forfall	Restgjeld 31.12.2017	Restgjeld 31.12.2016
IKKE RENTABEL GJELD:				
Obligasjonslån				
Nordea FRN	NO0010732050	05.03.2018	300 000	300 000
Danske Bank	NO0010753007	26.11.2018	260 000	260 000
SEB	NO0010809411	27.10.2020	350 000	
Sum obligasjonslån			910 000	560 000
Sertifikatlån				
SEB	NO0010786601	15.02.2018	250 000	250 000
Danske Bank	NO0010799422	23.03.2018	200 000	200 000
DnB	NO0010802697	22.02.2018	200 000	200 000
DnB	NO0010794399	23.02.2018	365 000	365 000
Danske Bank	NO0010804271	29.02.2018	300 000	300 000
DnB	NO0010780794			200 000
Sum sertifikatlån			1 315 000	1 315 000
SUM IKKE RENTABEL GJELD			2 225 000	1 875 000
RENTEBÆRENDE GJELD:				
Sertifikatlån				
Nordea	NO0010807001	26.03.2018	150 000	150 000
Nordea	NO0010805245	06.03.2018	200 000	200 000
Kommunalbanken	20170481	26.03.2018	200 000	
Sum sertifikatlån			550 000	350 000
Andre Investeringslån				
Kommunalbanken	20040922		100 000	100 000
Kommunalbanken	20090810		124 000	124 000
KLP Kommunekreditt	8317.50.01312		35 708	38 258
KLP	8317.50.29160		24 191	33 589
KLP	8317.50.36930		100 000	100 000
Sum andre investeringslån			383 898	395 847
SUM RENTEBÆRENDE GJELD			933 898	745 847
KLP	20090811		46 000	46 000
Husbanklån				
Husbanken boliger			117 818	122 934
Husbanken lån til startlån			202 488	194 860
Sum lån Husbanken			320 306	317 794
Statlig lån				
Gardermoutbyggingen			131 232	143 152
Sum statlig lån			131 232	143 152
Finansiell leasing				
Gystadmyr			141 921	144 836
Gjestad			47 839	49 342
Sum finansiell leasing			189 760	194 178
Kommunens samlede lånegjeld			3 846 197	3 321 972

Tabell 5.5.1 Lånegjeld 2017 pr lånekategori

Rentekategori (tall i 1000 kr)	31.12.17	31.08.17	30.04.17	31.12.16	31.12.15
Flytende rente (inkl fastrente med < 1 år til utløp)	2 165 204	1 824 727	1 766 382	1 429 441	1 267 994
Fast rente (inkl rentebytteavtaler)	1 360 000	1 360 000	1 460 000	1 755 200	1 410 000
Finansiell leasing	189 760	190 895	193 084	194 178	197 939
Rentefrie lån (Gardermoen)	131 232	136 000	138 384	143 152	155 073
Sum gjeld	3 846 197	3 511 623	3 557 850	3 521 972	3 031 006

Tabell 5.5.2 Lånegjeld 2017 pr rentekategori

Finansreglementet har følgende krav til sammensetning av låneporteføljen:

- Et enkeltlån kan ikke utgjøre mer enn 20 % av kommunens totale gjeldsportefølje. Det største lånet i porteføljen som er på 365 mill kr, utgjør 10,9 % av rentebærende investeringslån (lån til startlån, Gardermolånet og finansiell leasing inngår ikke i beregningen).
- Gjeldsporteføljen fratrukket lån til videreutlån og selvkostinvesteringer samt lån som mottar rentekompensasjon skal ha en fastrenteandel mellom 20 % (lån med rentebinding 1 år frem i tid og over) og 80 %. Det er inngått rentebindingsavtaler inkl rentebytteavtaler (SWAP) på totalt 61,1 % av lånene, med bindingstid fra 1 til 10 år.
- Gjennomsnittlig gjenværende rentebinding (WAL) på samlet rentebærende gjeld, fratrukket lån til videreutlån og selvkostinvesteringer samt lån som mottar rentekompensasjon, skal til enhver tid være mellom 1 og 5. Gjennomsnittlig gjenværende rentebinding pr 31.12.17 er 3,24.

Finansreglementets krav til låneporteføljens sammensetning er oppfylt pr 31.12.17.

Renteutgifter og avdrag i forhold til budsjett

Kommunens lån kan hovedsakelig deles inn i fire hovedområder, og kommentarer til renteutgifter og avdrag følger denne inndelingen:

- Lån til selvfinansierende boliger
- Lån til startlån
- Lån tilknyttet selvkostområdene
- Lån til øvrige kommunale investeringer

Selvfinansierende boliger

Selvfinansierende boliger (tall i 1000 kr)	Regnskap 2017	Justert budsjett 2017	Avvik	Opprinnelig budsjett 2017
Renteutgifter	5 825	6 313	-488	5 500
Avdragsutgifter	6 868	9 013	-2 145	5 850
Sum	12 693	15 326	-2 633	11 350

Tabell 5.5.3 Renteutgifter og avdrag selvfinansierende boliger pr 31.12.17

For området selvfinansierende boliger ble finanskostnadene 2,6 mill kr lavere enn budsjettet. Dette skyldes at beregnet minimumsavdrag ble lavere enn i opprinnelig budsjett.

Lån til startlån

Startlån (tall i 1000 kr)	Regnskap 2017	Justert budsjett 2017	Avvik	Opprinnelig budsjett 2017
Mottatte renter	-2 925	-3 216	291	-3 216
Betalte renter	3 331	3 216	115	3 216
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	-1 293		-1 293	
Sum drift	-887		-887	
Utlån	45 329	50 000	-4 671	50 000
Bruk av lån	-45 329	-50 000	4 671	-50 000
Mottatte avdrag	-15 210	-11 602	-3 608	-11 602
Betalte avdrag	42 372	11 602	30 770	11 602
Netto bruk/avsetning i investeringsfond	-26 903		-26 903	
Sum investering	-628		-628	

Tabell 5.5.4 Startlån drift og investering pr 31.12.17

For startlånene viser driftsregnskapet et mindreforbruk på 0,89 mill kr i 2017. Totalt ble det lånt ut 45,3 mill kr til startlån i 2017.

Investeringslån

Investeringslån (tall i 1000 kr)	Regnskap 2017	Justert budsjett 2017	Avvik	Opprinnelig budsjett 2017
<i>Lån tilknyttet selvkostområdene:</i>				
Renteutgifter - lån tilknyttet selvkostområdene	12 874	13 833	-959	13 833
Avdragsutgifter	26 374	25 996	379	25 996
<i>Lån til øvrige kommunale investeringer:</i>				
Renteutgifter	69 140	74 291	-5 151	74 291
Avdragsutgifter	71 199	70 177	1 022	70 177
Sum	179 588	184 297	-4 709	184 297

Tabell 5.5.5 Renteutgifter og avdrag investeringslån pr 31.12.17

Finanskostnadene på kommunens investeringslån ble 4,7 mill kr lavere enn budsjettet. Lavere låneopptak enn budsjettet, samt generelt et noe lavere rentenivå enn forutsatt i budsjettet ga en kostnadsreduksjon på 6,1 for renteutgiftene. Utgifter til avdrag var 1,4 mill høyere enn antatt i budsjett og har sammenheng med høyere minimumsavdrag enn i opprinnelig budsjett.

Minimumsavdrag

Totalt minimumsavdrag er beregnet til 104,4 mill kr i 2017. Kommunens totale lånegjeld til investeringer, med unntak av Startlån, inngår i beregningsgrunnlaget. Beregnet minimumsavdrag for boligregnskapets lånegjeld utgjør 6,9 mill kr, og for øvrige investeringer 97,5 mill kr.

Gjennomsnittlig lånerente

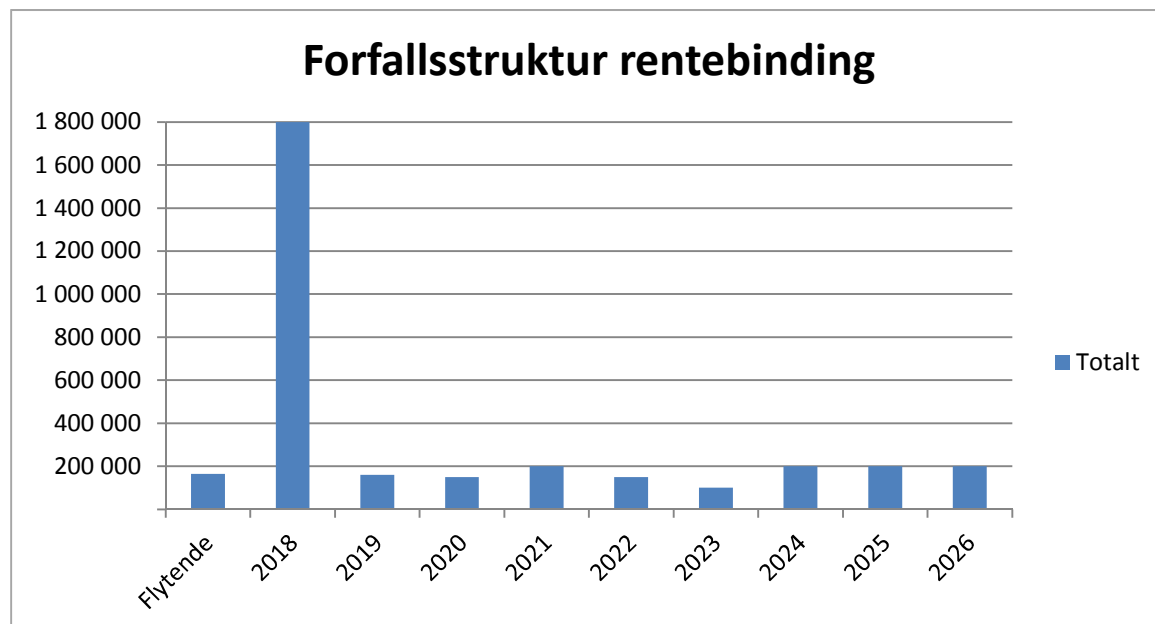
Gjennomsnittlig rente for låneporteføljen er beregnet til 2,22 % ved utgangen av 2017. Tabellen under viser utviklingen i gjennomsnittlig lånerente i perioden 2011-2017.

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
3,83 %	3,32 %	3,05 %	2,91 %	2,84 %	2,68 %	2,22 %

Figur 5.5.2Utvikling i gjennomsnittlig lånerente

Rentesikring

Nedenstående figur viser kommunens rentebindingsforfall fram til 2026. Renteforfallene i 2018 kategoriseres som flytende rente. God spredning på renteforfallene gir en lavere renterisiko og stabile rentekostnader over tid. Figuren viser at kommunen har en relativt god spredning på renteforfallene.

Figur 5.5.3 Rentebinding per 31.12.17

Låneopptak og rentesikringer gjennomført i 2017

- Nytt obligasjonslån i SEB – hovedstol 350 mill kr – forfall 3 år – rente 3M NIBOR+0,314
- Terminering av SWAP fra 2016 som sikret kommunens renter på Husbanklån. Realisert gevinst 1,3 mill kr.

Renterisiko – følsomhet ved svingninger i rentenivå

Av den totale porteføljen av rentebærende investeringslån, er 40,9 % rentesikret i mer enn 1 år ved utgangen av 2017. En gjennomgående økning i rentenivået på 1 % vil med denne porteføljesammensetning få følgende nettoeffekt på kommunens finansutgifter:

Aktiva/passiva pr 31.12.17	Balanse i %	Balanse i mill kr	Endring	Beregnet effekt
Gjeld med pt/flytende rente	59,1 %	1 963	1 %	19,63
Gjeld med fast rente	40,9 %	1 360	1 %	-
Finanspassiva med renteeksponering	100,00 %	3 323		19,63
Kortsiktig likviditet til driftsformål		642	1 %	6,42
Netto effekt				13,21

Tabell 5.5.6 Effekt av 1 % stigning i rentenivået

Tabellen viser at en 1 % økning i rentenivået vil gi en netto økning i kommunens finansutgifter på 13,21 mill kr. Tilsvarende økning uten rentesikring ville gi en økning i netto finansutgifter på 26,81 mill kr. Sikringsgraden vurderes fortløpende mot utviklingen i korte og lange renter.

Plasseringer – ledig likviditet

Kommunen har plassert sine likvider i bank. I tillegg har det vært anledning til å plassere overskuddslikviditet i pengemarkedsfond i Danske Capital i siste halvdel av 2017.

For renteinntekter er forutsetningene i gjeldende bankavtale med Danske Bank lagt til grunn i budsjettet for 2017. Den gir en rente på innstående likviditet på NIBOR 3M pluss 0,37 %, begrenset oppad til innskudd maks 400 mill kr. For innskudd over dette oppnås NIBOR 3 mnd + 0 %.

Renteinntekter

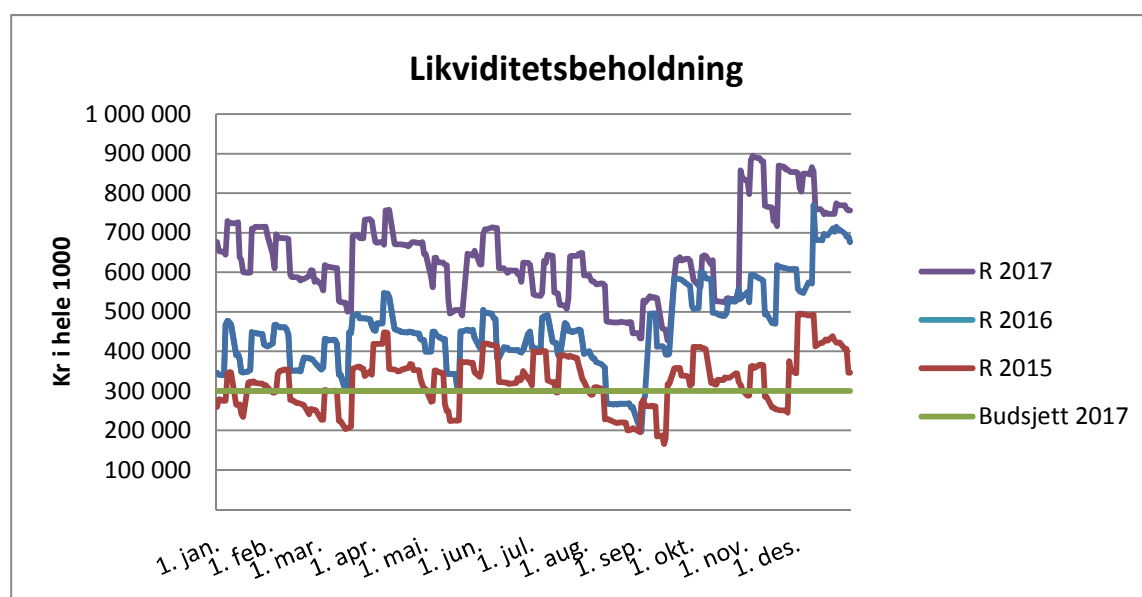
Renteinntekter eks startlån (tall i 1000)	Regnskap 2017	Justert budsjett 2017	Avvik	Opprinnelig budsjett 2017
Renteinntekter	-5 064	-4 125	-939	-4 110
Sum	-5 064	-4 125	-939	-4 110

Tabell 5.5.7 Renteinntekter egen likviditet

Renteinntektene 0,9 mill kr høyere enn budsjettet. Gjennomsnittlig høyere likviditet enn budsjettet har gitt en vesentlig høyere renteinntekt, men mye av denne merinntekten tilskrives selvkostområder på grunn av bundne fondsmidler.

Utvikling på konsernkonto

Utviklingen i kommunens likviditet vises i diagrammet nedenfor. Gjennomsnittlig likviditet var 642 mill kr i 2017, som er 186 mill kr høyere enn gjennomsnittet for 2016. Dette skyldes hovedsakelig ubenyttede lånemidler pga etterslep på investeringssiden, samt bundne og ubundne fondsmidler. Kommunens likviditet anses å ha vært tilfredsstillende gjennom hele 2017.

Figur 5.5.4 Utvikling i likviditetsbeholdning – konsernkonto i 2015, 2016 og 2017

Utvikling i likviditet og kredittrente

Dato	Saldo konsernkonto (i 1000 kr)	Saldo Nordea (i 1000 kr)	Plassering i Danske Capital	Sum likviditet (i 1000 kr)	Rente konsernkonto
30.04.2017	623 272	23 260		646 532	1,30 %
31.08.2017	332 269	22 718	100 000	454 987	1,16 %
31.12.2017	635 197	21 105	100 000	756 301	1,18 %

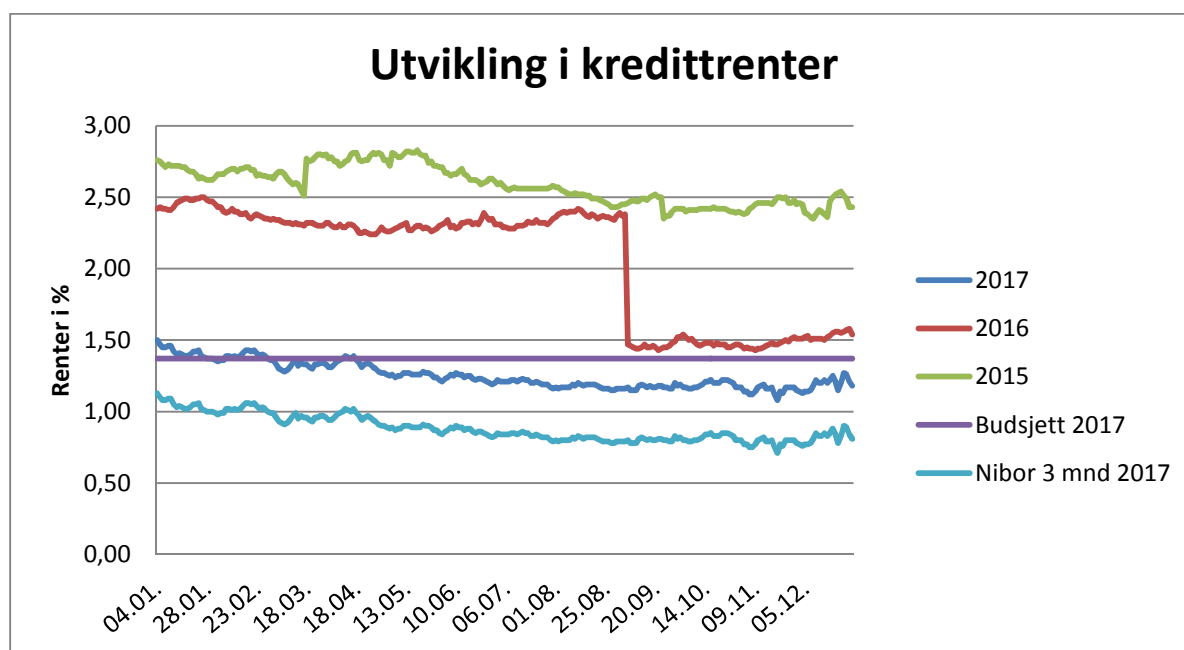
Tabell 5.5.8 Utvikling i likviditet og kredittrente mill kr

Tabellen over viser saldo på konsernkonto i tillegg av hjelpekonto i Nordea og plassering i Danske Capital ved utgangen av hvert tertial i 2017.

Tabellen under viser gjennomsnittlig innskuddsrente for konsernkonto i perioden 2011-2017:

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
2,80 %	2,77 %	3,06 %	3,00 %	2,62 %	1,93 %	1,21 %

Tabell 5.6.9 Utvikling i gjennomsnittlig kredittrente i %

Figur 5.5.5 Utvikling i kredittrenter i 2015, 2016 og 2017

Innskuddsrentene ble budsjettet til gjennomsnittlig 1,37 % i 2017, mens oppnådd gjennomsnittlig rente ble 1,21 %.

Plassering av overskuddslikviditet

Kommunen har valgt å plassere overskuddslikviditet i pengemarkedsfond i Danske Capital pr 30.06.17 med en beholdning på kr 100 mill kr, noe som tilsvarer 22 % av samlede midler til driftsformål. Pr 31.12.17 utgjør avkastningen på plasseringen 566.000 kr. Dette er 142.000,- kr mer enn kommunen ville oppnådd ved å la midlene stå på kommunens konsernkonto.

Finansreglementets krav til forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål er oppfylt pr 31.12.17.

5.6 Investeringer

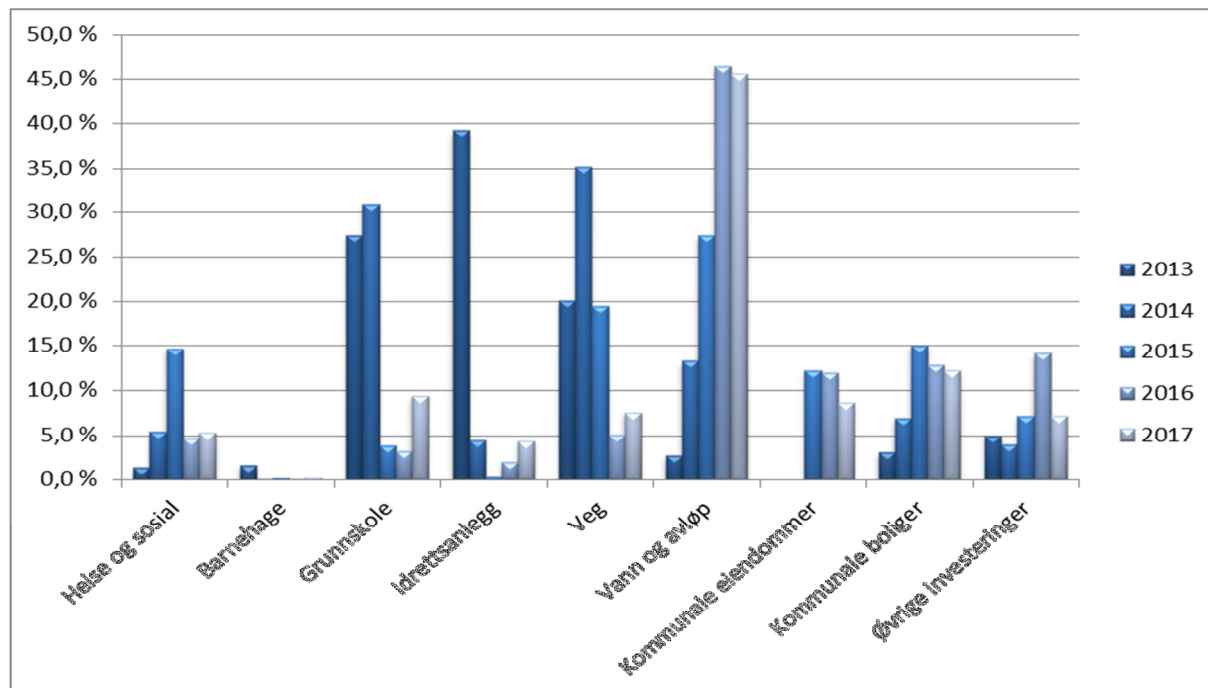
Sum investeringer utført i de enkelte enhetene <i>(tall i hele 1000)</i>	Regnskap 2017	Justert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Regnskap 2016
Administrasjon	16 553	18 623	16 000	8 273
Helse	4 966	12 538	8 000	2 000
Kommunale Eiendommer	101 298	151 716	131 350	114 500
Kultur	5 842	9 326	8 415	1 250
Utbygging	101 047	170 809	195 115	66 497
Veg	36 685	63 412	47 950	20 813
Vann og avløp	222 772	353 222	332 718	283 503
Sum investeringer	489 165	779 644	739 548	496 836

Tabell 5.6.1 Investeringer

Mindreforbruk investeringer

Samlede brutto investeringsutgifter var på 489,2 mill kr, noe som er 290,5 mill kr lavere enn justert budsjett. Generelt skyldes dette kapasitets-/ressursutfordringer i organisasjonen, samt forsinkelser i gjennomføringsfasen. Se nærmere forklaring under de ulike investeringsområdene.

Lån finansierte 76,1 % av investeringene i anleggsmidler.

Figur 5.6.1 Investeringer - prosentvis fordeling ulike områder

Figuren over viser at om lag 45 % av investeringsutgiftene i 2017 var innenfor VAR sektoren. Totalt har det vært 208 aktive investeringsprosjekter hvorav de 10 største tiltakene, som alle hadde utgifter over 10 mill, sto for 47,7 % av årets utgifter.

I figuren over er kommunens egne investeringer presentert. I tillegg har Gystadmarka ungdomsskole vært under bygging som et OPS-prosjekt. Kostnaden for denne inngår ikke i figuren. I tillegg er det inngått langsiktig leieavtale på nytt helsehus.

UTBYGGING

Investeringstiltak (tall i hele 1000)	Regnskap 2017	Justert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Regnskap 2016
Utbygging				
Helsebygg				
Helgebostad omsorgsboliger inkl. inventar	319	11 800	11 800	1 851
Skogtun omsorgsboliger inkl. inventar	15 908	22 643	23 500	20 000
Gjestadområdet - utredning	4 053	5 836	5 000	1 000
Maurstien gruppebolig utredning	603	1 000	1 000	
Utredninger helse og Sosial		1 000	1 000	
Myrvegen 75 omsorgsboliger	46	100		
Skole/barnehage				
Ny kommunal bhg. 8 avd. Kløfta	1 357	2 500	2 500	1 000
Gystadmarka ungdomsskole	9 613	15 756	15 800	5 506
Gystadmarka ungdomsskole - inventar	5 521	18 626	18 750	
Algarheim ny skole (OPS): Byggherrekostnader	16 672	20 000	15 000	6 000
Utredning utvidelse Bakke/Vesong	980	1 000	5 000	1 000
Idrettsanlegg				
Svømmeanlegg	10 827	10 916	10 000	2 000
Bakkedalen idretts- og aktivitetspark	5 231	6 000	40 000	11 000
Magasinleiren	4 859	8 000	8 000	
Rambydalen aktivitetspark		1 000	1 000	
Øvrige investeringstiltak				
Garantioppfølging ferdigstilte prosjekter	267	265	265	640
Kjøp og salg av tomter	1 122	1 000	1 000	
Nye lokaler kulturskolen		1 000	1 000	
Utredningspott	271	4 000	4 000	
Algarheim gml. Skole			500	200
Gystadmarka bydel	873	2 176	1 500	5 500
Infrastruktur Gystadmarka	13 266	25 000	25 000	
Regulering Nordkisa gml. Skole		634		
Jordskifte Gardermoen Næringspark	33	69		
Ombygging VARV kjelleren til lokaler for NAV	9 224	10 487	3 500	10 800
Sum Utbygging	101 047	170 809	195 115	66 497

Tabell 5.6.2 Investeringer under Utbygging

Kommentarer VIP-prosjekter:**Skogtun**

Prosjektet er ferdigstilt innen kontraktens tids- og budsjettramme og bygget ble overtatt pr 15. juni 2017. Sluttregnskapet ble 40,8 mill kr.

Ny ungdomsskole Gystadmarka

Prosjektet inneholder 3 delprosjekter:

- Ungdomsskole/tribune/servicebygg: Prosjektet er gjennomført i henhold til fremdriftsplan med oppstart leie fom 01.02.18.
- Inventar: Inventar er fastlagt og anskaffelsesprosess pågår.
- Parkeringsplass: Etablering av P-plass og bussterminal er startet opp og skal ferdigstilles til 16.05.18. Plassen er midlertidig tatt i bruk fra 06.12.17 (samarbeidsprosjekt med VARV). Dette er skolens andel av rekkefølgekrav for infrastruktur Gystadmarka.

Gjenstående reserver anses som tilstrekkelig for alle delprosjektene og prosjektet vil holde seg innfor fastsatte rammer.

Gystadmarka bydel

Slutføring av områdeplan ble noe forsinket grunnet innsigelse fra fylkesmann. Innsigelsen er nå løst og planen går nå til sluttbehandling i 1. tertial 2018. Vedtatt total ramme på 7,25 mill kr anses tilstrekkelig.

Botiltak rus – Helgebostad/Kverndalen

Total ramme for prosjektet er 38,8 mill kr. Det har vært store utfordringer bl.a. med adkomstløsning innenfor akseptable økonomiske rammer, og det ble februar 2018 besluttet å ikke bygge boligene på Helgebostad, men iverksette reguleringsarbeid på kommunal tomt i Kverndalen.

Gjestadområdet - utredning

Forenklet KVV (konsekvensutredning) for Gjestadområdet ble utført i 2017.

Følgende er utført:

- 1) Trinn 1 - Innspill (scenarier) til dagens og fremtidas behov for helse og sosialtjenester
- 2) Tilstandsanalyse av eksisterende bygningsmasse og tomt
- 3) BIM-modellering av eksisterende bygningsmasse og tomt
- 4) Trinn 2 – Enkel konseptvalgsutredning (KVV) med rapport
- 5) Verdivurdering av alternative tomter
- 6) Vurdere omlegging av høyspenningskabel som i dag går over jorden (fremmes som egen sak 1. kvartal 2018)

KVV-rapporten fremmes som politisk sak, i februar 2018. Prosjektet fortsetter i 2018.

Maurstien gruppeboliger

Ferdigstilt i mulighetsstudie for to alternativer:

- Ombygging av eksisterende bygningsmasse eller
- Rivning av eksisterende bygningsmasse og bygging av nye boliger iht dagens krav

Politisk sak fremlagt til politisk behandling ved årsskiftet 2017/2018.

Bakkedalen barnehage

Mulighetsstudiet for barnehagen ble ferdig behandlet av KST 13.06.17. Politisk vedtak om at det skal planlegges en 8-avdelings barnehage med kompetansesenter som nytt prosjekt, men med mulighet for påbygging til 10 avdelinger. Foreløpig prognose på 78 mill kr, mens prosjektets ramme i budsjettet er satt til 43,56 mill kr. Dagens barnehagedrift i Kløftahallen drives på dispensasjon og utvidelse/ombygging av Kløftahallen kan ikke påbegynnes før barnehagedriften er flyttet inn i nytt bygg. Foreløpig fremdriftsplan viser at barnehagen tidligst vil bli ferdig i 4. kvartal 2019.

Barnehage på Kløfta

Bokførte kostnader tilhører en tidligere utredning i perioden 2012-2014 på en annen tomt. Prosjektet er forkastet og bokført beløp på kr 5.481.998,- nedskrevet pr 31.12.17.

Utredning utvidelse Bakke og Vesong skoler

Mulighetsstudien for utvidelse av Bakke og Vesong skoler er utarbeidet, og behandlet i KST 03.05.17 Rapport om utredning av eventuell sammenslåing til 1-10 skole er overlevert til kommunaldirektør for skole og barnehage i slutten av 2017. Videre prosjektering fortsetter når saken er behandlet i kommunestyret.

Idretts- og aktivitetspark Bakkedalen

Prosjektering av idretts- og aktivitetsparken pågår i samarbeid med Kløfta IL. I 2017 ble reguleringsplan utarbeidet, og denne fremmes til sluttbehandling februar 2018. Anbudskonkurranse for idretts- og aktivitetsparken ble gjennomført i 2017. Det er planlagt byggestart våren 2018.

Algarheim skole

Total budsjetttramme for kommunen er 82,75 mill kr. (eksl grunnervervs- og reguleringskostnader). I tillegg kommer OPS kontrakten.

Jessheim Svømmehall

Rom- og funksjonsprogram med tilhørende kalkyle, selskapsform, driftskostnader mv ble vedtatt i KST 13.06.17. Konkurransen ble utlyst i oktober 17, med anbudsfrist 26.01.18. Parallelt arbeides det med etablering av selskapsform. Prosjektet er ihht framdrift fastsatt med estimert ferdigstilling 2019/2020. Total vedtatt ramme er kr 295,5 mill kr.

EPC

Alle tiltak (på Rådhuset og 11 andre bygg) er i slutfase og løses innenfor fastsatt økonomisk ramme. Overtakelser av de enkelte bygg/tiltak gjennomføres fortløpende. Prosjektet har vært utfordrende mhp samarbeid med entreprenør og stadige økonomiske krav, men dette er nå løst. Ny sluttfrist for alle tiltak er satt til 01.03.18.

Andre prosjekter:**Utredning Rådhuset**

Arbeidet med utredning rådhuset startet i november 2017 for å klargjøre prosjektets omfang og starte behovskartleggingen for de funksjonene som i dag finnes i rådhuset. I bestillingen er det konkrete delprosjekter som omfatter kulturskole, kantine/kiosk, bibliotek, servicetorg, Ullr (kom inn ved budsjett 2018), som det trengs løsninger for på kort sikt. Andre delprosjekter, som flytting av NAV og kulturhuset må ses på i en større sammenheng og med lengre tidshorisont. Prosjektet skal ende i mulighetsstudie for å finne løsninger for delprosjektene, samt se rådhuset i et helhetlig byutviklingsperspektiv. Prosjektet starter ordentlig først i 2018 etter at midler ble bevilget i årsbudsjettet.

Nye NAV-lokaler

I samsvar med vedtak i des. 2016 ble det lagt fram sak på fremforhandlet avtale for leie av nye NAV lokaler på Jessheim. Saken ble fremmet for KST i desember 2017, men kommunestyret vedtok feb. 2018 at kommunen skulle lyse ut en åpen konkurranse om nye NAV lokaler.

Skolekapasitet

Arbeidet med å kartlegge skolenes kapasitet og vurdering av tiltak for å øke kapasiteten er iverksatt. Arbeidet fortsetter ut over våren 2018.

Samhandlingsrom i Rådhuset

Framdriftsplan og avtale med utførende håndverkere var på plass siste del av 2017. Anbud vedrørende teknisk utstyr i rommet ble gjennomført på slutten av året. Arbeidet med rommet skjer første kvartal 2018.

VARV

Investerings tiltak <i>(tall i hele 1000)</i>	Regnskap 2017	Justert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Regnskap 2016
Veg				
Veglys, kartlegging og oppgradering	4 425	10 000	10 000	6 000
Stenging av Nordby PO		600	600	0
Etablering busslomme Nordby ungdomsskole /lyskrysset Jessheim m. tilknyttede veger	3 316	8 259	8 000	300
Aksjon skoleveg prosjekter	1 008	1 700	1 000	1 000
Utskiftningsplan maskiner og transportmidler	4 124	4 060	2 800	1 150
Forsterkninger vege/asfalt	10 353	12 780	10 000	10 000
Reguleringsplan GSV langs Sørbakkvegen	517	4 980	5 000	463
GSV langs Vardevegen	746	3 000	3 000	400
Stenging av Skogheimveien	255	300	300	0
Omkjøringsveg Jessheim sør-øst	2 656	6 388	6 500	1 500
Rådhusvegen - vegoppbygging	4 434	5 580		
Grunnerverv gang- og sykkelveg Jessheim - Kløfta		2 114		
Oppdatering sykkelkart		150		
Tverrforbindelsen RV175 - Ringveien	807	2 750		
Ny vegløsning Algarheim skole	738	750	750	0
Vederlagsfrie overtagelser veg	3 306			
Sum Veg	36 685	63 412	47 950	20 813
Vann og avløp				
Vannanlegg	21 512	48 476	38 500	6 000
Avløpsanlegg	16 603	49 301	66 000	16 300
Utskiftningsplan maskiner og transportmidler (VANN)	814	1 350	784	600
Utskiftningsplan maskiner og transportmidler (AVLØP)	814	1 350	784	1 500
Bakkedalen områdestabilisering og utskiftning av VA anlegg	24 655	26 189	14 250	50 000
Nytt vannbehandlingsanlegg	141 546	172 268	163 000	200 000
Tiltak reservevann	5 468	5 700	5 700	1 000
Ny løsning Kløfta renseanlegg	458	950	950	1 945
Utvidelse Gardermoen renseanlegg	6 284	5 838	950	4 958
VA-anlegg Skogmo - Gardermoen renseanlegg		950	950	200
VA-anlegg Skogmo	4 515	40 850	40 850	1 000
Jessheim Sør-Øst, hovedvannledning	106			
Sum vann og avløp	222 772	353 222	332 718	283 503

Tabell 5.6.3 Investeringer under VARV

VARV har totalt gjennomført investeringer for 259,5 mill kr, dvs 62,3 % av justert budsjett.

Gjennomføringsevnen har vært lavere enn planlagt og dette skyldes flere ulike elementer. Den totale oversikten over VA systemet har ikke vært som ønskelig, noe som har gitt utslag på prosjektprioriteringen og ressursplanleggingen. For 2018 og fremover legges det derfor stor vekt på strategisk tenkning og utforming av en masterplan, for å gi bedre total oversikt over hele VARV området. Masterplanen vil bestå av en rekke planer, som hovedplan -avløp, -vann, -renovasjon, -veg, -sykkel osv. Disse planene skal sammen med god ressursplanlegging og kommunens langsiktige kommuneplan, gi oss et godt grunnlag for bedre planlegging og prioritering av aktuelle og nødvendige prosjekter. Blant annet arbeides det med å kartlegge ressursbruken i 2017 for å se på mulige endringer og forbedringer.

Kommentarer til større investeringsprosjekter:**Bakkedalen områdestabilisering og VA-anlegg**

Alle kontraktsarbeider er ferdigstilt, med unntak av noen grøntarbeider som vil bli utført våren 2018. Sluttoppgjør gjenstår.

Nytt vannbehandlingsanlegg med overføringsanlegg

Sjøentreprisen og tilnærmet hele lengden på 12 km med hovedvannledning fra sørenden av Hurdalsjøen til tilknytningspunkt ved Rutholen er anlagt. Noe istandsetting, sluttoppgjør, overtagelse og arbeider med tilknytningskum gjenstår.

Ca 90 % av byggearbeider og maskinelle installasjoner ved vannbehandlingsanlegget er ferdigstilt i 2017. Noe større arbeider gjenstår på elektroinstallasjoner, driftskontroll. I tillegg gjenstår supplerende byggearbeider, dokumentasjonsinnhenting, testkjøringer, overtagelser og igangkjøring av anlegget.

Utvidelse Gardermoen rensesanlegg

Skisseprosjektet for utvidelse av rensesanlegget ble politisk vedtatt i desember 2017. En større andel av påløpte kostnader er gått med til etterfylling av biomedie i bioreaktorene, som har gitt en svært tiltrengt økt renskapasitet på eksisterende anlegg.

VA-anlegg Skogmo

Utarbeidelse av forprosjekt og detaljprosjektering har pågått gjennom 2017, slik at gjennomføringen av anleggsarbeidene kan starte opp i 2018. Fremdriften er noe forsinket pga koordinering mot Gystadmarka.

Infrastruktur Gystadmarka VA-anlegg

I 2017 er det utarbeidet et skisseprosjekt for overvannshåndtering, der man sikrer tilstrekkelig fordrøyingskapasitet for området. Dette for å sikre at man etter utbygging ikke belaster bekkene i området mer en dagens situasjon. Videre er det utarbeidet et skisseprosjekt for vannforsyningen og avløpshåndteringen. Den kommunaltekniske infrastrukturen er nå klar for detaljprosjektering.

Gardermoen rensesanlegg – utskifting av gasstank

Eksisterende gasstank var for liten for stabil drift og er byttet ut med en gasstank med dobbelt så stor kapasitet. Gassen som produseres og lagres i gasstanken blir brukt til å varme opp bygningsmasser, samt omrøring og oppvarming av råtnetanker (termofil utråtning). Prosjektet er gjennomført innenfor gitte rammer på 3,6 mill kr i 2016.

Kommentarer til Pott-prosjekter:**Forsterkinger veier/asfalt**

Følgende forsterkninger er gjennomført i 2017:

Prosjektnr	Investeringstiltak	Regnskap 2017
72034000	Skogmo	926 807
72034002	Gotaasalleen	349 469
72034003	Flata – Døli	168 231
72034004	Nordbymoen	1 351 527
72034005	Kløfta	293 388
72034006	Jødalsvegen	1 307 035
72034008	Rotnebufeltet	328 668
72034010	Kjosvegen	3 249 997
Sum forsterkninger 2017		7 975 121

Tabell 5.6.4 Pottprosjekt Forsterkinger veier/asfalt

Prosjektene på **Kløfta, Nordbymoen, Skogmo** og **Rotnebufeltet** innebar asfaltering av én eller flere vegstrekninger.

Resterende midler forbrukt på dette pottprosjektet gjelder Ny bru Vettalsvegen, 2,39 mill kr.

Ikke gjennomført i 2017:

Prosjektnr	Investeringstiltak	Budsjett 2017	Kommentar
70394020	Vilbergveien	980 330	Omdisponert for å gjennomføre prosjekt 72034010, Kjosvegen
72034001	Algarheimsveg	750 000	Omdisponert for å gjennomføre prosjekt 72034010, Kjosvegen
72034007	Holmstubben	225 000	Omdisponert for å gjennomføre prosjekt 72034010, Kjosvegen
72034009	Feltvegen	600 000	Ikke gjennomførbart pga. snø. Midler bedt overført til 2018
Sum		2 555 330	

Tabell 5.6.5 Pottprosjekt Forsterkinger veier/asfalt - ikke gjennomførte prosjekter

Vann- og Avløpsanlegg

Gjennom 2017 har det blitt gjort relativt store nedjusteringer i VA-porteføljen. Hovedårsak til nedjusteringene er utvidet eller endret prosjektomfang og avventing i forhold til overordnede avklaringer. Av total 35 prosjekter er 10 ferdigstilt, 4 er i avslutningsfase, 19 er under gjennomføring, 1 prosjekt er i planleggingsfase og 1 utgår.

Utskiftingsplan maskiner og transportmidler

- Brøytebil fra 2001 er skiftet ut med ny Scania lastebil, levert i slutten av desember.
- Truck fra 1995 er byttet ut med en ny Mitsubishi dieseltruck.
- VW Caddy til bruk for «inneavdelingen» ved Rådhuset, ble levert i juli.
- VARV-enheten hadde en 2005 modell ATV, som i 2017 ble byttet ut med en ny Kubota RTV. Denne inngår som en del av vårt beredskapsutstyr og dekker blant annet behovet for å få transportert utstyr/materiell og personer ut til vanskelig tilgjengelige områder.

Aksjon skoleveg

- Gangvei Skogmostubben – Skogmo skole:
- Prosjektet er gjennomført og avsluttet, Statens vegvesen har godkjent prosjektet og tilskuddet er mottatt i samsvar med søknad. Det ble søkt om kr 687.500,- i 2016 ved innsendelse til Statens Vegvesen. Sluttregnskap ble kr 784.837,- .
- Opphøyde fotgjengerfelt i Myrvegen:
- Det er anlagt to opphøyde gangfelt i Myrvegen. Arbeidet er ferdigstilt. Budsjett var kr 112.500,- Sluttregnskap ble kr 71.833,-.
- Kjetting for å avgrense parkering i Myrvegen:
Prosjektet avventes inntil nabovarsel er behandlet. Stolper er satt og noe kjetting er montert. Arbeidet ferdigstilles i løpet av mai 2018. Budsjett er kr 200.000,- . Forbrukt er kr 140.578,- .

6 ÅRSRAPPORT FOR FORMANNSKAPET

Kommunaldirektørområdet plan, kultur og tekniske tjenester (PKT) forvalter bl. a. kommunens strategiske og fysiske planlegging i tillegg til administrasjon og øvrige fellesområder. Nedenfor er en spesifikasjon over hvilke enheter som ligger innunder politikkområdet og hvilke tjenester de har ansvar for.

Tjenesteområde	Tjeneste	Tilhører enhet
Plansak, byggesak og oppmåling	Plansaksbehandling	Plan og næring, Areal og landbruk
	Bygge- og delesaksbehandling, ansvarsrett og utslippstillatelser	
	Kart og oppmåling	
	Eierseksjonering	
Kommunal næringsforvaltning	Landbruk	Areal og landbruk
	Næring	Plan og næring
Styring og kontroll	Kontroll og revisjon	Tilskudd til interkommunale selskaper mv.
	Politisk styring	Politiske styringsorganer
Administrasjon	Administrasjon	Kommunikasjon og service
		Personal og organisasjonsutvikling
		Økonomi
		Kantine og kiosk
		Rådmannens stab
		Sentrale reserver
		IKT
Kirke	Den norske kirke	Tilskudd til interkommunale selskaper mv.
	Andre religiøse formål	Tilskudd til interkommunale selskaper mv.

Formannskapet har ansvar for de overordnede planene i kommunen, herunder bla kommuneplanen og områdeplaner. Disse planene er kommentert i kapittel 2 Overordnede planer og rammer.

Overordnede mål for enhetene er fastsatt i kommunens overordnede styringskort som vist i kapittel 2. Ut i fra disse målene setter enhetene resultatmål i sine styringskort. Resultat i forhold til mål for 2017 for tjenesteområdene i Formannskapet kommenteres nærmere i dette kapitlet.

For fokusområdene Medarbeidere og Økonomi er resultatmålene felles for alle enhetene i kommunen. Resultatene kommenteres samlet for hovedutvalget for disse fokusområdene. Resultatene for fokusområdet Samfunn kommenteres også samlet da området har relativt få mål for dette fokusområdet.

For fokusområdet Brukere oppsummeres først samlet for hovedutvalget men omtales også for hvert tjenesteområde da resultatmålene her er flere og mer tjenestespesifikke.

6.1 Oppsummering for Formannskapet

Under følger resultatene for Formannskapet samlet i forhold til målsettingene for hvert fokusområde.

6.1.1 Samfunn

Det overordnede målet for kommunen på fokusområdet **Samfunn** er:

«Folkehelse i Ullensaker kommune har en positiv utviklin»

Den overordnede målsettingen er operasjonalisert av de enkelte enheter og staber på de forskjellige tjenesteområdene.

På **Plansak, byggesak og oppmåling** har det vært et mål at kvalitet på utendørs leke- og uteoppholdsarealer skal være tema i alle saker som omhandler bygging av formål der det er krav om leke- og uteoppholdsarealer, og dette målet er nådd.

Det var et mål at det skulle utarbeides et drøftingsnotat om forholdet mellom aktiv næring og friluftsinnteresser rundt Jessheim, men dette har grunnet ressursituasjonen på Landbruk ikke vært gjennomført.

Konsekvenser for kommunens tekniske og sosiale infrastruktur er tema i alle reguleringsplaner. En ser likevel at det er behov for å ha et større fokus knyttet til konsekvenser for kommunens økonomi knyttet til reguleringsplanene.

Administrasjonen har to resultatmål for samfunn. Den ene målet gjelder beredskap: «Utvikle rutiner for evaluering og oppfølging av egne beredskapsøvelser og hendelser». Det gjennomføres årlige beredskapsøvelser i Ullensaker. I 2015 hadde kommunen tilsyn fra Fylkesmannen med 0 avvik. Ullensaker kommune har vinteren 2017 arbeidet med en revisjon av overordnet Risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse). I ROS-analysen er det kartlagt mulige uønskede hendelser som kan inntreffe og hvordan de vil kunne påvirke kommunen. Analysen bidrar til å identifisere og prioritere risikoreduserende tiltak. ROS-analysen vil danne et godt grunnlag for videre arbeid med å forbedre planverk og sette riktig fokus hos kriseledelse i forberedelse og beredskapsøvelser som til sammen vil bidra til at kommunen står godt rustet ved alvorlige hendelser.

Det er gjennomført årlige beredskapsøvelser de siste årene. I 2015 ble det også gjennomført tilsyn av Ullensaker sine beredskapsplaner. Tilsynsrapporten ga 0 avvik. Det arbeides løpende med videreutvikling av planer og øvelser for beredskap.

Det andre målet var en ambisjon om å øke antall lærlinger i 2017 til 1 pr 1000 innbyggere, i tråd med KS sin anbefaling. Dette målet er innfridd med en økning fra 20 til 36 lærlinger fra 2016 til 2017. Det vil bli satset videre på lærlingetilbudet da dette er viktig både i forhold til arbeidsledighet og dermed folkehelse blant unge, både på kort og lang sikt.

6.1.2 Brukere

Det overordnede målet for kommunen på fokusområdet **Brukere** er:

«Kommunen har gode, forutsigbare, tilgjengelige og sammenhengende tjenester»

«Digitalisering av tjenester i et brukerperspektiv»

Stabene (enhetene Personal og organisasjonsutvikling, Kommunikasjon og service, Økonomienheten) og Areal og landbruk har utarbeidet egne styringskort på dette fokusområdet.

I tillegg til oppsummeringen her er resultatene kommentert nærmere pr tjeneste lenger ut i kapittelet.

Oppsummert er resultatene for stabene stort sett i henhold til målsettingene i 2017. Stabene leverer tjenester både til innbyggere og ansatte (interne brukere) og har resultatmål som retter seg mot begge disse målgruppene. Det er høyt fokus på tilgjengelighet og å bygge tillit og godt omdømme. I tillegg er digitalisering og forenkling fortsatt sentrale satsingsområder. Det henvises for øvrig til avsnitt 6.5 under for nærmere omtale om resultater for fokusområdet brukere for tjenestområdet administrasjon.

Saksbehandlingen av saker på plan, byggesak og oppmåling er stort sett innenfor de lovpålagte fristene, bortsett fra på byggesak hvor det er noe lavere måloppnåelse. Det må understrekes at en andel av søknadene er mangelfulle, og det er ofte nødvendig å etterspørre ytterligere dokumentasjon. Tidsfristen for saksbehandling løper fra kommunen har mottatt fullstendig søknad, mens søkerne nok i mange tilfeller har en oppfatning om at tidsfristen begynner å løpe fra opprinnelig søknad ble innsendt.

6.1.3 Medarbeidere

Det overordnede målet for kommunen på fokusområdet **Medarbeidere** er:

«Kommunen er en effektiv organisasjon med motiverte, kompetente og omstillingsdyktige medarbeidere»

Ut i fra dette er det videre formulert to resultatmål som gjelder for samtlige enheter i kommunen:

- *Sykefraværet er lavere enn landsgjennomsnittet for kommuner*
- *Total score på medarbeidertilfredshet skal være bedre enn landsgjennomsnittet*

Medarbeidertilfredshet måles annet hvert år blant kommunens ansatte. Kommunen benytter KS sin medarbeiderundersøkelse fra «Bedre kommune» for å måle medarbeidertilfredshet. Sist undersøkelse ble foretatt i 2016. Tabellen under viser resultatene fra medarbeidertilfredshet undersøkelsen for enhetene som ligger under formannskapetets ansvarsområde fra 2016:

Medarbeidertilfredshet	NASJONALT 2016	UK 2014	UK 2015	UK 2016 MÅL	UK 2016
Snitt	4,7	4,6	Ikke målt	4,7	4,7

Tabell med mål og resultat på medarbeidertilfredshet totalt for hovedutvalget

Skala på medarbeiderundersøkelsen er 1-6. Det nasjonale resultatet på 4,7 er gjennomsnittlig resultat for administrasjon i samtlige kommuner som deltok i undersøkelsen i 2016. Gjennomsnittlig resultat for enhetene i FSK var tilsvarende 4,7. Resultatet er ikke helt i tråd med målsettingen om at resultatet for Ullensaker skal være bedre enn landsgjennomsnittet. Undersøkelsen gir likevel et bilde av at medarbeiderne i FSK samlet sett er godt fornøyd med sin arbeidssituasjon. Resultatene fra medarbeiderundersøkelsen er nærmere omtalt i sak 27/16 til Administrasjonsutvalget 31.05.16.

Resultatene fra undersøkelsen følges opp løpende av enhetene ved gjennomganger og tiltaksplaner. Ny medarbeiderundersøkelse skal gjennomføres våren 2018.

Sykefraværet for enhetene i hovedutvalget viser følgende utvikling de siste fire årene:

Sykefravær Formannskapet	2014	2015	2016	2017
1. kvartal	6,2	5,4	4,4	4,5
2. kvartal	5,3	3,7	5,2	2,9
3. kvartal	7,0	4,1	5,7	4,4
4. kvartal	5,0	5,3	5,5	3,6
Totalt for året	4,6	4,7	5,5	3,9

Tabell med utvikling av sykefravær totalt for hovedutvalget

Samlet sykefravær for hovedutvalget var 3,9 % i 2017. Dette er lavere enn det nasjonale snittet på 7,2 % og slik i henhold til resultatmålet om at sykefraværet skal være lavere enn landsgjennomsnittet for kommuner. Det er også positivt at en ser en nedgang i sykefraværet fra 2016 til 2017.

Landsgjennomsnittet er hentet fra KS sin sykefraværstatistikk for administrasjon i kommunal sektor for perioden 4.kvartal 2016 til 3.kvartal 2017. Ullensaker sine tall gjelder sykefravær for kalenderåret 2017. Det påpekes at det er noe forskjellen mellom de to måtene å presentere sykefravær på gjør at de ikke er direkte sammenlignbare.

Sykefraværet følges opp fortløpende med tiltak på de enkelte områdene. Det utarbeides egen sak om utvikling av sykefravær i 2017 til mars møtet 2018 i Administrasjonsutvalget.

Samlet medarbeidertilfredshet og sykefravær for hele kommunen omtales også nærmere i kapittel 3, avsnitt 3.3 «Ullensaker kommune som arbeidsgiver».

6.1.4 Økonomi

Under er tabell som viser budsjett og regnskap for hovedutvalgets tjenesteområder for 2017:

Tjenester	Regnskap 2017	Justert budsjett 2017	Avvik mellom regnskap og budsjett 2017	Avvik i % av justert budsjett
<i>Tall i 1000 kr</i>				
Plansak, byggesak og oppmåling	8 875	15 437	- 6 562	-42,5 %
Kommunal næringsforvaltning	3 307	3 053	254	8,3 %
Styring og kontroll	18 681	18 798	- 117	-0,6 %
Administrasjon	54 849	56 316	- 1 467	-2,6 %
Kirke	16 299	16 215	84	0,5 %
Formannskapet	102 011	109 819	- 7 808	-7,1 %

Tabell for økonomien totalt for hovedutvalget fordelt på tjenesteområder.

Det økonomiske resultatmålet er likt for alle enhetene i kommunen:

«Netto resultat skal ikke avvike fra netto budsjett med mer enn 0,5 % ved merforbruk og 3 % ved mindreforbruk.»

Samlet resultat for hovedutvalget er et mindreforbruk på 7,8 mill kr, noe som utgjør 7,1 % av netto budsjetttramme. Dette er høyere enn den økonomiske målsettingen på maksimalt 3 % avvik. Årsaken er tidsforskyvning av prosjekter som strekker seg over mer enn ett regnskapsår og som fører til et mindreforbruk i 2017. Det er vedtatt at 4 mill kr av dette mindreforbruket skal overføres til 2018. Når en tar hensyn til dette er mindreforbruket 3,5 %, marginalt over målsettingen.

På **Plansak, byggesak og oppmåling** er det en besparelse på 6,5 mill kr. Dette skyldes flere forhold. På reguleringsavdelingen er det mindreforbruk som følge av vakante stillinger og konsulentmidler. Konsulentmidlene er knyttet til arbeidet med revisjon av områdereguleringsplanene i Gardermoen næringspark. Da arbeidene ikke er ferdigstilt er disse midlene vedtatt videreført til 2018. Geodata fikk 0,4 mill ekstra i 2017 til den delen av virksomheten som ligger utenfor selvkost. Disse var imidlertid ikke nødvendig, da inntekter fra salg av megler-pakker ble flyttet til utenfor selvkost. I tillegg er det merinntekter på dette salget på 0,3 mill kr. På Plan og næring er det besparelser på konsulentbruk. Arbeidet med kommuneplanen og parallelle prosesser til denne var budsjettert i 2017, men selv om prosessene er igangsatt vil kostnadene først bli belastet i 2018. Ubrukte midler er derfor vedtatt overført til 2018.

På selvkostområdene er det bundne fond på henholdsvis 5,9 mill kr på Byggesak og 1,7 mill kr på Oppmåling ved utgangen av året.

Kommunal næringsforvaltning inkluderer Landbruk og næringsvirksomhet på Plan og næring, herunder også Etablerertjenesten. Merforbruket på 0,2 mill kr skyldes at budsjettet ikke i stor nok grad inkluderer all virksomhet. Dette er endret for 2018.

Styring og kontroll omfatter lønn/godtgjørelse til politikere, tilskudd til Romerike revisjon IKS (RR IKS), kontrollutvalget (ROKUS IKS), Arbeidsgiverkontrollen på Øvre Romerike (AØR), Øvre Romerike Utvikling (ØRU). Også utgifter knyttet til gjennomføring av valg og kontingenter til KS/OU er budsjettert her. Tjenesteområdet hadde et mindreforbruk på ca kr 117.000. Dette utgjør 0,6 % av netto budsjetttramme og er i tråd med den økonomiske målsettingen.

Budsjett og regnskap for **Administrasjon** omfatter stabene (Personal og organisasjonsutvikling, Kommunikasjon og service, Økonomienheten, Rådmannens stab), IKT/DGI, Kantine og kiosk, og sentrale reserver. Økonomisk målsetting for 2017 er nådd ved at samlet mindreforbruk for disse enhetene er kr 1,5 mill som utgjør 2,6 % av netto budsjett.

Tjenesteområdet **Kirke** inkluderer driftstilskudd til både Den norske kirke (ved Ullensaker kirkelige fellesråd) og andre trossamfunn. Som tabellen over viser er avviket mellom budsjett og regnskap ca kr 84.000. Dette utgjør 0,5 % av nettobudsjett og i henhold til den økonomiske målsettingen.

6.2 Plansak, byggesak og oppmåling

Styringskort med mål og resultater for 2017 på området:

Målsetting	NASJONALT 2017	MÅL UK 2017	RES UK 2017
<i>Kommunen har gode, forutsigbare, tilgjengelige og samordnede tjenester.</i>			
Saksbehandle byggesaker med 3 ukers frist innen lovpålagte frister		100 %	100 %
Saksbehandle byggesaker med 12 ukers frist innen lovpålagte frister		100 %	95 %
Saksbehandle private reguleringsplanener innen lovpålagte frister		100 %	100 %
Gjennomføre oppmålingsforretninger innen lovpålagte frister		100 %	100 %
Samordnede tilbakemeldinger fra Byggesak og VARV til våre kunder		90 %	90 %

Tabell Mål og resultater Brukere på Plansak, byggesak og oppmåling

	2015	2016	2017	Kgr 13 2017
Produktivitet				
Saksgebyr enebolig § 20-1 3 ukers behandlingstid	17 955	17 955	20 500	Ikke publisert
Gebyr oppmålingsforretning 1000 m2	19 095	19 323	17 025	Ikke publisert
Gj.sn. saksb.tid, vedtatte regplaner (kompl.planf til sluttvedtak)	295	149	278	Ikke KOSTRA-tall tilgjengelig
Saksgebyret for privat forslag til reg. plan, jf. kostrarapportering	130 532	134 063	134 063	
Tilgjengelighet, timer pr uke byggesak/saksbehandler	6/11*	3 (x)	3	
Gjennomsnittlig brukertilfredshet	Ikke målt			
Produksjonsdata				
Igangsatte boenheter	357	676	636	Ikke KOSTRA-tall tilgjengelig
Fullførte boenheter	395	412	749	
Antall tilsynssaker	28	31	23	
Utførte oppmålingsforretninger	122	86	239	
Etablering av eierseksjoner	314	429	579	
Antall vedtatte detaljreguleringsplaner	9	12	10	
Dispensasjonssaker § 19 fra kommuneplan	16	12	18	
Søknader om produksjonstilskudd jordbruk	50*** + 204****	54*** + 196****	50** + 60**** + 203****	
Lovforvaltning jord og skog, antall saker	39	32	47	
Viltsaker (behandlet i Viltneimda)	8	12	10	
Søknader om SMIL- tiltak	51	37	35	
Søknader om miljøtiltak i jordbruket (RMP)	128	122	110	
Næringsutvikling - antall søknader BU-fond	7	5	6	

Landbruksdata gjelder ikke Gjerdrum

* Innbyggerundersøkelsen

** Publikumstilgjengeligheten ble redusert fra 12 til 6 timer pr uke høsten 2012.

*** Gjelder søknadsomgangen i januar, antall husdyrprodusenter

**** Søknadsfrist 20 oktober

***** Dette tallet inkluderer fradelinger, arealoverføringer, grensejusteringer og oppmålingsforretning av eksklusive utearealer ved opprettele av eierseksjonssameier.

X: dette må sees i sammenheng med byggesaks-eposten: byggesak besvarer henvendelser fortløpende på e-post.

Nøkkeltall og produksjonsdata

For 2017 brukte Ullensaker i gjennomsnitt 278 dager på behandling av private reguleringsplaner, noe som er en markant økt saksbehandlingstid sammenliknet med 2016, men lavere enn 2015. Plansakene er likevel behandlet innenfor de lovgitte fristene. Oppmålingsforretningene er til tross for økt saksmengde gjennomført innenfor frister.

Byggesaksavdelingen har stor saksmengde og det er derfor ikke full måloppnåelse på saksbehandlingsfristen når det gjelder 12 uker-saker. Dette gjelder typisk dispensasjonssaker i LNFR-område. Det er mulig at kunder opplever en saksbehandlingstid noe lengre enn dette. Det må understrekes at en andel av søknader er mangelfulle, og at Byggesaksavdelingen må etterspørre ytterligere dokumentasjon. Tidsfristen for saksbehandling løper imidlertid fra fullstendig er mottatt.

For punktet knyttet til samordning av tilbakemeldinger fra byggesak og VARV til våre kunder estimerer vi at det i 2017 ligger på ca 90 %. Dette er imidlertid noe utfordrende å estimere da vi mangler gode verktøy for å måle dette konkret. Det er fortsatt utfordrende og samordne

uttalelser da utbygger ofte tar direkte kontakt mot VARV selv om spørsmålet er knyttet til en byggesak.

Det ble i 2017 vedtatt 10 detaljreguleringsplaner. Dette er noen flere enn i 2015 og 2016. Det er jobbet med flere områdereguleringsplaner og avdelingen har også deltatt i arbeidet med planer på overordnet nivå.

Kommunen er vertskommune for det interkommunale byggetilsynet på Øvre Romerike. Det ble gjennomført 81 tilsyn av forskjellige slag (revisjon, dokument- og inspeksjonstilsyn) med byggesaker i tilsynsdistriktet i 2017. Målet var 79 tilsyn.

Eidsvoll kommune gikk fra 1.5.2017 inn igjen i samarbeidet om interkommunalt byggetilsyn.

Det har for Geodata vært en betraktelig økning i antall oppmålingsforretninger og eierseksjonerings. I 2017 ble det gjennomført 239 oppmålingsforretninger mot 86 i 2016 og 579 eierseksjonerings mot 429 i 2016.

6.3 Kommunal næringsforvaltning

Den nyopprettede stillingen som næringsrådgiver tiltrådte mars 2017. Næringsrådgiver jobber med Etablererordningen på Øvre Romerike, nytt innovasjonssenter, kryssproblematikk i Gardermoen næringspark og ny næringsplan. I tillegg kommer løpende oppgaver på operativt og strategisk nivå.

Ullensaker kommune overtok «administrasjonsansvaret» for etablererordningen i 2017, som en midlertidig ordning. Ordningen er videreført med varighet i 3 nye år. Ny operatør er Norges Vel.

Landbrukskontoret har stort fokus på kontroll i forhold til tilskuddsordninger fra overordnede myndigheter. Enkelte avvik fører til avkortning av beregnet tilskudd både på grunn av feil og mangler av ulik karakter. Eksempler på dette er: Avvik på areal, dyr, beitebruk, manglende eller lav produksjon, manglende gjødselplan. Det er i 2017 avdekket brudd på regelverk som har ført til stopp, avkortning eller krav om tilbakebetaling av tilskudd.

Samarbeidet med Mattilsynet er økt det siste året, og flere ganger har Mattilsynet vært med på kontroller av foretak.

Når det gjelder prosjektet skogtaksering, så er planene sendt ut til de skogbrukerne som har bestilt. Oppsummering av prosjektet gjenstår.

Veterinærvaktordningen for Romerike Vest synes fortsatt å fungere godt. Det er gjennomført en innkjøpsprosess på slutten av 2017 for kjøp av veterinærvakttjenester i tråd med avtale med landbruksdirektoratet. Ullensaker kommune administrerer veterinærvaktordningen Romerike vest, som innbefatter kommunene Gjerdrum, Nannestad og Ullensaker.

«Inn på tunet»- prosjekt:

Hovedmålet med prosjektet er å gi innbyggere/brukere/elever i kommunen et mer allsidig og tilpasset «Inn på tunet»-tilbud for å klare å mestre hverdagens utfordringer på en bedre måte. Prosjektet har ikke finansiert allerede etablerte tilbud. Det ble i 2017 avsatt 0,5 mill kr til dette prosjektet, og midlene ble fordelt slik:

Avdeling/skole	Tildelt sum
Allergodt ungdomsskole	30 000
Jessheim skole og ressurscenter	60 000
Bjørmoen gruppebolig	80 000
Rus og avhengighet	100 000
Gystadmarka ungdomsskole	60 000
Åreppen skole	30 000
Algarheim skole	90 000
Gjestad 1 Bolig med bistand	50 000
Sum	500 000

Tilbakemeldingene fra avdelingene/skolene er gode. Prosjektet ble vedtatt lagt inn i budsjettet for 2018.

Ullensaker kommune har nylig ferdigstilt en innkjøpsavtale på innkjøp av «Inn på tunet» tjenester. Kravspesifikasjonen er justert slik at tilbudene er noe mer tilrettelagt for våre brukere.

6.4 Styring og kontroll

Tjenesteområdet Styring og kontroll omfatter budsjettområdet Politiske styringsorganer samt tilskudd til Romerike revisjon IKS (RR IKS), kontrollutvalget (ROKUS IKS), Arbeidsgiverkontrollen på Øvre Romerike (AØR), Øvre Romerike Utvikling (ØRU). Også utgifter knyttet til gjennomføring av valg og kontingenter til KS/OU er budsjettet her.

Det fastsettes ikke mål eller styringskort for disse områdene. De er etablert som budsjettområder for å følge opp utgiftene for tjenestene.

Utgiftene for Politiske styringsorganer er i hovedsak lønn og møtegodtgjørelse til folkevalgte. I tillegg kommer andre utgifter for politisk styring som f.eks gjennomføring av valg. For 2017 utgjorde budsjettet ca 11,6 mill kr for disse utgiftene samlet, hvorav ca 1 mill kr var avsatt til gjennomføring av stortingsvalget 2017. Regnskap for 2017 har et mindreforbruk i forhold til budsjett på 0,162 mill kr. Dette utgjør 1,4 % av netto budsjetttramme og er i tråd med målsetting om at mindreforbruk ikke skal utgjøre mer enn 3 % av netto budsjetttramme.

Ullensaker kjøper revisjonstjenester fra Romerike Revisjon IKS (RRI). Også kontrollutvalgets sekretariat er organisert som et IKS, Romerike Kontrollutvalgssekretariat IKS (ROKUS IKS). Faktiske utgifter for RRI, ROKUS samt øvrige tilskudd til AØR og ØRU er i tråd med budsjett og målsetting for 2017 med et avvik på tilnærmet 0 %.

6.5 Administrasjon

Tjenesteområdet administrasjon omfatter tre resultatenheter med styringskort: Personal og organisasjonsutvikling, Økonomienheten og Kommunikasjon og service. Disse stabene leverer tjenester både til innbyggere og ansatte (interne brukere) og har resultatmål som retter seg mot begge disse målgruppene. Det er høyt fokus på tilgjengelighet og å bygge tillit og godt omdømme. I tillegg er digitalisering og forenkling fortsatt sentrale satsingsområder.

For fokusområdet Brukere har stabene følgende resultater:

STYRINGSKORT 2017 Hovedutvalg: FSK Tjenesteområde: Administrasjon	Resultat UK 2014	Resultat UK 2015	Resultat UK 2016	Nasjonalt	Resultat UK 2017	Mål UK 2017
Fokusområde: Brukere/Innbyggere						
<i>Overordnet mål 1: Kommunen har gode, forutsigbare, tilgjengelige og sammenhengende tjenester.</i>						
Økt tilgjengelighet og tillit til kommunen*	3,8	*	4,1	3,9	*	≥ 4,5
Innbyggerne er fornøyd med kommunens servicetorg*	4,5	*	4,8	4,8	*	≥ 4,8
Antall tilbakering (samtaler som kommer tilbake til sentralbord)	4 468	21 010	21 966	-	17 945	≥ 4000
Interne brukere er fornøyd med arkiv/dokumentsenter*	4,7	*	5	4,9	*	≥ 5
Interne brukere er fornøyd med servicetorg*	4,8	*	5,1	5,0	*	≥ 5
Interne brukere er fornøyd med HR/Personal tjenesten*	4,5	*	4,9	4,5	*	5,0
Interne brukere er fornøyd med tilsettingstjenesten*	Ikke målt	Ikke målt	Ikke målt	-	*	5,0
Interne bruker er fornøyd med tjenester fra lønnsavdeling*	Ikke målt	*	5,1	4,9	*	5,2
Oppnådd gjennomsnitt intern brukerundersøkelse* for regnskapstjeneste	5,0	*	5,3	5,1	*	5,3
Oppnådd gjennomsnitt intern brukerundersøkelse* for økonomi (budsjett og regnskap)	5,0	*	5,3	5,1	*	5,3
Avstemming av refusjoner (ikke anmerkninger fra revisjon)	Ikke avstemt	Avstemt	Avstemt	-	Revisjonen ikke klar	Avstemt
Innkrevd forskuddstrekk (skatteavdeling)	99,8 %	100,0 %	99,9 %	-	99,8 %	99,9 %
Antall ettersyn AØR (skatteavdeling)	66	63	66	-	72	63
<i>Overordnet mål 2: Digitalisering av tjenester i et brukerperspektiv.</i>						
Innbyggere er fornøyd med de internettbaserte tjenestene*	4,2	*	4,2	4,2	*	≥ 5,0
Andel henvendelser over nett øker i forhold til henvendelse pr telefon	-	3,7	4,0	-	6,9	5,0
Svar ut/svar inn benyttes av kommunen	-	-	Startet 02.05.16	-	Målet ikke nådd, se kommentar	Alle enheter benytter svar ut/svar inn
Viss andel av innbyggere over 15 år skal ha digital postkasse			33,9 %	48,1 %	46,1 %	50,0 %
Implementering av rapporteringssystem	-	-	-	-	Prosjekt satt på vent	Prosjekt igangsatt
Nye rutiner Procaso (innfordringsystem)	-	-	-	-	Rutiner etablert	Rutiner etablert

* Resultat fra innbyggerundersøkelsen og intern brukerundersøkelse fra bedrekommune.no (KS). Skala er 0-6. Gjennomføres annethvert år: 2014, 2016, 2018 etc

* Gjennomsnitt score for aktuell tjeneste på fra KS sin innbyggerundersøkelse og intern brukerundersøkelse (Bedrekommune.no). Skala er 0-6. Gjennomføres annethvert år.

Styringskortet for Brukere viser resultater som i hovedsak er i tråd med målene.

Det er en ambisjon at «det skal være enkelt å være innbygger i Ullensaker kommune». Dette reflekteres i resultatmålene som gjelder tilgjengelighet, service og digitale løsninger for innbyggerne. Et sentralt resultatmål her er «Økt tilgjengelighet og tillit til kommunen». Resultatet fra innbyggerundersøkelsen i 2016 viste klar forbedring fra 2014, og var også bedre enn det nasjonale snittet for denne indikatoren. Det er likevel et mål om å forbedre resultatet i 2018.

Som tiltak for dette er det jobbet mye med videreutvikling av kommunens nettsider og facebook sider både som sentrale informasjons kanaler og kanaler for innbygger dialog. I tillegg er dette også viktige kanaler for markedsføring av kommunen som et attraktivt sted å bo og arbeide. Blant andre tiltak kan nevnes produksjon av profileringsfilmer. I desember ble det også lansert en julekalender med fokus på tjenestetilbudet i kommunen. Det er også utviklet en grunnleggende kommunikasjonsinfrastruktur for Ullensaker, samt et standardisert planverk som gjør kommunens virksomheter i stand til å jobbe strategisk med kommunikasjon.

Målet om redusert antall tilbakering er ikke nådd, selv om det er en viss reduksjon fra 2016. Tilbakering er når telefonen kommer tilbake til sentralbord fordi saksbehandler ikke tar telefonen. Dette er dårlig service som gir dårlig omdømme for kommunen. Innbyggere får ikke løst oppgaven og må ta kontakt på nytt, noe som er lite effektivt både for innbyggere og kommune. Det er iverksatt interne tiltak i 2017 for å redusere tilbakering ytterligere og disse skal det jobbes videre med i 2018.

Resultatene fra den interne brukerundersøkelsen i 2016 viser at de ansatte i kommunen i stor grad er fornøyd med tjenestene som ytes fra lønn, regnskap/budsjett, HR og servicetorg. Samtlige resultater er bedre eller likt med gjennomsnittet for alle kommuner som deltok i undersøkelsen. Resultatene følges opp av enhetene gjennom virksomhetsplanene og tiltaksplaner.

Det er et overordnet mål om økt digitalisering av tjenester og dette vil være et satsingsområde for hele organisasjonen også i årene som kommer.

Tjenesteområdet har flere resultatmål skal bidra til økt digitalisering. Et av dem er «Innbyggerne er fornøyd med de internettbaserte tjenestene». Ifølge innbygger undersøkelsen fra 2016 er innbyggerne i Ullensaker like fornøyd med de internettbaserte løsningene som snittet for andre kommuner i undersøkelsen. Det ble i 2016 lansert nye nettsider for kommunen og disse er videreutviklet i 2017. Bl.a. er en chat-løsning på plass som har fungert godt. Som nevnt over er det også satset på utvikling av gode facebook-sider. Flere artikler der har nådd 30 – 50.000 innbyggere.

Forholdet mellom antall henvendelser på nett i forhold til telefon har økt vesentlig i 2017 og er i tråd med målsettingen. Målet om at alle enheters skal benytte Svar ut/Svar inn i løpet av 2017 er derimot ikke nådd. Hovedgrunnen er at kommunens versjoner av nødvendige systemer ikke er oppdaterte. Nødvendige tiltak for oppgradering av systemer vurderes nå for å kunne utnytte potensiale med økt bruk av Svar ut/Svar inn.

Også for de interne tjenestene arbeides løpende med videre utvikling av rutiner og digitalisering for at oppgaver kan gjøres enklere og mer effektiv. I 2017 ble implementeringen av innfordringssystemet Procasso ferdigstilt. Det var også en ambisjon om oppstart av et prosjekt for å utvikle/anskaffe et rapporteringssystem i 2017. Dette prosjektet er imidlertid satt på vent fordi DGI skal over til ny driftsplattform. Rapporteringssystem vil bli vurdert på nytt når ny driftsplattform er i drift.

Det skal gjennomføres ny innbyggerundersøkelse og intern brukerundersøkelse i 2018 som vil gi en oppdatert status for resultatmålene. Resultatene derfra vil danne grunnlag for å vurdere om tiltakene i 2016 og 2017 har vært effektive, og ut i fra det vurdere tiltak videre.

I tillegg til resultatene, som har styringskort, inkluderer tjenesteområdet budsjettområdene Kantine og kiosk, IKT, Rådmannens stab og sentrale reserver.

I mars 2017 overtok kommunen ansvar for drift av kantine og kiosk på rådhuset. Det ble ikke utarbeidet eget styringskort for budsjettområdet i 2017. For 2018 er det utarbeidet

virksomhetsplan og styringskort for enheten. Regnskapet for 2017 viser godt salg, og et nettoresultat på ca kr 180.000 bedre enn budsjett.

Felles IKT utgifter utgjør 41,8 mill kr i 2017, herav 41,2 mill kr i tilskudd til DGI. Dette er et mindreforbruk i forhold til budsjett på 0,6 mill kr noe som utgjør 1,4 % av netto budsjett.

Rådmannens stab er i hovedsak lønn til rådmann og juridisk ressurs og i tråd med budsjett.

6.6 Kirke

Tjenesteområdet omfatter driftstilskudd til både Den norske kirke (Ullensaker kirkelige fellesråd) og andre trossamfunn.

Kommunen vedtar årlig tilskudd til Ullensaker kirkelig fellesråd i forbindelse med behandling av budsjett og økonomiplanen. De siste årene har tilskuddet vært basert på fjorårets driftstilskudd justert med kommunal deflator. For 2018 er de lagt inn en ekstra styrking på kr 280.000 til en 50% stilling til ungdomsarbeid i prosjektet «13-20 Ullensaker». Tabellen under viser tilskuddene de siste årene.

	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Budsjett 2018
Tilskudd Den norske kirke	12,4 mill kr	13,2 mill kr	13,9 mill kr	14,3 mill kr	13,9 mill kr	14,6 mill kr

I henhold til lov kan andre trossamfunn også kreve årlige driftstilskudd fra kommunen. Tilskuddet skal om lag tilsvare kommunens budsjetterte utgifter til Den norske kirke pr medlem. Størrelsen på driftstilskuddet vil avhenge av hvor mange trossamfunn som søker om tilskudd og hvor mange medlemmer de har registrert i kommunen. Tabellen under viser utviklingen av tilskuddene de siste årene.

	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Budsjett 2018
Tilskudd andre trossamfunn	1,5 mill kr	1,8 mill kr	1,7 mill kr	2,5 mill kr	2,4 mill kr	2,4 mill kr

7 ÅRSRAPPORT FOR TEKNISK, IDRETT OG KULTUR

Hovedutvalgsområdet teknisk, idrett og kultur (HTIK) forvalter flere tjenesteområder og er organisert i ulike enheter. Nedenfor er en spesifikasjon over hvilke enheter som ligger innunder politikkområdet.

Tjenesteområde	Tjeneste	Tilhører enhet
Eiendomsforvaltning formålsbygg og boliger	Kommunale formålsbygg	Kommunale eiendommer, Selvfinansierende boliger Utbygging
	Kommunalt disponerte boliger	
Kommunaltekniske tjenester	Vann	Vann, avløp, renovasjon og veg VA-Utbygging
	Avløp	
	Tømming av slamavskillere, septiktanker o.l	
	Innsamling av husholdningsavfall	
Samferdsel	Brann og ulykkesvern	Brannvesen og Feiervesen
	Kommunale veier, miljø og trafikksikkerhetstiltak og parkering	Vann, avløp, renovasjon og veg
Tjenester utenfor ordinært kommunalt ansvarsområde - Fylkeskommunal og privat veg		
Kulturminner, natur og nærmiljø	Kulturminnevern	Kultur, Kommunale eiendommer
	Friluftsliv	
	Rekreasjon i tettsted	
Kultur	Bibliotek	Kultur, Kommunale eiendommer
	Kino	
	Idrett	
	Musikk- og kulturskoler	
	Kunstformidling	
	Andre kulturaktiviteter	
Administrasjon	Administrasjon	PKT stab, PKT ledelse

7.1 Oppsummering for teknisk, idrett og kultur

Mål for enhetene er fastsatt i kommunens overordnede styringskort som vist i kapittel 2. Fokusområdet Samfunn kommenteres overordnet for kommunen i nevnte kapittel. Målene for fokusområdet Brukere er definert pr tjenestene i samsvar med de overordnede målene for fokusområdet. Resultatene for Brukere kommenteres overordnet for hovedutvalget og mer detaljert pr tjenesteområde i dette kapittel. For fokusområdene Medarbeidere og Økonomi er resultatmålene felles for alle enhetene. Resultatene for disse to fokusområdene kommenteres overordnet for hovedutvalget.

7.1.1 Brukere

Jevnt over er brukerne godt fornøyd med de tjenester som leveres på dette området. Tilstandsbarometeret viser resultater fra IK-bygg (InternKontroll-Bygg) som er jevne med målsettingene. Innenfor Kulturområdet er det gode besøkstall både på kino og i kulturhuset, selv om tallene ligger noe lavere enn 2016 – som var et spesielt godt år. Kino og kulturhuset har en offensiv markedsføring på nett, sosiale medier og direkte til spesifikke målgrupper.

Resultatene på drift av kommunaltekniske tjenester er i henhold til målsettingene med kun veldig små avvik. Det registreres svært lav lekkasjeandel på vann-nettet, kvaliteten på drikkevannet er god og innbyggerne er godt fornøyd med drikkevannet kommunen leverer. Nedgang i kg husholdningsavfall (mat og restavfall) pr innbygger er et steg i riktig retning for avfallshåndteringen generelt, og en ser at god informasjon og bedre dialog med brukerne har hatt effekt.

Det er mottatt flere klager på kommunale veger enn målsettingen. Det blir lagt inn mer ressurser, og det antas at overgang til LED belysning og oppgradering av veglyset vil bidra positivt de kommende årene.

7.1.2 Medarbeidere

Det overordnede målet for kommunen på fokusområdet **Medarbeidere** er:

«Kommunen er en effektiv organisasjon med motiverte, kompetente og omstillingsdyktige medarbeidere»

Ut i fra dette er det videre formulert to resultatmål som gjelder for samtlige enheter i kommunen:

«Sykefraværet er lavere enn landsgjennomsnittet for kommuner»

«Total score på medarbeidertilfredshet skal være bedre enn landsgjennomsnittet»

Medarbeidertilfredshet måles annet hvert år blant kommunens ansatte. Sist undersøkelse ble foretatt i 2016. Neste undersøkelse vil gjennomføres i 2018. Det er derfor resultatene for hovedutvalget for 2016 som kommenteres.

Medarbeidertilfredshet	NASJONALT 2016	UK 2014	UK 2015	UK 2016 MÅL	UK 2016
Snitt	4,7	4,8	Ikke målt	5,1	4,7

Skala på medarbeiderundersøkelsen er 1-6. Målet på medarbeidertilfredshet for enhetene i hovedutvalget var i 2016 på 5,1. Oppnådd resultat er således ikke i samsvar med målet for hovedutvalget, men i samsvar med målet totalt for kommunen. Samtidig ligger resultatet likt med landsgjennomsnittet for tilsvarende enheter. Det er jevnt over gode resultater på de ulike temaene i undersøkelsen.

Sykefraværet for enhetene i hovedutvalget viser følgende utvikling de siste fire årene:

Sykefravær	2014	2015	2016	2017
Hovedutvalg teknisk, idrett og kultur				
1. kvartal	7,9	8,3	8,4	7,5
2. kvartal	9,1	8,1	7,2	7,7
3. kvartal	8,6	7,6	6,3	8,7
4. kvartal	8,1	8,5	9,1	7,8
Totalt for året	8,3	8,2	7,9	7,9

Det er en svak, men jevn trend at sykefraværet går ned. Sykefraværet er likevel høyt, og det jobbes kontinuerlig med nærværarbeid blant enhetslederne. Dette er høyt prioritert.

7.1.3 Økonomi

Tjenester	Regnskap 2017	Justert budsjett 2017	Avvik mellom regnskap og budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017
<i>Tall i 1000 kr</i>				
Eiendomsforvaltning formålsbygg og boliger	117 898	112 839	5 059	105 880
Kommunaltekniske tjenester	20 481	20 564	- 83	400
Samferdsel	11 999	15 029	- 3 031	12 467
Kulturminner, natur og nærmiljø	4 325	4 930	- 605	5 369
Kultur og idrett	48 628	50 271	- 1 643	53 006
Administrasjon PKT	4 412	4 727	- 315	4 727
Hovedutvalg for teknisk, idrett og kultur	207 743	208 360	- 618	181 849

Tabell for økonomien totalt for hovedutvalget fordelt på tjenesteområder.

Hovedutvalget har et mindreforbruk i 2017 i forhold til budsjett på 0,6 mill kr. Dette tilsvarer - 0,3% noe som er innenfor avviksmålet. Årsakene til mindreforbruket blir kommentert pr tjenesteområde.

Tjenesteområdet **Eiendomsforvaltning formålsbygg og boliger** inkluderer formålsbyggene, samt utbyggingsenheten. Unntatt er idrettsbygg og vedlikehold av friluft- og parkområder. Tjenesteområdet har et merforbruk på 5 mill. Av dette utgjør Selvfinansierende boliger ca 3,5 mill og skyldes økende utgifter til vedlikehold, samt fiberutbygging og utgifter knyttet til stadig flere boliger. Samtidig øker ikke husleieinntektene tilsvarende. Det blir fremmet en sak tidlig i 2018 med tanke på overgang til «gjengs leie» i de kommunale boligene for å sikre samsvar mellom utgifter og inntekter på dette området.

For øvrig har tjenesteområdet merutgifter til vedlikehold, vakthold og fiberutbygging knyttet til formålsbyggene enn budsjettet. Det har også vært ekstra kostnader til uforutsette saker på lønn.

Kommunaltekniske tjenester inneholder tjenestene Vann, Avløp, Renovasjon og Brann og ulykkesvern. Brann og ulykkesvern er kommunens utgifter til Brann og feiing hvor tjenestene er kjøpt fra ØRB IKS.

Oversikten under viser utgifter og inntekter på selvkostområdene Vann, Avløp, Slamtømming, Renovasjon og Utslippstillatelser.

2017 Etterkalkyle selvkost	Totalt	Vann	Avløp	Renovasjon	Utslipps- tillatelser	Slam- tømming
Gebyrinntekter	155 655 980	48 841 121	72 121 133	32 793 694	110 387	1 789 645
Øvrige driftsinntekter	251 712	-541 162	700 924	73 312	17 745	893
Driftsinntekter	155 907 692	48 299 959	72 822 057	32 867 006	128 132	1 790 538
Direkte driftsutgifter	121 603 244	31 851 318	53 731 141	33 969 145	228 850	1 822 790
Avskrivningskostnad	34 246 719	15 637 133	18 572 022	0	0	37 564
Kalkulatorisk rente (1,98 %)	13 276 072	8 007 191	5 266 502	0	0	2 379
Indirekte netto driftsutgifter	5 117 231	1 899 930	2 654 703	470 181	2 684	89 733
Indirekte avskrivningskostnad	104 899	45 676	50 611	7 115	74	1 423
Indirekte kalkulatorisk rente (1,98 %)	58 316	26 046	28 001	3 403	36	830
Driftskostnader	174 406 481	57 467 294	80 302 980	34 449 844	231 644	1 954 719
Foreløpig resultat	-18 498 789	-9 167 335	-7 480 923	-1 582 838	-103 512	-164 181
+ Subsidiert	0	0	0	0	0	0
Resultat	-18 498 789	-9 167 335	-7 480 923	-1 582 838	-103 512	-164 181
Kostnadsdekning i %	89,39 %	84,05 %	90,68 %	95,41 %	55,31 %	91,60 %
Selvkostfond 01.01	137 408 904	57 926 317	76 271 435	2 302 609	0	1 263 668
+ Avsetning til selvkostfond	0	0	0	0	0	0
- Bruk av selvkostfond	-18 395 277	-9 167 335	-7 480 923	-1 582 838	0	-164 181
+ Kalkulert renteinntekt selvkostfond (1,98 %)	2 545 614	1 056 184	1 436 113	29 922	0	23 395
Selvkostfond 31.12 (inkl. rente)	121 559 241	49 815 166	70 226 625	749 693	0	1 122 882

I tallene er inkludert en avsetning for tilbakebetaling av års- og tilknytningsgebyrer med henholdsvis 6,9 mill kr på Vann og 9,3 mill kr på Avløp, som følge av for mye innkrevd gebyrer i perioden 2008-2017.

I 2017 er praksisen for tidspunktet for når kommunen starter avskrivninger av investeringer endret. Tidligere har avskrivningene startet det året investeringen er tatt i bruk, mens avskrivningene fra og med 2017 vil gjelde fra det året hvor selve investeringen er foretatt. Dette gir en bedre sammenheng mellom kommunens utgifter til avdrag og kompensasjonen fra gebyrene. Endringen i prinsipp har gitt økte avskrivningskostnader på 2017, særlig på Vann, som følge av store investeringer på området.

Det er over de siste årene bevisst opparbeidet store bundne fond på Vann og Avløp. Disse fondene skal benyttes til å dekke de nevnte økte kostnadene, slik at belastningen på kommunens innbyggere blir jevnere fordelt, og en unngår store svingninger i årsgebyrene. I 2017 er det brukt 18,4 mill kr av disse fondene. Saldo på bundne fond for selvkostområdene innen VARV er ved utgangen av 2017 på 121,6 mill kr. Selvkostområdene gjøres opp i balanse med føring mot bruk eller avsetning av fond, og verken belaster eller tilfører kommunen midler.

På **Samferdsel** er det et mindreforbruk i forhold til budsjett på 3 mill kr. Dette skyldes besparelse på strømutfgifter på veglys og at 2 mill til regulering av 2 gang- og sykkelveg-prosjekter langs fylkesveg ikke er benyttet. Kommunestyret har vedtatt at midlene skal overføres til 2018. Kommunen skal medvirke til at strekningene tildeles midler fra Akershus fylkeskommune (AFK) og Statens Vegvesen, og at strekningene blir opparbeidet så snart som mulig. Det skal søkes fylkeskommunen om kommunal forskuttering av midler.

Tjenesteområdet Kultur, inkl idrett har et mindreforbruk på 1,6 mill. Kultur har hatt merinntekter hovedsakelig på kinoen. Også noe merinntekter på kulturskolen. Tjenesten Idrett/idrettsbygg bidrar positivt med besparelser på idrettsfunksjonene, hovedsakelig på lønn.

7.2 Eiendomsforvaltning - formålsbygg og boliger

Kommunen har en eiendomsmasse på ca. 180.000 m² som fordeler seg på skolebygg, sykehjem, idrettsbygg, kultur- og administrasjonsbygg. I tillegg kommer ca. 460 boliger for vanskeligstilte, kommunens parker og utendørs idrettsanlegg. Tjenesteområdet har følgende mål og resultater på fokusområdet Brukere:

Målsettinger	Nasjonalt 2017	Resultat UK 2015	Resultat UK 2016	Mål UK 2017	UK 2017
Brukere					
<i>Kommunen har gode, forutsigbare, tilgjengelige og sammenhengende tjenester</i>					
Kommunale formålsbygg					
* Tilstandsbarometer. Månedlig besvarelses prosent i IK bygg ved kartlegging av tilstand skoler, barnehager og omsorgsbygg/helse ikke mindre enn	Ikke tilgjengelig			90 %	92 %
* Tilstandsbarometer. Månedlig besvarelses prosent i IK Bygg ved kartlegging av tilstand for andre kommunale bygg ikke mindre enn	Ikke tilgjengelig			80 %	78 %
** Månedlig gjennomføringsgrad arbeidsordre i IK bygg ikke mindre enn	Ikke tilgjengelig			80 %	96 %
Kommunalt disponerte boliger					
Antall boliger pr. tusen innbyggere øker.		13	13,13	13	12,7
Parker og grøntområder					
*Tilstandsbarometer. Månedlig besvarelsesprosent i IK bygg ved kartlegging av ansvarsområdet nr. 5 - Ytre miljø og uteområder ikke mindre enn	Ikke tilgjengelig			80 %	78 %
** Månedlig gjennomføringsgrad arbeidsordre knyttet til uteområder i IK bygg ikke mindre enn	Ikke tilgjengelig			80 %	96 %

**** Skala Brukerundersøkelse 1-6

Tabell Mål og resultater Brukere på Eiendomsforvaltning

Resultatene er i hht målsettingene med kun små avvik. Enheten har i løpet av 2017 opplevd økt kontakt med brukere. Dette skyldes både økning i antall innbyggere, ansatte i kommunen og at enheten har lagt godt til rette for kontakt med brukere, blant annet gjennom elektronisk innmelding av behov («Driftsmeldinger»). I tillegg har enheten foretatt organisatoriske tiltak som sikrer enklere kontakt med brukere, med fokus på å yte en avtalt/forventet grad av service.

Enheten har ilar 2017 videreført arbeid for å tilrettelegge for utvidet bruk av IK- bygg som digitalt verktøy både for brukere av byggene og de ansatte i enheten. Hensikten er å forbedre og forenkle samspillet mellom alle ansatte i kommunen. Dette skal gi enda bedre brukeropplevelser knyttet til alle kommunale bygg og anlegg.

Enkelte brukere er tatt med på råd til forbedringer, og disse vil også bli viktige i prosessen videre for implementering av pågående omorganisering i eiendomsforvaltningen i løpet av våren 2018.

Enheten v/avdelingen fagområde renhold overtok i februar 2017 sentralvaskeriet for Helsebygg i Ullensaker kommune. Avdelingen fikk nytt navn «Avdeling Renhold og sentralvaskeri». Store deler av 2017 var benyttet til å kartlegge behovet for felles tekstilkapital for brukere av helsebygg. Denne oppgaven var vesentlig mer omfattende og kompleks enn forutsatt ved overtakelse av sentralvaskeriet.

Enheten har også i 2017 gjennomført brukermøter. Tilbakemeldinger og innspill blir benyttet i forbedringsarbeid. Dette videreføres også i 2018.

Enheten har også i 2017 videreført god dialog og samarbeid med idretten, lag, foreninger og andre frivillige organisasjoner i kommunen.

UTVALGTE NØKKELTALL OG PRODUKSJONSTALL

	2014	2015	2016	2017	Kostragr.13 2017	Navn på sammen- lignbar
Prioritering						
Netto driftsutg adm lokaler, kr. pr. innbygger	315	303	399	375	379	K. gr. 13
Brutto invest. utgift boliger, kr. pr. innbygger	1097	2767	2789	2081	1456	K. gr. 13
Netto driftsutg. til kommunale idrettsbygg pr. innbygger	523	664	749	744	536	K. gr. 13
Produktivitet						
Korr brutto drift,utg. til kommunale bygg pr. m2	897	952	1044	1073	1146	K. gr. 13
Energi kost. for kommunale bygg pr. m2	110	111	117	125	109	K. gr. 13
Energi adm. lokaler i % av brutto driftsutg. adm. lokaler	26,4	21,3	18,6	19,4	9,6	K. gr. 13
Dekningsgrad						
Komm. eide boliger i % av alle kom. disp. boliger	100	100	100	100	68	K. gr. 13
Komm. disponerte boliger pr. 1000 innbygger	12	13	13	13	18	K. gr. 13
Produksjonsdata						
Antall medlemmer i idrettslag	15 077	15 500	16 669	17 500	Ikke tall	
Utdypende indikatorer						
Energi for kom. eiendomsdrift i % av brutto driftsutg.	12,9	12,2	11,7	12,1	10,0	K. gr. 13
Samlet areal på skolelokaler i m2 pr. elev	18,8	18,4	17,9	17,4	16,4	K. gr. 13
Totalareal (BTA) egne lokaler (ekskl. boliger)	169 000	171 275	171 275	181 820	Ikke tall	
Antall kommunale boliger	396	434	449	463	Ikke tall	

Tabell: Nøkkeltall og produksjonsdata

Året 2017 var et spennende men også utfordrende år for Kommunale eiendommer. Styrking på ressursiden med påfølgende omorganisering har vært et nødvendig og viktig tiltak i 2017. De største organisatoriske endringene er knyttet til etablering av ny avdeling «Administrativ forvaltning og fagstøtte» og en restrukturering av bygg- teknisk avdeling inkl. fagområdet prosjekt.

Iht. fremdriftsplanen for gjennomføring av omorganiseringen så vil enheten bruke første halvår i 2018 for å få alle praktiske forhold avklart og tiltak iverksatt.

Enheten Kommunale eiendommer ser at arbeid med å informere og spre kunnskap om eiendomsforvaltning i kommunen må styrkes og prioriteres. Et viktig ledd i dette arbeid er utarbeidelse av nødvendige strategidokumenter, kommunikasjon, digitalisering og etablering av fagfora med fokus på helhetlig eiendomsforvaltning.

Den andre utfordringen har vært en betydelig vekst i tjenesteproduksjon i kommunen som følge av veksten med påfølgende økt bruk av bygg- og anlegg. I løpet av 2017 behandlet Kommunale eiendommer i overkant av 1800 forespørsler om utleie. Dette er en økning på nesten 700 siden 2015. Av dette ble det godkjent over 1000 søknader for bruk av kommunale bygg og anlegg, noe som ift. 2012 representerer en økning på ca. 64%.

Økt bruk av eksisterende anlegg utfordrer tiden som må avsettes til nødvendig vedlikehold. Derfor vil det i tiden som kommer være viktig å ha en rimelig balanse mellom utvidelse av brukstid og bygging av nye anlegg. Målsetningen hele tiden er å sikre innbyggere tilgang til gode og driftssikre idretts- og friluftsfasiliteter.

Når det kommer til området selvfinansierende boliger så har enheten ikke klart å overholde vedtatte økonomiske rammer. Hovedårsaken er at rammene baserer seg på selvfinansierende prinsipp, hvor inntektene er fastsatt etter politisk vedtatte leiepriser for kommunale boliger. Disse prisene er ca. 40- 50 % under markedspriser, noe som gir utilstrekkelige rammer for nødvendig drift- og vedlikehold av eldre kommunale boliger. I tillegg har enheten Bolig med bistand avkortet rammen for drift- og vedlikehold med 1 mill. kroner hvert år i ca. 8 år. Dette begynner vi nå å se effekten av gjennom at nødvendige drifts- og vedlikeholdstiltak øker i omfang og kostnad. Kommunen har heller ikke avsatt noen investeringsmidler som kan benyttes for oppgradering av kommunale boliger, slik at alle tiltak blir finansiert gjennom drift og av

leieinntekter. Rådmannen fremmer egen sak på dette tidlig i 2018, med tanke på overgang til gjengs leie.

7.3 Kommunaltekniske tjenester; vann, avløp og renovasjon

De kommunaltekniske tjenestene til kommunen retter seg primært mot levering av vann, avløp og renovasjon. Tjenesteområdet har følgende mål og resultater på fokusområdet Brukere:

Målsetting	NASJONALT 2017	RES UK 2015	RES UK 2016	MÅL UK 2017	RES UK 2017
Digitalisering av tjenester i et brukerperspektiv					
Antall nye digitaliserte tjenester				1	2
Kommunen har gode, forutsigbare, tilgjengelige og samordnede tjenester.					
Vann og avløp					
Score** på spørsmål om opplevd kvalitet på drikkevannet i Innbyggerundersøkelsen.		5,2	5,0	5,2	Ikke målt
Andel innbyggertimer avbrudd i vannforsyningen som ikke er planlagt (kundetimer/år)		0,8 ‰	< 1 ‰	< 1 ‰	< 1 ‰
Vannlekkasje (vanntap) i prosent		15 %	15 %	< 20 %	14 %
Antall kloakkstopper i avløpsledninger og kummer per km spillvannsnett		0,12	0,042	0,085	0,075
Andel slam disponert til jordforbedring i jordbruket.		100 % (1105 tonn TS)	100 %	100 %	100 %
Renovasjon					
Andel klager på renovasjon mottatt av kommunen i % av abonnenter.		3 %	5 %	< 5 %	4,5 %
Kilo husholdningsavfall pr. innbygger***		220	220	< 200	201
Score** på spørsmålet " Hva synes du om muligheten for sortering av avfall for gjenvinning ? " i Innbyggerundersøkelsen.		5,2	4,9	5,3	Ikke målt
Score** på spørsmålet " Hva synes du om henting av husholdningsavfall ? " i Innbyggerundersøkelsen.		4,6	4,6	4,8	Ikke målt

Tabell Mål og resultater Brukere på Kommunaltekniske tjenester

Resultatene er i henhold til målsettingene med kun små avvik. Kommunens innbyggere er fornøyde med kvaliteten på drikkevannet, selv om scoren på dette spørsmålet i Innbyggerundersøkelsen er noe lavere enn landsgjennomsnittet og det kommunen oppnådde i 2014. Det er en svært lav lekkasjeandel i nettet og vannforsyningen til innbyggerne er mer stabil enn landsgjennomsnittet. Lav lekkasje i ledningsnettet gir lavere kostnader for kommunen og er med på å opprettholde lave gebyrer på området. Avløpstjenestene har også god standard og er iht. målsettingen.

Ullensaker kommune ligger noe lavere på antall kg husholdningsavfall (mat- og restavfall) pr. innbygger i 2017 enn i 2016 og 2015. Det har gjennom 2017 vært fokus på å gi god informasjon og ha bedre dialog med brukerne, både fra Ullensaker kommune og fra ØRAS sin side. Nedgang i kg husholdningsavfall pr innbygger er et steg i riktig retning for avfallshåndteringen generelt.

7.4 Kommunaltekniske tjenester; brann og ulykkesvern

Ansvaret for brann og ulykkesvern har kommunen organisert som et interkommunalt samarbeid, Øvre Romerike Brann og redning IKS (ØRB IKS), sammen med kommunene Eidsvoll,

Nes, Nannestad, Gjerdrum og Hurdal. Utgiftene for kommunens kjøp fra ØRB IKS er fra 2017 lagt til budsjettområde 14 som er underlagt HTIK.

Forholdet mellom eierkommunene og ØRBR IKS er regulert i selskapsavtalen, og det er eierkommunene som etablerer eierstrategier for selskapet. Mål og strategier internt i selskapet fastsettes av selskapets styre, etter føringer fra eierkommunene gjennom representantskapet.

ØRB IKS omfatter både brann og feiervesen. Feiervesenet er et selvkost området og budsjetteres med netto 0. Eventuelle overskudd avsettes og skal benyttes til regulering av fremtidig feieravgift. Brann vesenet finansieres gjennom de årlige budsjettvedtakene i eierkommunene. For 2017 budsjetterte Ullensaker med 20,2 mill kr i kjøp fra brannvesenet. Faktisk kjøp i 2017 var 20,4 mill kr.

7.5 Samferdsel

Tjenester innen tjenesteområdet Samferdsel er kommunale veger og veglys. I tillegg har kommunen ved noen tilfeller valgt å dekke utgifter til fylkeskommunale eller private veger. Tjenesteområdet har følgende mål og resultater på fokusområdet Brukere:

Målsetting	NASJONALT 2017	RES UK 2015	RES UK 2016	MÅL UK 2017	RES UK 2017
<i>Digitalisering av tjenester i et brukerperspektiv</i>					
Antall nye digitaliserte tjenester				1	2
<i>Kommunen har gode, forutsigbare, tilgjengelige og samordnede tjenester.</i>					
<i>Kommunale veger, miljø- og sikkerhetstiltak</i>					
Score** på spørsmålet "Hva synes du om standard på veier og gater?" i Innbyggeundersøkelsen.		3,8	3,8	4,0	Ikke målt
Antall klager på kommunale veger - hull i veg		19	25	< 20	49

Tabell Mål og resultater Brukere på Samferdsel

På veg er resultatene noe under målsettingen. Antall klager på kommunal veg er over ønsket målsetting, og skyldes i hovedsak hull i veg. Overgang til LED belysning og oppgradering av veglyset vil bidra positivt de kommende årene.

7.6 Kulturminner, natur og nærmiljø

Kulturminnevern

Kulturminnevernplanen ble rullert og vedtatt i juni 2017. På bakgrunn av kulturminneplanen, annet planverk og kompetanse innen området har Kultur har bistått med uttalelser, møter og befaringer ifm plan og byggesaker. Rådgiver i kulturminnevern har holdt faglige presentasjoner, bl.a. hos Riksantikvaren og Rogaland fylkeskommune og deltatt på kompetansehevende seminarrekker hos Riksantikvaren og fylkeskommunen. Ullensakers kompetanse og arbeid innen feltet er ettertraktet, og det er hyggelig å bli rådspurt og å foredra til lokale så vel som regionale og nasjonale aktører.

Det var i 2017 9 vegnavnsaker med vedtak på tilsammen 16 vegstrekninger. Vegnavn er også kulturminnevern, ved at den immaterielle kulturarven ved historie og språktradisjon ivaretas gjennom nye vegnavn i kommunen. I tillegg bistår man publikum til å søke tilskudd til istandsetting av bygninger, samt råd og veiledning. Det er skrevet artikler blant annet til lokalmagasinet «Glimt», og bidratt med tekst til skilting. Pilegrimsleden har fått ny merking og er videreutviklet blant annet med en stasjon ved Jessheim kirke og startet arbeid for nytt pilegrimsherberge på Haug gård ved Raknehaugen.

Park og friluft

Jessheim får stadig en tydeligere bykarakter, noe som også setter høyere krav til standard med påfølgende økt behov for forvaltning, drift og vedlikehold av uteområder. Kommunen gikk i 2017 til anskaffelse av en ny og moderne feiemaskin. Dette lettet og effektiviserte driften betraktelig, noe som medførte en stor nedgang i behovet for overtidsarbeid.

Park og idrett har økt fokuset på friluftsliv. I 2017 ble det igangsatt et skiltprosjekt med mål om å skilte alle viktige turveier og skiløyper i kommunen. I 2017 ble området rundt Nordbytjernet og Langlandsfjellet prioritert. Dette har vært et stort løft for friluftslivet i kommunen. Friluftsliv vil få en stadig viktigere plass fremover ettersom kommunen fortettes mer og mer.

Det er stort politisk fokus på dette området, og det gjøres mye arbeid under natur og nærmiljø, blant annet knyttet til kartlegging av friluftsområdene. Dette kommenteres under Kapittel 2 kommuneplanen.

7.7 Kultur og idrett

Tjenesteområdet kultur og idrett gir kommunens innbyggere tilgang på idretts- og kulturarenaer, bibliotek, kino, kulturhus og kulturskole. Området leverer også forvaltningsoppgaver innenfor støtte-/fritidskontakttjenester og samarbeid om kulturaktiviteter med frivillige lag, foreninger og andre aktører.

Tjenesteområdet har følgende mål og resultater på fokusområdet Brukere:

Målsetting	Nasjonalt 2017	Resultat UK 2015	Resultat UK 2016	Mål UK 2017	Resultat UK 2017
Brukere					
<i>Kommunen har gode, forutsigbare, tilgjengelige og sammenhengende tjenester</i>					
Score* på spørsmålet "Hvor fornøyd er du med kulturtilbudet i kommunen?" i Innbyggerundersøkelsen*.	IA		4,7	4,9	IA
Score* på spørsmålet "Hvor fornøyd var du med bibliotek/bokbussen?" blant de som har brukt biblioteket i Innbyggerundersøkelsen*.	IA		5,2	5,3	IA
Antall utlån fra biblioteket alle medier pr innbygger		3,5	3,7	4	3,43
Antall utlån fra biblioteket alle medier		128900	130020	133000	125543
Utlån e - bøker fra biblioteket		2273	2742	2700	2809
Antall utstillinger i biblioteket for voksne/barn		83/23	75/30	88/28	73/35
Antall billetterte arrangement på kulturhuset		142	140	142	140
Antall solgte billetter på kulturhuset		35.000	40083	31.000	39000
Antall filmforevisninger på kino		3038	3098	3100	3106
Antall solgte billetter på kino		133.105	145887	125.000	128657
Antall besøk pr kinoforestilling på kino		43,8	47,1	40,3	41,4
Antall elevplasser på kulturskolen		747	744	760	638
Antall på venteliste på kulturskolen		80	95	100	94
Antall på venteliste til støtte- eller fritidskontakt		25	44	50	50
Digitalisering av tjenester i et brukerperspektiv					
Antall lånerinitierte innlån i biblioteket		3920	***	5100	***
Antall solgte nettbilletter i kulturhuset		0,5		0,5	

*Fra medarbeiderundersøkelsen og intern brukerundersøkelse på bedrekommune.no, skala 0-6. Skala for medarbeiderundersøkelsen og intern brukerundersøkelse er 0-6 (KS sine undersøkelser på bedrekommune.no). Gjennomføres annethvert år: 2014, 2016 etc

*** ikke tilgjengelige tall pt

Tabell Mål og resultater Brukere på Kultur

Biblioteket – stabilt høyt utlån

Samlet utlån av medier ved biblioteket har en nedgang på 3,4 % fra 2016 til 2017. Iberegnet dette var Kløfta bibliotek stengt en periode i forbindelse med oppgradering.

Dette inkluderer en vekst også i utlån av e-medier, og viser en stabil og økende vekst i motsetning til nasjonal trend. Pålitelig telleapparat for besøkende i biblioteket mangler, men besøksantallet antas å ligge høyere enn de anslåtte ca 150 000 de siste årene. Ca 50 % av brukerne benytter biblioteket til andre gjøremål enn lån av medier, dvs. bruk av lesesal, publikums PC, skolebesøk, arrangement, møter, debatter, lese tidsskrifter, m.m. Et helt nytt tiltak for baby og forelder, «Kulturstart» er en suksess som videreføres i 2018.

Det er mange yngre besøkende som studerer og benytter bibliotekets leseplasser. Studenter kan benytte biblioteket på Jessheim utenom ordinær åpningstid. Det samme gjelder skoleklasser på Kløfta. Arbeid med omgjøring av annen etasje i Jessheim bibliotek til virtuell opplevels- og læringsarena ble ferdigstilt desember 2017. Likeledes ble oppgradering og modernisering av Kløfta bibliotek ferdigstilt desember 2017. Lag og foreninger benytter bibliotekenes lokaler til egen møtevirksomhet utenom åpningstid.

Kulturskolen – 638 elevplasser, nedgang fra 2016

Elevtallet sank noe fra 744 elever i 2016 til 638 elevplasser i 2017. Nedgangen skyldes i all hovedsak at det var færre som ønsket gruppetilbud som dans og teater. For å øke undervisningskapasiteten i korpene har bl.a. ledig stillingsdel på trekkspill blitt benyttet. Ventelisten til kulturskolen er stabilt på 94, som er 14,7 % av antallet elevplasser. Ventelisten knytter seg til tilbud som det ikke er mer kapasitet på, som for eksempel piano og gitar. Kapasiteten på gruppetilbudene er økt, men redusert etterspørsel etter disse tilbudene gjør likevel at elevtallet reduseres.

Kulturhuset – nær rekordåret 2016

Kulturhuset opprettholdt et veldig høyt aktivitetsnivå også i 2017. Etter en lang periode med økning i antall solgte billetter fra år til år, med en økning i billettsalget fra 2015 til 2016 på 18 %, gikk salget ned med 2,7 % fra 2016 til 2017. Da var nivået i 2016 spesielt høyt. Antall billetterte arrangement var 140, noe som er på linje med tidligere år. Kulturhuset har en offensiv markedsføring på nett, sosiale medier og direkte til spesifikke målgrupper.

I tillegg kom all aktivitet i salene som ikke registreres i billettsystemet; kurs, foredrag, seminarer, undervisning, arrangement i regi av skoler og barnehager, Kulturkafèen på lørdager, Øvre Romerike Pensjonistuniversitet, arrangement i Lokal kulturuke, Livsglededagene, Folkehelseuka, arrangement i biblioteket, m.fl. Ullensaker kulturhus er en av de fremste teaterscenene blant kulturhusene i Akershus, med barn og unge som spesifikk profil.

Kino – høyt besøkstall

Kinoen satte ny besøksrekord i 2016 med 145 887 besøkende, og i 2017 landet tallet på 128657. Dette er en nedgang på 11,8%. Det er stort press på salene, og Kong Rakne er opptatt til andre arrangement i store perioder der kinoen trenger salen som mest. Kinoen kunne nok hatt større besøk hvis det hadde vært mer tilgang til Kong Rakne, men selv om besøkstallene var større i 2016 var tilgangen på saler omtrent den samme. Derimot var en av hovedgrunnene til det rekordhøye besøket, som for øvrig var det beste året siden 1983 nasjonal og «all time high» på Ullensaker kino, et spesielt godt besøk på norske filmer. 2017 var nok mer et normalår å regne hva kinobesøket angår.

Støtte-/fritidskontaktordningen

Antall vedtak på støtte-/fritidskontakt har økt fra 99 ved utgangen av 2013 til 195 i 2017, som er en økning på 97 % i perioden. Noen vedtak er ikke iverksatt ved årsslutt pga kapasitetsmangel i administrasjonen og ikke tilstrekkelig med tilgjengelige, egnede støtte-/fritidskontakter. Det er samtidig en venteliste som har økt fra 25 i 2015 til 50 i 2017.

Annen måloppnåelse:

I tillegg til det som fremkommer i tabellen ovenfor ble flg større kulturprosjekt/oppgaver gjennomført i 2017:

- «Addams Family» Egenproduksjon i kulturhuset i samarbeid med Ullensaker Teater (januar)
- Skolekinodagen (februar)
- Ung Kultur Møtes, UKM (mars)
- Barne- og Ungdomsteaterfestivalen - BUSTivalen (mars)
- Lokal kulturuke (mars)
- 17. mai
- Folkehelseuka (juni)
- Rullatorfestivalen (juni)
- «Sommerfest» -kulturskolens sommerforestilling (juni)
- Sommerleskampanje i biblioteket (sommeren)
- Utendørs kino på Jessheimdagene (august)
- Kulturminnedagene (september)
- Livsglededagene (oktober)
- Litteraturfestival på biblioteket (oktober)
- Barnas kulturdag (oktober)
- Nordisk bibliotekuke (november)
- Den store Kinodagen (november)
- kulturskolens juleforestilling (desember)

Markedsføring

- Kontinuerlig arbeid med nettsider og facebooksider. Blant annet arrangementskalenderen er veldig godt oppdatert.
- Lokalpressen og sosiale medier ble godt utnyttet som infokanaler.
- Kulturhusets forestillinger ble bevisst markedsført/solgt inn overfor bedrifter.

Oppgraderinger gjennomført i 2017

- Nytt lite lydanlegg blant annet til bruk i Herredshuset
- Bildemikser
- Håndholdte mikrofoner
- Oppgradering til 4K bilde, i Kisi, Vesong og Kong Rakne

Idrett

Året 2017 var preget av høy aktivitet innen idrett og friluftsliv. Antall medlemmer i Ullensaker idrettsråd har økt med ca. 500 i 2017. Estimatene tilsier at antall medlemmer fra 2015 og ut 2018 vil øke med hele 2500.

Kommunen har også i 2017 videreført god dialog og samarbeid med idretten, lag, foreninger og andre frivillige organisasjoner i kommunen.

I 2017 har kommunen etablert ny kunstgressflate i Jessheim idrettspark med flere 5-er og 7-er baner. I tillegg har Skogmo fått kunstgress på den tidligere grusbanen sin. Utover dette oppgraderte kommune 8 park- og idrettsanlegg og igangsatte arbeider på flere andre anlegg som skal ferdigstilles i løpet av 2018.

7.8 Stab

PKT stab har bistått øvrige enheter med løpende saker av juridisk karakter. Utarbeiding og kvalitetssikring av avtaler særskilt. Det har vært arbeidet med fremforhandling og gjennomføring av flere utbyggingsavtaler, avtaler om anleggsbidragsmodell eller justeringsavtaler. Det er også arbeidet med kjøp og salg av kommunal eiendom.

8 ÅRSRAPPORT FOR SKOLE OG BARNEHAGE

Hovedutvalg for barnehage og skole (HSB) består av tjenesteområdene barnehager og grunnskoleopplæring, i tillegg til barnehage- og skolestaben.

Tjenesteområdet barnehager inkluderer syv kommunale barnehager, tilskudd til private barnehager, og tre ansvarsområder som omfatter prosjekter som er felles for barnehagene (herunder barn med særskilte behov, refusjons- og tilskuddsordninger).

Tjenesteområdet grunnskoleopplæring består av elleve barneskoler, fire ungdomsskoler og ansvarsområdet Grunnskole felles som omfatter oppgaver og prosjekter som er felles for skolene (herunder kompetansemidler, skoleskyss, skjønnsmidler, m.m.). I tillegg omfatter området Voksenopplæringen og pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT).

Staben yter støttetjenester, herunder sentrale myndighetsoppgaver på barnehageområdet, samt saksbehandling, oppfølging og administrasjon felles for grunnskoleområdet. Senter for grunnleggende ferdigheter som arbeider med økt digital kompetanse i Ullensakerskolen er tillagt staben.

Tjenesteområde	Tjeneste	Tilhører enhet	
Barnehager	Førskole Styrket tilbud til førskolebarn	Kommunale barnehager Tilskudd til private barnehager Barn med særskilte behov Refusjonsordninger til barnehage Statlige/øremerkede tilskudd til barnehage	
Grunnskole-opplæring	Grunnskole Skolefritidstilbud Skoleskyss	Algarheim skole Bakke skole Borgen skole Døli skole Gystadmarka skole Hovin skole Jessheim skole og ressurscenter Mogreina skole Nordkisa skole og senter for elevmestring og læringsmiljø Skogmo skole og senter for tospråklig opplæring Åreppen skole Allergot ungdomsskole Gystadmarka ungdomsskole Nordby ungdomsskole Vesong ungdomsskole Grunnskole felles	
		Voksenopplæring	Voksenopplæringen
		Pedagogisk-psykologisk tjeneste	PPT
	Stab	Stab- og støttfunksjoner	SB-stab Senter for grunnleggende ferdigheter

8.1 Oppsummering for skole og barnehage

Mål for enhetene er fastsatt i kommunens overordnede styringskort som vist i kapittel 2. Fokusområdet samfunn kommenteres overordnet for kommunen i nevnte kapittel. Målene for fokusområdet brukere er definert pr. tjeneste i samsvar med de overordnede målene for fokusområdet. Resultatene for brukere kommenteres overordnet for hovedutvalget og mer detaljert pr. tjenesteområde. For fokusområdene medarbeidere og økonomi er resultatmålene felles for alle enhetene. Resultatene for disse to fokusområdene kommenteres overordnet for hovedutvalget.

8.1.1 Brukere

Overordnet mål for fokusområdet brukere er «gode, forutsigbare, tilgjengelige og samordnede tjenester». I dette ligger det at brukerne opplever kvalitet på tjenesten til å være i forhold til forventningene og riktig kvalitet i henhold til kommunale mål og krav fra myndigheter.

For å måle brukertilfredsheten på skole, herunder god elevvurdering, godt læringsmiljø og godt hjem-skole samarbeid, gjennomføres det årlig en elev-/foreldreundersøkelse, samt en SFO-undersøkelse. Det gjennomføres også en brukerundersøkelse for kommunale barnehager. Brukerundersøkelsene viser at Ullensaker på flere områder ligger bedre enn Akershusnippet og nivået for landet.

I tillegg til brukertilfredshet har hovedutvalget satt høyt fokus på læringsutbytte. For å måle kvaliteten på tjenestene brukes bl.a. kartleggingsprøver for 2.-3. trinn, samt nasjonale prøver for 5., 8. og 9. trinn. De ulike prøvene viser varierende resultater, men ingen markante avvik fra året før eller fra landsgjennomsnittet.

Måloppnåelse er nærmere kommentert under hvert enkelt tjenesteområde..

8.1.2 Medarbeidere

Det samlede sykefraværet for hovedutvalget var på 8,0 % i 2017, en nedgang på 0,2 % fra året før. Alle enheter og avdelinger jobber systematisk for å øke arbeidsnærværet på arbeidsplassen, og det er et klart mål at sykefraværet innen HSB skal reduseres fra foregående år.

Fokusområde: Medarbeidere	Måles ved	Resultater HSB			Mål
		2015	2016	2017	Ullensaker
<i>Overordnet mål: Kommunen er en effektiv organisasjon med motiverte, kompetente og omstillingsdyktige medarbeidere</i>					
Sykefraværsprosent	Sykefraværsrapporter	8,2 %	8,2 %	8,0 %	≤ 8,5 % landsgj.snitt.
Total score på medarbeidertilfredshet	Medarbeiderundersøkelsen	*	4,6	*	≥ 4,6 landsgj.snitt.

*) Ikke målt, gjennomføres annethvert år - Skala 1-6

Innenfor de kommunale barnehagene er sykefraværet fortsatt noe høyt. Som følge, deltar tjenesteområde i kommunens sykefraværprosjekt. Medarbeidertilfredsheten var ved siste måling høyere enn landsnittet, og det satses hvert år på opplæring og kompetanseheving. Området har en stabil personalgruppe med høy kompetanse.

Tilnærmet alle skolene ligger innenfor sykefraværsålet. Dette skyldes stor fokus på arbeidsmiljø og ledelse som vektlegger involvering av medarbeiderne, samt en kombinasjon av krav og støtte. En del av skolefritidsordningene ligger over kravet på 8,5 %, men det er verdt å merke seg at størrelse på enheten kan gi store utslag i fraværstatistikken ved langtidsfravær.

Sykefraværet innenfor de øvrige enhetene som Voksenopplæringen og PPT ligger innenfor målsettingen, og er for det meste knyttet til korttidsfravær.

Medarbeiderundersøkelsen blir gjennomført annethvert år. Siste undersøkelse fra 2016 viste at medarbeidertilfredshet innen HSB lå på linje med det nasjonale resultatet.

8.1.3 Økonomi

Den økonomiske målsettingen er gitt i det overordnede styringskortet og er felles for alle enhetene. I henhold til styringskortene skal god økonomistyring måles ved prosentvis avvik i forhold til nettobudsjett. Avvik fra budsjettet nettoramme skal ligge mellom et mindreforbruk på 3,0 % og et merforbruk på 0,5 %.

Hovedutvalget hadde et samlet mindreforbruk på 13,2 mill. kroner i 2017, tilsvarende 1,8 %. Det er verdt å merke seg at tabellen under er i henhold til KOSTRA og funksjonsbruk ved regnskapsføring, og ikke fordelingen pr. ansvarsområde innenfor utvalget.

Tjenesteområder		Regnskap 2017	Justert budsjett 2017	Avvik mellom regnskap og budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017
<i>Tall i 1000 kr</i>					
Barnehager	netto	330 767	340 110	-9 343	334 224
Grunnskoleopplæring	netto	403 812	407 793	-3 981	401 610
Stab	netto	3 912	3 846	66	5 449
Hovedutvalg for skole og barnehage		738 491	751 749	-13 258	741 283

Tjenesteområdet barnehager leverte et samlet mindreforbruk på 9,3 mill. kroner i 2017. Dette skyldes i stor grad lavere tilskuddsutbetalinger til private barnehager.

Regnskapsresultatet for tjenesteområde grunnskoleopplæring viser et mindreforbruk på 3,9 mill. kroner i 2017. Dette skyldes hovedsakelig overføring av et stort mindreforbruk fra 2016, tilsvarende 7,4 mill. kroner. Som følge av at budsjettåret fraviker fra skolens ordinære driftsår, har ikke alle skolene klart å igangsette alle større planlagte innkjøp i høst.

Budsjettavvikene er nærmere forklart under hvert tjenesteområde.

8.2 Barnehager

Tjenesteområdet barnehager omfatter kommunale barnehager, tilskudd til private barnehager, og de tre ansvarsområdene barn med særskilte behov, refusjonsordninger og statlige/øremerkede tilskudd til barnehage, hvilket administreres av barnehagemyndigheten.

Ullensaker kommune skiller videre mellom kommunens rolle som eier av de kommunale barnehagene og kommunens rolle som barnehagemyndighet. Dette gjenspeiles i organiseringen av barnehageområdet ved at barnehagemyndigheten er en stabsfunksjon under kommunaldirektøren, mens de kommunale barnehagene i dag er organisert som en egen enhet. Antall barnehager i kommunen er 45, hvorav 7 er kommunale og 38 er private.

Kommunen som barnehagemyndighet er underlagt nasjonale målsettinger og føringer for barnehageområdet og har et overordnet ansvar for å sikre retten til barnehageplass, samt at barna får et godt og forsvarlig barnehagetilbud. Dette omfatter godkjenning/tilsyn med barnehager, opptak til både private og kommunale barnehager, forvaltning av finansieringsordningen for private barnehager, koordinering av lærlinger, refusjoner, samt

fordeling av midler til kompetanseheving, barn med nedsatt funksjonsevne og minoritetsspråklige barn.

Kommunale barnehager

Enheten har følgende mål og resultater på fokusområdet brukere:

Fokusområde: Brukere	Resultater kommunale barnehager			Mål Ullensaker	Resultat Nasjonalt
	2015	2016	2017		
<i>Overordnet mål: Kommunen har gode, forutsigbare, tilgjengelige og samordnede tjenester</i>					
Delmål: God kvalitet					
"Foresatte er fornøyd med hvordan barnehagen tilrettelegger for det enkelte barns læring"	*	5,2	5,3	5,2	5,0
"Foresatte er fornøyd med barnehagens tilrettelegging av skoleforberedende aktiviteter"	*	5,1	5,3	5,2	5,1
"Foresatte er fornøyd med barnehagens bidrag til barnets språkutvikling"	*	5,3	5,4	5,3	5,2
"Foresatte er fornøyd med barnehagens mattilbud (sunn mat, riktig kosthold)"	*	4,2	5,2	4,4	4,9
Delmål: God trivsel					
"Foresatte opplever at det er allsidig lek og aktiviteter i barnehagen"	*	5,2	5,2	5,2	5,1
"Foresatte opplever at barnet har et godt vennskap med andre barn"	*	5,3	5,4	5,3	5,2
Delmål: God brukermedvirkning					
"Foresatte er fornøyd med sine muligheter for medinnflytelse over tilbudet i barnehagen"	*	4,8	4,9	4,8	4,7
Delmål: God informasjon					
"Foresatte er fornøyd med informasjon om hvordan barnet har det i barnehagen"	*	5,0	5,1	5,0	4,8

*) Ikke gjennomført i 2015 - Skala 1-6

Enheten arbeider systematisk med økt deltagelse i undersøkelsen og foreldres medvirkning, med tanke på økt kvalitet i barnehagene. Resultatene for 2017 viser at de syv barnehagene innenfor enheten samlet nådde målsettingene som var satt i styringskortet for året.

Innenfor de ulike hovedkategoriene i brukerundersøkelsen scorer samtidig de kommunale barnehagene bedre enn snittet for de private barnehagene, Ullensaker-snittet, samt det nasjonale gjennomsnittet.

Nøkkeltall fra brukerundersøkelsen i 2017	Kommunale barnehager	Private barnehager	Snitt Ullensaker	Snitt Nasjonalt
Mattilbud	5,2	5,0	5,1	4,9
Trivsel	5,4	5,2	5,3	5,3
Brukermedvirkning	5,1	4,8	5,0	4,9
Respektfull behandling	5,6	5,4	5,5	5,4
Tilgjengelighet	5,6	5,6	5,6	5,5
Informasjon	5,2	4,8	4,9	4,8
Fysisk miljø	5,1	4,6	4,8	4,8
Helhetsvurdering	5,3	5,1	5,2	5,1

De kommunale barnehagene deltar i samordnet opptak og det praktiseres løpende opptak gjennom hele året. Enheten har i 2017 foretatt ytterligere kapasitetsjusteringer i likhet med tidligere år.

Antall søkere, samt antallet barn i kommunale barnehager er vist i tabellene under.

Utviklingen i antall søkere pr. hovedopptak	2014	2015	2016	2017	2018
	404	399	375	443	495

Utviklingen i antall barn i kommunale barnehager pr. 15.12	2013	2014	2015	2016	2017
Små barn (under 3 år)	277	126	117	112	114
Store barn (over 3 år)	151	274	262	267	257
Sum	428	400	379	379	371

Ved hovedopptak 2017 var det totalt 68 flere søkere til barnehageplass i kommunale og private barnehager. Til tross for dette har kommunale barnehager 8 færre barn pr. 15.12 17 enn på samme tid i 2016. Enheten jobber til enhver tid for å balansere antall ansatte mot antall barn og samtidig holde seg innenfor kravet til pedagogisk bemanning. Da barnegruppen endres midt i budsjettåret (01.08) gjør dette at effektiviseringer i løpet av høsten ikke gir full effekt før året etter.

Tilskudd til private barnehager baseres på kommunens regnskap to år før tilskudds-året. Det vil si at regnskap for kommunale barnehager i 2017 først gir utslag på tilskudds-satsen i 2019. Tilskuddssatsene har vært økende de siste årene pga økte enhetskostnader i kommunale barnehager, men det jobbes løpende med å tilpasse aktivitetsnivået for å redusere enhetskostnadene.

De kommunale barnehagene hadde et mindreforbruk på nærmere 3 mill. kroner i 2017. Refusjoner, mindreforbruk på drift, samt sykelønnsrefusjoner utover budsjett bidro til det positive resultatet. Enheten har også vært uten enhetsleder i store deler av året.

Tilskudd til private barnehager

I henhold til forskrift er det barnehagemyndighetene i kommunene som er ansvarlig for forvaltningen av tilskuddsordningen til private barnehager. Lavere barnetall enn tidligere forutsatt er årsaken til mindreforbruket. I forhold til justert budsjett på 277 mill kr har området et mindreforbruk på 6,7 mill kr som utgjør 3,4% av netto budsjettamme. Dette er noe høyere den økonomiske målsetting om at et mindreforbruk skal være mindre enn 3% av netto ramme.

De siste tallene fra SSB viser antall 0-1 åringer i Ullensaker har økt med 8% siden 2016, etter flere år med nedgang i denne befolkningsgruppen. Dette kan igjen føre til økt antall barn som søker barnehageplass i kommende år dersom disse familiene blir boende i kommunen.

Barn med særskilte behov

Ansvarsområdet er ment til å gi et tilbud som samsvarer med sakkyndig vurdering fra PPT, og tildele nødvendige ekstraressurser til barnehagene slik at de kan gi et godt tilbud til barn med omfattende funksjonsnedsettelse.

Barn med særskilte behov	2013	2014	2015	2016	2017
Antall barn som mottar spesialpedagogisk hjelp	28	38	40	38	52
Årstimer spesialpedagogisk hjelp gitt av spesialpedagoger	6 448	8 294	8 624	9 747	15 276
Årstimer spesialpedagogisk hjelp gitt av assistent	9 384	17 328	10 164	7 655	5 572

Refusjonsordninger til barnehage

Ansvarsområdet omhandler utbetalinger av refusjoner til barnehagene, herunder refusjoner for søskenmoderasjon og redusert foreldrebetaling samt betaling og fakturering for gjestebarn tilhørende andre kommuner og utbetaling av kostnader knyttet til Ullensakerbarn som har barnehageplass i andre kommuner.

Refusjonsordninger	2013	2014	2015	2016	2017
Antall innvilgede vedtak om redusert foreldrebetaling	*	53	164	289	368
Antall innvilgede vedtak om gratis kjernetid	*	0	58	161	219

*) Ordning ikke innført

Ordningen med redusert foreldrebetaling innebærer at ingen familier betaler mer enn seks prosent av samlet brutto inntekt for en barnehageplass. For 2017 var inntektsgrensen for redusert betaling 500.500 kroner. Det vil si at en husstand med samlet årsinntekt lavere enn 500.500 kroner, hadde rett på redusert betaling.

I 2017 fikk 368 husstander vedtak om redusert foreldrebetaling. Samtidig ble det innvilget 219 vedtak om gratis kjernetid. Flere husholdninger med rett til reduksjon, men også i stor grad større kjennskap til ordningen både blant foresatte og i barnehagene bidrar til å forklare området sitt merforbruket på 3,4 mill. kroner i 2017.

Statlige/øremerkede tilskudd til barnehage

Ansvarsområdet omfatter tilskudd til minoritetsspråklige og kompetansemidler. Førstnevnte gis ut i fra antallet barn med minoritetsspråklig bakgrunn i kommunen (dvs. alle språk unntatt de nordiske og engelsk). Budsjettmidlene brukes til å dekke utgifter ifb. tolketjenester, samt lønn til to veilederstillinger som jobber mot barnehagene som har barn med minoritetsspråklig bakgrunn. Stillingene har sin base hos PPT.

Kompetansemidlene brukes til kompetansehevende tiltak for barnehagene, i henhold til føringer lagt fra Fylkesmannen og Utdanningsdirektoratets Kompetansestrategi 2018-2022.

8.3 Grunnskoleopplæring

Grunnskoleområdet i Ullensaker består av elleve barneskoler, fire ungdomsskoler, og enheten Grunnskole felles som håndterer fellesoppgaver som skyss for skoleområdet. Tjenesteområdet grunnskoleopplæring dekker i tillegg enhetene Voksenopplæringen og PPT.

Grunnskole

Enheden har følgende mål og resultater på fokusområdet brukere:

Fokusområde: Brukere	Måles ved	Resultater grunnskole			Mål Ullensaker	Resultat Akershus	Resultat Nasjonalt
		2015	2016	2017			
<i>Overordnet mål: Kommunen har gode, forutsigbare, tilgjengelige og samordnede tjenester</i>							
Delmål: Godt læringsutbytte							
Kartleggingsprøve 2. trinn lesing	Andel under kritisk grense*	15,1 %	14,0 %	16,4 %	10,0 %	**	**
Kartleggingsprøve 2. trinn regning	Andel under kritisk grense*	23,0 %	18,0 %	17,1 %	10,0 %	**	**
Kartleggingsprøve 3. trinn lesing	Andel under kritisk grense*	15,0 %	18,0 %	14,4 %	10,0 %	**	**
Kartleggingsprøve 3. trinn regning	Andel under kritisk grense*	21,0 %	20,0 %	15,0 %	10,0 %	**	**
Kartleggingsprøve 3. trinn engelsk lytting	Andel under kritisk grense*	12,1 %	13,0 %	13,7 %	15,0 %	**	**
Kartleggingsprøve 3. trinn engelsk lesing	Andel under kritisk grense*	17,8 %	11,0 %	20,4 %	15,0 %	**	**
Nasjonale prøver 5. trinn lesing	Skalapoeng	50	51	50	52	51	50
Nasjonale prøver 5. trinn regning	Skalapoeng	50	51	51	52	50	50
Nasjonale prøver 5. trinn engelsk	Skalapoeng	51	50	50	52	51	50
Nasjonale prøver 8. trinn lesing	Skalapoeng	48	48	48	52	51	50
Nasjonale prøver 8. trinn regning	Skalapoeng	48	47	48	52	51	50
Nasjonale prøver 8. trinn engelsk	Skalapoeng	48	49	49	52	51	50
Nasjonale prøver 9. trinn lesing	Skalapoeng	54	52	51	55	55	54
Nasjonale prøver 9. trinn regning	Skalapoeng	54	51	50	55	55	54
Avgangsprøve 10. trinn norsk hovedmål	Karakter ved eksamen*	3,3	3,4	3,4	3,5	3,5	3,4
Avgangsprøve 10. trinn norsk sidemål	Karakter ved eksamen*	2,9	2,9	3,1	3,3	3,3	3,3
Avgangsprøve 10. trinn matematikk	Karakter ved eksamen*	2,9	3,4	3,7	3,1	3,6	3,4
Avgangsprøve 10. trinn engelsk	Karakter ved eksamen*	3,5	3,7	3,7	3,8	3,9	3,8
Delmål: God elevvurdering							
"Elevene opplever at lærerne snakker med dem om hva de bør gjøre for å bli bedre i alle, de fleste eller mange fag"	Elevundersøkelsen	59 %	59 %	66 %	80 %	63 %	62 %
Delmål: Godt læringsmiljø							
Andelen elever som har opplevd mobbing 2 ganger eller mer de siste månedene	Elevundersøkelsen	4 %	6 %	9 %	0 %	6 %	5 %
"Elevene er helt eller litt enig i at det er god arbeidsro i timene"	Elevundersøkelsen	64 %	60 %	62 %	95 %	63 %	63 %
"Foresatte er helt eller delvis enig i at skolens ledelse og lærere håndterer mobbing av elevene på en god måte"	Foreldreundersøkelsen	57 %	55 %	59 %	80 %	54 %	58 %
Delmål: Godt hjem-skole samarbeid							
"Foresatte er helt eller litt enig i at de blir tatt i mot på en god måte når de kontakter skolen"	Foreldreundersøkelsen	90 %	90 %	91 %	95 %	90 %	92 %
"Foresatte er helt eller delvis enig i at de er kjent med hvilke forventninger skolen har til hjemmet når det gjelder samarbeid med skolen"	Foreldreundersøkelsen	87 %	83 %	83 %	90 %	79 %	79 %
Total score på SFO-undersøkelsen	SFO-undersøkelsen	4,6	4,7	4,8	4,9	4,7	4,7

*) Kartleggingsprøver og nasjonale prøver foretas på våren. Resterende foretas på høsten.

**) Sammenlignes ikke på fylkes-/nasjonalt nivå

Resultatene for 2017 viser at Ullensakerskolen beveger seg i en positiv retning, spesielt når det kommer til resultatene for elev-/foreldreundersøkelsen. Målsetningene for året ble derimot ikke nådd, med unntak av resultatet for avgangsprøver i 10. trinn i matematikk.

De nasjonale kartleggingsprøvene er laget med det formål å avdekke de 20 % svakeste elevene på landsbasis. Det at Ullensaker kommune har færre elever under er et godt utgangspunkt for å utvikle gode grunnleggende ferdigheter. På de nasjonale kartleggingsprøvene for 2016/2017 har Ullensaker forbedret seg særlig på 3. trinn for lesing og regning. Formålet med kartleggingsprøvene er å avdekke behovet for individuell oppfølging og tilrettelegging på individ- og skolenivå.

Eksamensresultatene for 2016/2017 viste framgang spesielt i norsk sidemål skriftlig og matematikk skriftlig. I norsk hovedmål og engelsk var resultatet på samme nivå som fjoråret.

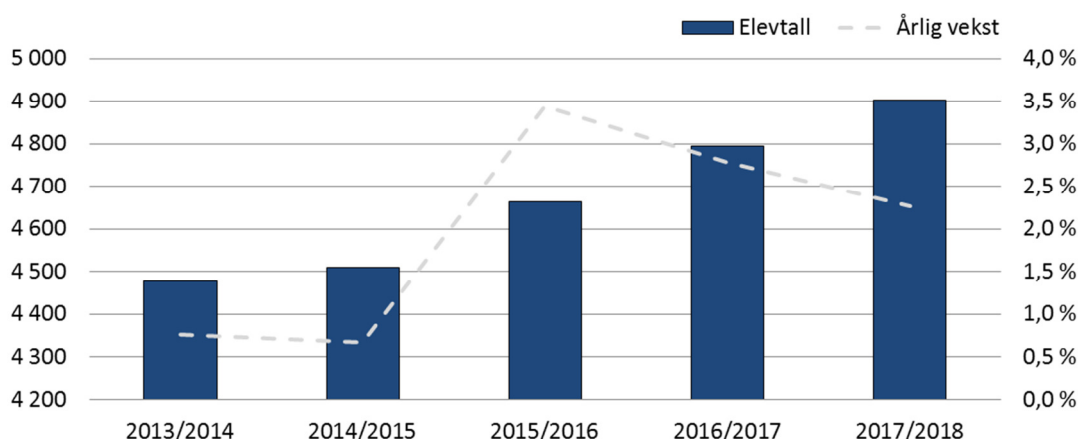
Nasjonale prøver er en landsomfattende kartlegging av elevene på 5., 8. og 9. trinn. De nasjonale prøvene er ikke prøver i fag, men i grunnleggende ferdigheter. Med unntak av nasjonale prøver på 8. trinn i regning viser resultatene en nedgang eller likt resultat med året før. Det foregår systematisk erfaringsdeling og lederutvikling i Ullensakerskolen, hvilket inkluderer at skoler som har gode resultater deler sine erfaringer med andre skoler.

Resultater fra Elevundersøkelsen måler læringsmiljøet ved skolen slik det oppfattes av elevene. Det er valgt å ha et spesielt fokus på spørsmål vedrørende mobbing, elevvurdering og læringskultur. Ullensakerskolen ligger på samme nivå som Akershus og landet for øvrig når det gjelder arbeidsro i timene og elevvurdering. Når det gjelder mobbing er resultatet økt fra fjoråret. Vi har i år flere elever som hyppigere opplever mobbing, men samlet sett ligger denne indikatoren omtrent på nasjonalt nivå. I egen sak om elev-/foreldreundersøkelsen (april 2018) gis det en grundigere redegjørelse for hvordan dette vil følges opp.

Samtlige skoler skal bruke resultatene fra undersøkelsene aktivt til å skape en bedre skole, for eksempel i samarbeid med samarbeidsutvalget (SU) og skolemiljøutvalget (SMU), hvor FAU og elevene er representert. Samtidig legges sentrale resultater fortløpende fram for HSB.

Ved inngangen av oktober 2017 var det 4.903 elever i Ullensakerskolen. Dette gir en vekst på 109 elever eller 2,3 % i forhold til skoleåret 2016/2017. Veksten fordeler seg ujevnt på skolene i kommunen.

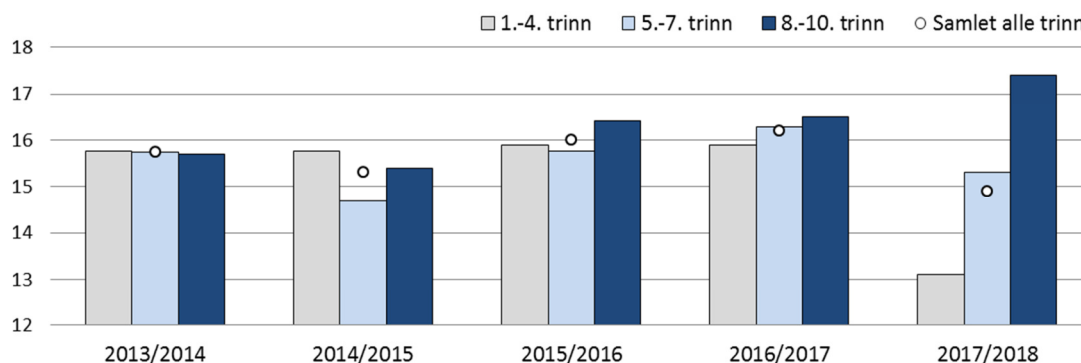
Elevtallsutvikling

Grafen under viser at gruppestørrelsen i Ullensaker i 2017/2018 økte noe på 8.-10. trinn sammenlignet med året før. Gruppestørrelsen på særlig 1.-4. trinn er betraktelig redusert, som

følge av økt statlig og lokal satsing. For Ullensakerskolen samlet er lærertettheten styrket til 14,9 elever pr. lærer fra 16,2 året før.

Utvikling lærertetthet

Som en del av den politisk vedtatte *Handlingsplan for digital kompetanse* i Ullensakerskolen innførte Ullensaker kommune skoleåret 2017/2018 læringsbrett for alle elever og lærere. Det er knyttet store forventninger til denne satsningen og de overordnede målene for handlingsplanen og innføring av læringsbrett er:

- Økt læringsutbytte
- Økt motivasjon
- Økt bruk av teknologi i alle fag
- Økt fokus på kontinuerlig og løpende tilbakemeldinger (vurdering for læring)

Ullensakerskolens hovedfokus er hvilke muligheter et individuelt læringsbrett gir den enkelte elev og dens lærere. Gjennom et samarbeid med RIKT, gjennomgår alle ansatte en grundig opplæring i pedagogisk bruk av læringsbrettene. Grunnopplæringen omfatter 9-10 dager fordelt utover ca. 12 uker og er en avgjørende del av satsningen. Tidlig i opplæringen vil elevene involveres ved at veiledere fra RIKT modellerer for dem og deres lærere.

Det har videre vært fokus på *Handlingsplan for matematisk kompetanse i barnehage og skole i Ullensaker*, som ble iverksatt fra skoleåret 2017/2018. Handlingsplanen er felles for kommunale barnehager og skoler i Ullensaker kommune, hvor hovedmålet med planen er at alle barn og unge i Ullensaker kommune skal forbedre sin matematiske kompetanse.

I 2017 fikk Ullensaker kommune bevilget midler fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus til prosjektet *kompetanse for mangfold*, hvilket er et nasjonalt kompetanseløft på det flerkulturelle området. Målet med satsingen er at ansatte i barnehager og skoler skal være i stand til å støtte barn, elever og voksne med minoritetsbakgrunn på en måte som fører til at disse i størst mulig grad fullfører og består utdanningsløpet. I Ullensaker er det to barnehager (en kommunal og en privat), to skoler (Skogmo og Vesong), Voksenopplæringen, samt Jessheim videregående skole som deltar i prosjektet.

Regnskapsresultatet for grunnskolene i Ullensaker viser et mindreforbruk på 3,9 mill. kroner. Blant enhetene innenfor tjenesteområdet er det spesielt Jessheim skole og ressurscenter og Grunnskole felles som hadde større positive avvik. På Jessheim kan det i hovedsak tilskrives lave utgifter på Jessheim ressurscenter, mens på Grunnskole felles skyldes resultatet mindretgifter på skyss og større refusjonsinntekter på gjestelever.

Enhetene Skogmo skole og Gystadmarka ungdomsskole opplevde et større merforbruk i 2017, hvilket skyldes økte utgifter til lønn som følge av tilsetninger utover budsjett.

Ressursfordelingsmodellen som brukes til å tildele skolens budsjettammer skal evalueres i løpet av 2018 for å vurdere hvorvidt det foreligger skjevheter i enhetene sine rammer.

Voksenopplæringen

Voksenopplæringen er et interkommunalt samarbeid mellom kommunene Eidsvoll, Hurdal, Nannestad, Nes og Ullensaker, hvor Ullensaker er vertskommune og administrativt ansvarlig. Voksenopplæringen tilbyr grunnopplæring i norsk og samfunnsfag, og eksamensrettet grunnskoleopplæring for voksne. I tillegg drifter Voksenopplæringen introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger. Tilbudet finansieres gjennom statlige tilskuddsordninger og er i utgangspunktet selvfinansierende. Under vises en oversikt over antall deltakere pr. 31. oktober hvert år fordelt på de ulike opplæringstilbudene.

Utviklingen i antall deltakere på Voksenopplæringen	2013	2014	2015	2016	2017
Antall deltakere NIR (rett til gratis opplæring)	376	272	316	389	385
Antall betalingsdeltakere	460	293	160	125	66
Antall deltakere grunnskole for voksne	48	46	40	55	62
Sum elever	884	611	516	569	513
Hvorav introduksjonsdeltakere	*	68	78	160	216

Tallene for 2013 og 2014 er ikke sammenlignbare med årene etter. Disse årene ble alle deltakere som hadde vært innom på et kurstilbud i løpet av hele året telt med. Fra og med 2015 begynte Voksenopplæringen med et kvalitetssikringstiltak som innebærer månedlig rapportering på elevtall fordelt på gruppe, kommune og type deltakervedtak for å sikre at samarbeidskommunene blir fakturert riktig. I løpet av 2017 har 714 personer deltatt på et eller flere av Voksenopplæringens kurstilbud.

Antall betalende deltakerne har gått markant ned de siste årene. Den viktigste årsaken til dette er at Voksenopplæringen for tiden ikke har plass til betalingsdeltakere på dagkurs, grunnet manglende lokaler. Antall kveldskurs har derimot ligget stabilt de siste årene, hvor det i snitt er 20 deltakere på hver kveldsgruppe.

Antall deltakere øker stadig, både når det gjelder introduksjonsdeltakere (med heltids- og helårs tilbud), deltakere på grunnskole for voksne og deltakere med rett og plikt til opplæring. Antall deltakere er forventet å være på nåværende nivå i tre-fire år fram i tid da mange av Voksenopplæringens nåværende deltakere har liten skolegang fra hjemlandet og bruker lang tid for å nå et funksjonelt norsknivå.

Fokusområde: Brukere	Måles ved	Resultater voksenopplæringen			Mål	Resultat
		2015	2016	2017	Ullensaker	Nasjonalt
Overordnet mål: Kommunen har gode, forutsigbare, tilgjengelige og samordnede tjenester						
Alle skal gis opplæringstilbud innen 3 måneder fra framsatt krav om norskopplæring	Ved bruk av fagsystem	98 %	98 %	98 %	100 %	*
Grunnskoletilbud på tre nivåer gis til voksne med rett til opplæring innen maks to uker etter framsatt krav	Ved bruk av fagsystem	100 %	98 %	95 %	100 %	*
Andel deltakere som skårer på nivå A2 eller bedre ved muntlige norsksprøver	VOX-resultater	90 %	90 %	96 %	91 %	86 %
Andel deltakere som skårer på nivå A2 eller bedre ved digitale lytte- og leseprøver	VOX-resultater	90 %	90 %	92 %	88 %	83 %
Andel deltakere som skårer på nivå A2 eller bedre ved skriftlige norsksprøver	VOX-resultater	76 %	86 %	85 %	87 %	78 %
Andel deltakere som består prøven i samfunnskunnskap er lik eller bedre enn landsgjennomsnittet	VOX-resultater	78 %	77 %	*	82 %	*
Grunnskole deltakerne har grunnskolepoeng som er lik eller bedre enn landsgjennomsnittet	Ved bruk av fagsystem	31 poeng	26 poeng	31 poeng	35 poeng	41 poeng
Andel introduksjonsdeltakere som er i jobb eller utdanning et år etter endt introduksjonsprogram	Statistikk fra IMDI	79 %	49 %	*	70 %	*
Deltakerne er godt eller svært godt fornøyd med variasjon i opplæringen og lokalene	Brukerundersøkelse	**	**	94 %	70 %	*

*) Tall ikke tilgjengelig

**) Ikke gjennomført

Resultatmessig plasserer Voksenopplæringen seg over landsgjennomsnittet på norsksprøvene, samt på prøvene i lytte- og leseforståelse. Grunnskolepoengene er samtidig forbedret fra foregående år. Introduksjonsprogrammet utvikles stadig for å gjøre deltakerne i stand til å delta aktivt i norsk samfunns- og arbeidsliv.

Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT)

PPT er en rådgivende tjeneste i kommunen, som skal bistå barn, ungdom og voksne som strever med utvikling/læring, eller som har en vanskelig opplæringssituasjon. Enheten skal også gi individrettet støtte, og sørge for at det blir utarbeidet sakkyndig vurdering der barnehage-/opplæringsloven krever det, og gi råd og veiledning om tilrettelegging for barn/elever med særskilte behov.

I 2017 ble det meldt 196 nye saker, en økning på 27 saker fra året før. PPT har fokus på systemet rundt barnet/eleven i alle individualsaker fra bekymring i ressursteam og gjennom hele utredningsprosessen.

Nøkkeltall for PPT	2013	2014	2015	2016	2017
Antall saker mottatt	148	179	146	169	196
Antall saker på venteliste	45	56	24	14	28
Antall ferdigstilte sakkyndige vurderinger	426	401	383	487	235

I arbeidet med å bygge kompetanse på flerspråklighet/-kulturalitet, deltar våre to flerspråklige veiledere i prosjektet «Kompetanse for mangfold» i regi av HiOA, i tett samarbeid med to barnehager i kommunen. Videre har enheten arbeidet med å videreutvikle egen organisasjon for å imøtekomme dagens og framtidens krav. Dette handler blant annet om å beholde dyktige medarbeidere, bygge kompetanse, videreutvikle intern organisering, gi rom for erfaringsdeling,

opparbeide gode samarbeidsarenaer og sørge for faglige oppdateringer. I 2018 skal PPT inkluderes i læringsbrettprosjektet i Ullensakerskolen. Det er viktig at PPT har kjennskap til skolens bruk av læringsbrett i opplærings situasjon for å kunne veilede og anbefale læringsbrettaktiviteter som en del av tilretteleggingen for elever med særskilte behov.

Enheten har følgende mål og resultater på fokusområdet brukere:

Fokusområde: Brukere	Måles ved	Resultater PPT			Mål Ullensaker	Resultat Nasjonalt
		2015	2016	2017		
<i>Overordnet mål: Kommunen har gode, forutsigbare, tilgjengelige og samordnede tjenester</i>						
Systemrettet arbeid med fokus på tidlig innsats at flest mulig barn/elever får opplæring innenfor ordinær ramme	Andelen barn med spes.pedagogisk hjelp (barnehage)	2,5 %	*	*	≤ 5,0 %	*
	Andelen elever med spes.pedagogisk hjelp (skole)	6,6 %	*	*	≤ 5,0 %	*
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid på henvisninger	Antall dager fra mottatt henvisning til sakkyndig vurdering er sluttført	*	*	*	Innen 3 måneder	*

*) Tall ikke tilgjengelig

Regnskapsresultatet for 2017 viser et merforbruk på drøyt 0,9 mill. kroner. Dette skyldes at budsjetttrammen ved inngangen av året var satt noe lavt. Området er styrket med økte lønnsmidler i 2018 for å korrigere for dette.

8.4 Stab

Tjenesteområdet stab omfatter de to ansvarsområdene SB-stab, samt Senter for grunnleggende ferdigheter. Området har ikke eget styringskort. Staben bistår enhetene innenfor hovedutvalgsområdet med økonomistyring, rapportering, generell saksbehandling på overordnet nivå, samt lederutvikling og resultatoppfølging av skolene.

Regnskapsresultatet for staben viser et merforbruk på 66.000 kroner, hvilket er tilnærmet likt budsjett.

9 ÅRSRAPPORT FOR HELSEVERN OG SOSIAL OMSORG

I dette kapitlet omtales resultat i forhold til fokusområdene samfunn, brukere, medarbeidere og økonomi for enhetene innenfor politikkområdet helsevern og sosial omsorg (HHS). Området består av Tildelingsenheten, PRO enhetene (PRO Kløfta, PRO Jessheim Øst og PRO Jessheim Vest), Bolig med Bistand (BMB), Rehabilitering, Utredning og Forebygging (RUF), Helsevern, NAV, Forebyggende barn og unge (FBU) og HS Felles inkl. kommuneoverlegen med ansvar for legetjenesten.

Tjenesteområde	Tjeneste	Tilhører enhet
Pleie og omsorg	Institusjon	PRO Kløfta, PRO Jessheim Øst, PRO Jessheim Vest, RUF, BMB
	Hjemmetjeneste	
	Aktivisering og støttetjenester	
	Tjenester til funksjonshemmede	
Kommunehelse	Fysio og ergoterapi	RUF, Helsevern, FBU
	Fengsel helsetjeneste	
	Legevakt	
	KØH	
	Forebyggende helsearbeid	
Rus og psykisk helsevern	Rus	Helsevern
	Psykisk helsevern	
Sosialtjeneste		NAV
Bolig	Bolig	Tildeling
Barnevern og forebyggende arbeid barn og unge	Barnevern	FBU
	Forebyggende arbeid	

9.1 Oppsummering for helsevern og sosial omsorg

Mål for enhetene er fastsatt i kommunens overordnede styringskort som vist i kapittel 2. Fokusområdet Samfunn kommenteres overordnet for kommunen i nevnte kapittel. Målene for fokusområdet Brukere er definert pr tjenestene i samsvar med de overordnede målene for fokusområdet. Resultatene for Brukere kommenteres pr tjenesteområde i dette kapittel. For fokusområdene Medarbeidere og Økonomi er resultatmålene felles for alle enhetene. Resultatene for disse to fokusområdene kommenteres overordnet for hovedutvalget.

9.1.1 Brukere

Fokusområde	Målsetting	Resultatmål
Innbyggere/ Brukere	Gode, forutsigbare, tilgjengelige og sammenhengende tjenester	Defineres på tjenestenivå
	Kommunen fremmer aktiv og helsefremmende livsstil	Defineres på tjenestenivå

For å oppnå målsettingene har det for 2017 blitt prioritert følgende:

- Tidlig innsats
- Koordinert innsats (samordnet og tverrfaglig)

- Styrke og prioritere det forebyggende arbeidet rettet mot barn og unge

Resultater på måloppnåelse under fokusområdet brukere er gjennomgående bra. På målsettingen om at kommunen fremmer en aktiv og helsefremmende livsstil nås målene på alle resultatmålene ved alle tjenestene, unntatt ved tjenester til hjemmeboende under Pleie og omsorg. Under målsettingen om at kommunen har gode, forutsigbare, tilgjengelige og sammenhengende tjenester er måloppnåelsen noe lavere, men mange av resultatmålene er oppnådd. For de resultatmålene hvor tjenestene ikke har oppnådd fastsatte mål er det foretatt analyser og det er fokus på å bedre resultatet i 2018.

For detaljer vedrørende styringskort med fokusområde brukere, se omtale pr tjenesteområde under.

Kommunen har gjennomført brukerundersøkelser innen Helse og omsorg sektoren i 2017. Målet med brukerundersøkelser er å få et bilde av kvaliteten på kommunens tjenester. Ullensaker kommune er opptatt av å gi sine brukere et best mulig tilbud. For at dette skal være mulig, er det viktig å få en tilbakemelding på hvordan brukerne opplever kvaliteten på tjenestene som gis.

Følgende tjenesteområder ble undersøkt i 2017:

- Institusjon
- Barnevern

Gjennomsnittlig resultat for beboere på institusjon i Ullensaker kommune ligger 0,3 under landsgjennomsnittet. I PS 10/18 viser resultatene at det har vært en positiv utvikling på samtlige områder siden 2011, men resultatet for 2017 har gått noe ned fra forrige måling i 2015.

Områder som scorer høyest er trivsel, respektfull behandling og helhetsvurdering. Tilgjengelighet, informasjon og brukermedvirkning er områder som fortsatt har forbedringspotensial. Dette er områder som vil ha et særlig fokus og innarbeides i enhetenes handlingsplaner for 2018.

Resultatene for brukerundersøkelser i barnevernet er tilfredsstillende, ref. PS 2017/5218. Det er høy svarprosent, noe som skyldes god kommunikasjon i forkant av undersøkelsene og systematisk arbeid med intervjuene. Brukerundersøkelsene gir god indikasjon på områder tjenesten lykkes med og områdene med forbedringspotensial. Til tross for at noen av områdene scorer lavere enn landets gjennomsnitt, ligger resultatene på et tilfredsstillende nivå. De fleste indikatorene viser forbedring fra forrige undersøkelse. Resultatene blir et viktig bidrag i utviklingsarbeid i tjenesten og forbedringstiltak er innarbeidet i Virksomhetsplan 2018.

Helsehus

I 2017 har arbeidet opp mot eier av bygget vært tidkrevende og viktig for å sikre at prosessen frem mot innflytting ble i tråd med kommunens behov. Det har vært lagt ned svært mange timer for å sikre at logistikk med flytting av både legevakt, rehabiliteringsavdelingen, dagrehabilitering mm ikke skulle gå utover tilbud og sikkerhet til pasient og brukere. I tillegg har det vært lagt en plan for korttidsavdelingen som blir igjen på Gjestad med en økning med 7 korttidsplasser fra april 2018.

Helsehuset er etablert med ny velferdsteknologi bla Smart Vakt, automatisk lager påfylling og medisinrom.

Gjestad «2066»

I hele 2017 har det vært jobbet med prosjektet Gjestad «2066» ved bruk av en forenklet KVVU-metodikk og med bistand fra Rambøll. Bakgrunnen var en erkjennelse at Ullensaker kommune

fremover vil ha økende problemer med å levere dagens tjenester innenfor helse- og omsorgssektoren. Behovet fremover vil bli betraktelig større enn i dag. Hvilke utfordringer vi vil møte frem mot 2040 ble beskrevet i egen rapport som ble lagt frem før sommeren 2017(PS 188/17). For å få felles forståelse for utfordringsbildet og hva som ligger av mulighetsrom ble det benyttet nye metoder for innbyggerinvolvering med inntil 80 deltakere på en av workshopene. Utgangspunktet har vært å få avklart om Gjestadområdet skal videreutvikles for å møte fremtidig vekst «Gjestad 2066». Det har vært sentralt å velge en retning på tjenesteutformingen som sikrer en bærekraftig utvikling, hvor utforming av bygg og område forsterker muligheten for å utnytte egne ressurser og ønsker. Konseptet som anbefales lagt til grunn for videreutvikling av område er « Smart Bydel». Konseptet medfører en dreining fra ensidig satsning på sykehjem for å ivareta de som har behov for heldøgns omsorg til ulike omsorgsboliger med ulik tilknytning til hjemmetjenestebase.

Konklusjonen er at området vil kunne ivareta flere tjenester og behov også i årene frem mot 2040. Anbefalinger og konsept « Smart Bydel» vil det jobbes videre med i 2018 bla gjennom en politisk komite.

9.1.2 Medarbeidere

Fokusområde	Målsetting	Resultatmål	UK 2015	UK 2016	UK 2017	Mål 2017
Medarbeidere/ Organisasjon	Kommunen er en effektiv organisasjon med motiverte, kompetente og omstillingsdyktige medarbeidere	Andel sykefravær	9,1 %	10,1 %	10,55 %	< landsgjennomsnitt
		Total score på Medarbeidertilfredshet	*	4,7	*	*

Det er ikke gjennomført medarbeiderundersøkelse i 2017. Enhetene innen HHS har i tråd med kommunens strategi jobbet med implementering av verdiene (MER – modig, endringsdyktig og raus).

Sykefraværet i snitt for enhetene innen HHS er 10,55 % for 2017, som er noe høyere enn foregående år. Det er spesielt enheter PRO Jessheim Vest, BMB, FBU, PRO Kløfta og PRO Jessheim Øst som har hatt høyt sykefravær i 2017. Det har vært jobbet målrettet med sykefraværsoppfølging og nærværarbeid i alle enhetene.

I 2017 har det også vært satset på kompetanseutvikling ved alle enhetene for å håndtere nye utfordringer og som tiltak for å beholde og utvikle egne medarbeidere.

9.1.3 Økonomi

Tjenester Tall i 1000 kr	Regnskap 2017	Justert budsjett 2017	Avvik mellom regnskap og	Opprinnelig budsjett 2017
Pleie og omsorg	389 152	379 042	10 110	371 709
Kommunehelse	75 530	75 108	421	72 980
Rus og psykisk helsevern inkl botilbud	25 984	26 803	- 819	27 701
Sosialtjeneste (NAV)	50 609	54 778	- 4 169	54 012
Bolig	9 482	155	9 327	955
Barnevern og forebyggende arbeid barn/unge	68 788	61 233	7 555	61 210
Administrasjon HS	2 466	4 502	- 2 037	6 133
Hovedutvalg for helsevern og sosial omsorg	622 010	601 620	20 389	594 701

Den økonomiske målsettingen er gitt i styringskortene og er felles for alle enhetene.

Resultatet for HS samlet gir et merforbruk i 2017 på 20,4 mill kr. Årsaken til merforbruket skyldes i hovedsak følgende:

- **Vekst i tjenestebehov som førte til anskaffelse av helse- og omsorgstjenester i og utenfor kommunen**
Tildeling har et merforbruk på 9,6 mill kr som skyldes anskaffelse av helse- og omsorgstjenester utenfor kommunen. Denne situasjonen er redegjort for i politiske saker i løpet av 2017. Dette gjelder i all hovedsak:
 - Kjøp av sykehjemsplasser utenfor kommunen
 - Kjøp av heldøgns- pleie og omsorgstilbud til bruker med omfattende behov
 - Kjøp av tjenester fra Adecco til bruker med behov 24/7
 - Bruker plassert på tvang i heldøgns pleie og omsorgstilbud.
- **Sykefraværet**, spesielt korttidsfraværet, har vært høyere enn budsjettet på alle enheter innen tjenesteområde Pleie og omsorg i 2017. Dette har medført merforbruk knyttet til innleie av vikarer og bruk av overtid. Det er kontinuerlig fokus på oppfølging av sykefraværet og nye tiltak vurderes fortløpende.
- **Innslagspunktet for refusjon for ressurskrevende tjenester** er økt med 50 000 kroner utover pris- og lønnsvekst i Statsbudsjettet for 2018. Dette gir mindreinntekter på 2 mill kr i 2017.
- **Omsorgsovertagelser innen barnevernet**
Barnevern har et merforbruk på 7,5mill kr i 2017. Dette skyldes at:
 - Barn har blitt plassert flere ganger, fra beredskapshjem til fosterhjem og tilbake til beredskapshjem eller annen institusjon.
 - Kompleksiteten og alvorret i sakene har i tillegg medført at en del fosterhjem ikke har klart å gi nødvendig omsorg og bistand til barna, slik at man har måttet flytte barn i beredskapshjem igjen. Dette medfører dobbelte utgifter i oppsigelsestiden, samt at man mister refusjoner når barnet ikke lenger er plassert i fosterhjem.
 - Økt antall plasseringer av ungdommer i institusjon. Ungdommer med store atferdsvansker er vanskelig å plassere i fosterhjem.

9.2 Pleie og omsorg

Tjenesteområdet Pleie og omsorg har følgende mål og resultater på fokusområdet Brukere:

Samfunn	UK 2016	UK 2017	Mål 2017
Folkehelsen i Ullensaker kommune har en positiv utvikling.			
Reduksjon i muskel- og skjelettsykdommer (0-74 år), antall per 1000 innbyggere	331,2	337,4	<274
Reduksjon i hjerte- og karsykdommer, antall per 1000 innbyggere	16,7	16,8	<16
Reduksjon i legemiddelbrukere, psykiske lidelser, antall per 1000 innbyggere	145,5	151,1	<135
Reduksjon i legemiddelbrukere, antibiotika, antall per 1000 innbyggere	387	375	<240
Brukere/Innbyggere	UK 2016	UK 2017	Mål 2017
Felles for tjenesteområdet			
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid tjenestetildeling	10 dager	10 dager	10 dager
Antall klager på tjenestetildeling med medhold av fylkesmannen	88 %	90 %	100 %
Tjenester til hjemmeboende			
Kommunen har gode, forutsigbare, tilgjengelige og sammenhengende tjenester.			
Prosent av brukere innenfor psykiatri/demens og kreftomsorg som har maks 12 tjenesteytere pr bruker pr uke	100 %	100 %	80 %
ATA*** i prosent - praktisk bistand	60 %	58 %	70 %
ATA*** i prosent - miljøarbeidertjeneste		42 %	60 %
ATA*** i prosent - hjemmesykepleie	52 %	56 %	60 %
Kommunen fremmer aktiv og helsefremmende livsstil			
Prosent av brukere innen hverdagsrehabilitering som har oppnådd bedring i funksjonsnivå iht standardiserte tester.	80 %	82 %	100 %
Aktivisering og støttetjenester			
Kommunen har gode, forutsigbare, tilgjengelige og sammenhengende tjenester.			
Score** på tilgjengelighet i brukerundersøkelsen for dagsentre	5,6	*	5
Kommunen fremmer aktiv og helsefremmende livsstil			
Antall større aktiviteter ved bo- og aktivitetssentrene	4	*	4
Funksjonshemmede			
Kommunen har gode, forutsigbare, tilgjengelige og sammenhengende tjenester.			
Antall av legemiddelavvik	172	86	150
Antall tilfeller av vold/utagering	136	275	150
Prosent av brukere som når avklarte mestringsmål	43 %	59 %	100 %
Kommunen fremmer aktiv og helsefremmende livsstil			
Prosent av brukere med behov som har aktivitetstilbud på dagtid	100 %	100 %	100 %

* Ikke tilgjengelig data

** Skala på brukerundersøkelsen er 1-6

*** ATA: ansikt til ansikt tid/direkte brukertid

Prosent av brukere innen hverdagsrehabilitering som har nådd sine mål:

Hverdagsrehabilitering har vært vellykket for de brukerne denne arbeidsmetoden er aktuell for. Det er tilfeller av brukere som har blitt dårligere og av den grunn ikke har kunnet fullført planen.

Legemiddelavvikene i enhetene fordeler seg både på hendelser knyttet til at ansatte har glemt å signere, gi medisiner til riktig tid, mangel på medisiner og lignende, samtidig som flere av avvikene er knyttet til at brukerne ikke vil eller kan ta medisinen sin slik det er foreskrevet av lege. Det har ikke vært noen hendelser som har medført alvorlig helseskade, og ved behov konsulteres lege for vurdering av videre oppfølging.

Det er stort fokus på legemiddelhåndtering i enheten og det har vært gjennomført tilsyn av farmasøyt i alle avdelinger.

Enheten har lagt om legemiddelhåndteringen og de fleste har medisin i multidose. Det jobbes med å differensiere avvikene i både type avvik (istandgjøring, utdeling etc), samt endret gradering av avvikene, slik at vi får en bedre oversikt over alvorligheten i avvikene.

Tiltak som har vært iverksatt og som har god effekt er internrevisjon, elektronisk signering av gitt legemiddel og oppfølging av legemiddelområdet fra fag og veiledningskonsulent med helse som fagområde, samt mange ansatte med legemiddelkurs.

Antall tilfeller av vold/utagering

Majoriteten av avvikene (249) er knyttet til skade på personalet, og de fleste av disse er knyttet til en utfordrende situasjon rundt en spesifikk bruker med behov for omfattende tjenester. Det er iverksatt tiltak og det er nå en betydelig reduksjon i avvik rundt denne brukeren.

Tiltak som har vært iverksatt og som har god effekt er kursing av alle ansatte i lovverket knyttet til Helse og omsorgstjenestens (KHOL) kap. 9 «Rettsikkerhet ved bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemning».

Brukere som oppnår mestringsmål

Hensikten med mestringsmål er at enheten i sitt arbeid skal jobbe for å opprettholde eller videreutvikle brukers ferdigheter, og at mestringsmålet er oppnåelig og gir bruker en opplevelse av mestring i eget liv. Det er 52 brukere med definerte mestringsmål i 2017. Av disse har 31 oppnådd mestringsmålet.

Enheten skal jobbe videre med mestringsmål og har innlemmet dette i et eget kompetanseprosjekt som har som mål å øke systematikken i jobbingen rundt brukerne generelt i enheten. Prosjektet er ikke ferdig før sommeren 2018 og innebærer kunnskap om målrettet miljøarbeid og bygging av fagadministrative systemer.

Satsningsområder for 2017

- Imøtekomme økt behov for flere institusjonsplasser
- Øke legeressurser ved institusjonene
- Styrke/utvide tjenester til hjemmeboende
- Utvide servicetjenestene (sentralkjøkken)
- Bolig- en dør inn
- Gjennomgang av Gjestad området
- Velferdsteknologi

Behovet for tjenester har i liket med de siste årene økt jevnt. Økningen viser seg i forhold til alle tjenester innen pleie og omsorg, og det er ikke noen områder som skiller seg noe særskilt ut. Det som imidlertid ser ut som en trend er at det blir flere saker som involverer brukere med store og sammensatte behov. Ullensaker kommune har høyere andel brukere med omfattende bistandsbehov enn sammenlignbare kommuner og landet for øvrig, se tabell under. Disse sakene har ikke noe klar løsning, noe som innebærer stadig større grad av tverrfaglig samarbeid for å komme til gode og forsvarlige løsninger. Dette er i tråd med utviklingen på landsbasis. I november 2017 ble det utgitt en veileder for slike saker som i sin innledning peker på at dette er en tiltakende utfordring for spesielt kommunene. Arbeidsmetodene som fremkommer i veilederen er langt på vei tatt i bruk i Tildelingsenheten. Dette arbeidet videreføres i 2018.

Andel av alle brukere som har omfattende bistandsbehov					
Ski	Lørenskog	Skedsmo	Ullensaker	Eidsvoll	Landet
18,2	22,6	21,6	25,7	22,1	24,8

Gjennomgang av Gjestadområdet ble en viktig prosess i 2017, hvor det ble avklart hvordan området kan benyttes og utvikles for å møte økt etterspørsel og behov i fremtiden. Samtidig ble det utredet hvordan området utnyttes for å løse utfordringene på kort sikt.

Institusjonstjenesten har et merforbruk på 8,6 mill kr i 2017, inkl. kjøp hos ekstern leverandør.

2017 har vært et år hvor etterspørselen etter kommunens sykehjemsplasser, både korttid og langtid, har vært stabilt høy. Økningen som kom i 2016 har vedvart, og i praksis er all kapasitet i kommunen utnyttet til enhver tid.

Pasienter utskrevet fra Ahus med behov for kommunale tjenester:

	2015	2016	2017
Utskrevet	992	1125	1226

Tallene viser en økning i pasientstrømmen på 18 % fra 2015 -2017. Dette medfører økning i øvrige tjenester, herunder hjemmetjenestene, dagsenter, trening i hjemmet, praktisk bistand mv. Dette betyr at alle som trenger tjenester får forsvarlige tilbud. Kommunen måttet allikevel kjøpe plasser utenfor kommunen praktisk talt hele året. I 2017 er det kjøpt mellom 9 og 20 opphold til enhver tid.

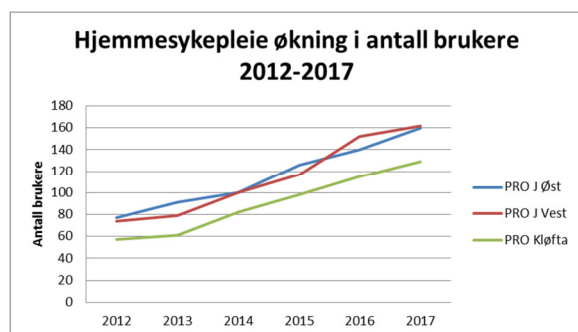
I desember 2017 ble endestuen på institusjonsavdelingene ved PRO Jessheim Øst bygd om til 6 korttidsplasser. To rom på Bofelleskap ved Gystadmyr bo- og aktivitetssenter ble gjort om til to doble korttidsplasser.

Det har over en lang periode vært urolige og utagerende beboere på demensavdelingene, slik at i lange perioder har det vært behov for å ha 1-1 bemanning. Dette har medført økte utgifter til innleie og overtid.

	Ski	Lørenskog	Skedsmo	Ullensaker	Eidsvoll	Landet
Korr.bto.driftsutgifter, pleie i institusjon	1 075 909	957 243	1 090 734	1 038 705	950 494	1 014 408
Økning fra forrige år	4 %	4 %	8 %	1 %	4 %	3 %

Tabellen over viser utgifter pr institusjonsplass i 2017. Til tross for stor press på tjenestene i 2017, økte utgiftsnivå pr institusjonsplass mindre enn i sammenlignbare kommuner og landet, og er under pris- og lønnsvekst.

Hjemmetjenesten har isolert sett har et merforbruk på 10,2 mill kr ved årsslutt grunnet økning i antall brukere og flere er ressurskrevende.

For å klare å håndtere veksten, brukes ressursene fleksibelt mellom hjemmehjelp og hjemmesykepleie. Innføring av velferdsteknologiske løsninger som digitale trykksalarmer og elektroniske dørlåser, er med på å effektivisere arbeidsprosessene.

Hjemmetjenesten har allikevel vært nødt til å leie 7 årsverk hver dag siste månedene for å kunne levere tjenester til de nye brukere.

2017 var det første året med kommunens nyopprettede **boligkontor**. Formålet med etableringen av boligkontoret var primært å samle ressursene i kommunen på ett sted slik at kvaliteten og effektiviteten på det boligsosiale arbeidet øker. Allerede første år bærer dette arbeidet frukter.

Husbanken er en viktig samarbeidspartner i det boligsosiale arbeidet. I 2017 har samarbeidet vært tett og godt. Kommunen deltar i Husbankens by- og tettstedsprogram som strukturerer og fokuserer arbeidet med å utvikle det boligsosiale området. I november 2017 ble det gjennomført en vellykket boligkonferanse hvor sentrale aktører på området ga viktige innspill til arbeidet som skjer og skal skje i Ullensaker.

Ved utgangen av 2017 utgjorde den kommunale boligmassen totalt 463 boliger, herunder 178 omsorgsboliger. Den kommunale boligmassen har økt fra 431 i 2015 til 463 i dag. Denne økningen på 7,4 % er marginalt høyere enn befolkningsveksten i samme periode.

Det er et nasjonalt mål fastsatt av Husbanken at det skal være en betydelig gjennomstrømning i de kommunale boligene. Måltallet for 2020 er 15 prosent gjennomstrømning. Ullensaker kommune har oppnådd dette tallet allerede i 2017 med en gjennomstrømning på i overkant av 16 prosent. Det betyr at det flytter mange inn i de kommunale boligene (76 husstander) samtidig som mange kommer seg videre i boligkarrieren. Denne gjennomstrømningen er betydelig høyere enn den var for få år siden (7 % i 2015). Aktiv bruk av startlån og tilskudd til etablering er virkemidler boligkontoret bruker aktivt for å øke gjennomstrømningen. Dette arbeidet skal intensiveres i 2018.

Det var i alt 43 husstander som fikk hjelp til å kjøpe bolig i 2017 gjennom Husbankens startlansordning. Av disse 43 husstandene bodde 16 prosent i kommunal bolig på tidspunktet da de fikk tilsagnet om lån. For personer med varig nedsatt inntektsevne kan man også innvilge tilskudd til etablering. 3 husstander mottok tilskudd til etablering i 2017. En av de viktige målgruppene for startlånet er barnefamilier. I 2017 var over 80 prosent av de som fikk startlån barnefamilier.

Digitalisering i helsesektor har stått sentralt også i 2017. Hensikten er å anskaffe digital teknologi (velferdsteknologi) som kan bidra til økt trygghet, sikkerhet og sosial deltakelse. Ny teknologi kan også bidra til å styrke mobiliteten samt gi større mulighet for fysisk og kulturell aktivitet. Totalt har 450 brukere fått en digital trygghetsalarm og 350 digital dørlås i løpet av 2016 -2017. Løsningen er nå en del av ordinær drift og gir oss noen helt klare fordeler. Det har bla medført at 80% av alarmene kan løses pr telefon av våre ansatte som er på jobb i hjemmetjenesten. I snitt blir det utløst ca 2 alarmer pr ansatt på vakt i løpet av en uke. Smartvakt som er innført ved Helsehuset gjør dokumentasjon og oppfølging av den enkelte bruker enklere. Bla er det innført elektroniske medisinskap, som etter ordinasjon tilgjengeliggjør ordinert dose i skapet ved at sykepleier identifiserer seg med pålogging på medisinautomaten.

Servicetjenester

Transporttjenesten overtok all transport av brukere til og fra ØRI, dagsenter m.m. fra mai 2017.

Ny organisering av tjenesten har gitt mulighet til å effektivisere ressursutnyttelse. Foruten transport av brukere til og fra arbeid, dagsenter m.m., så henter og leverer de tøy, post og ikke minst varm mat til kommunens institusjoner, dagsenter, kafèer og barnehager.

Avdelingen har til enhver tid en til to personer på arbeidstrening/utprøving og språkpraksis for flyktninger. De har bidratt med transport til for eksempel tannlege og turer for beboere der dette har vært mulig.

Kommunens sentralkjøkken åpnet for leveranse av varm mat til kommunens barnehager fra februar 2017. Dette kom som en følge av henvendelse fra barnehagene og henstilling fra foreldre som ønsket ernæringsrik og tradisjonell mat til barna. Kjøkkenet produserer i gjennomsnitt 554 porsjoner varm mat pr dag til institusjonene, dagsenter, kafèer og barnehager. Antall hjemmeboende som bestiller mat er økende og er ca. 466 bestillinger pr uke. Det varierer fra 67 – 99 pr dag.

9.3 Kommunehelse

Tjenesteområdet Kommunehelse har følgende mål og resultater på fokusområdet Brukere:

Samfunn	UK 2016	UK 2017	Mål 2017
<i>Folkehelsen i Ullensaker kommune har en positiv utvikling.</i>			
Vaksinasjonsdekning, meslinger, 9 år	94,8 %	97 %	100 %
Reduksjon i muskel- og skjelettsykdommer (0-74 år), antall per 1000 innb.	331,2	337,4	<274
Brukere/Innbyggere	UK 2016	UK 2017	Mål 2017
<i>Fysio-ergoterapitjeneste</i>			
<i>Kommunen har gode, forutsigbare, tilgjengelige og sammenhengende tjenester.</i>			
Prosent pasienter som ha gjennomført 1.gangs vurdering av fysio-og ergoterapitjenesten ihht prosedyre	95 %	96 %	95 %
<i>Kommunen fremmer aktiv og helsefremmende livsstil</i>			
Prosent av brukere i balansegrupper som har økt sitt funksjonsnivå iht standardiserte tester	100 %	100 %	60 %
<i>Forebyggende helsearbeid</i>			
<i>Kommunen har gode, forutsigbare, tilgjengelige og sammenhengende tjenester.</i>			
Prosent nyfødte med hjemmebesøk av jordmor	13 %	39 %	50 %
Prosent nyfødte med hjemmebesøk av helsesøster.	34 %	38 %	45 %
<i>Kommunen fremmer aktiv og helsefremmende livsstil</i>			
Prosent barn som har fullført helseundersøkelse ved 5 års alder	100 %	81 %	95 %
Prosent barn som har fullført helseundersøkelse ved 2 års alder	100 %	82 %	95 %
<i>Fengselshelsetjenesten</i>			
<i>Kommunen har gode, forutsigbare, tilgjengelige og sammenhengende tjenester.</i>			
Prosent innsatte får inntakssamtale innen 2. virkedag.	91 %	94 %	100 %
Fravær av antall klagessaker som for medhold av Fylkesmannen	0 %	100 %	100 %

Tjenesten har fokus på **reduksjon i muskel og skjelettsykdommer** spesielt gjennom forebyggende/helsefremmende tilbud som rådgivningstjenesten for seniorer, grupper i regi av fysio/ergoterapitjenesten, frivillighet i samarbeid med fysio- og ergoterapitjenesten (bassenggrupper, «sterk og stødig») og gjennom tilbud i regi av Frisklivssentralen. Frisklivssentralen gir et åpent tilbud til folk med behov for hjelp til å endre livsstil, herunder også livsstilsfaktorer relatert til hjerte- og karlidelser.

Prosent av brukere i balansegrupper som har økt sitt funksjonsnivå iht standardiserte tester: Målet er oppnådd og krav til måloppnåelse er satt urimelig lavt, og er derfor satt høyere for 2018. Alle brukere som fullfører en runde med balansetrening oppnår bedring. Dersom

bedring ikke oppnås vil dette kun skyldes akutt sykdom/skade som kommer i tillegg til årsak for henvisning til gruppe.

Prosent nyfødte med hjemmebesøk av jordmor har ikke oppnådd fastsatt målsetting. Jordmortjenesten ble høsten 2017 styrket med ett årsverk. Effekten av denne styrkingen venter en å se resultatene fra utover i 2018.

Nyfødte med hjemmebesøk av helsesøster var på 38 %. Grunnet kapasitetsutfordringer, er førstegangs fødende prioritert for hjemmebesøk.

Mål om **fullført helseundersøkelser ved 5 og 2 år** er ikke nådd i 2017. Dette skyldes mange sykemeldinger og fravær av leder ved Jessheim helsestasjon. Det er store utfordringer i forhold til lokaler, som gjør det vanskelig å få gjennomført konsultasjoner til rett tid. Folkehelseinstituttet har kommet med endringer i form av nye retningslinjer for både helsestasjon- skolehelsetjenesten og jordmortjenesten. Dette har krevd mye tid og ressurser. Det jobbes også med kvalitetssikring av tjenestene.

Prosent innsatte får innsatsamtale innen 2. virkedag: 94 % av innsatsamtaler gjennomføres innen 2. virkedag, dette er en økning fra tidligere. Innsatte som kommer tilbake fra Nederland har med seg en oversikt/ et sammendrag av oppfølgingen som er gitt i Nederland, dette gir betydelig mer og bedre informasjon enn det som kommer når innsatte kommer fra andre norske fengsler.

2017 har tjenesten mottatt to klager, en av disse har ikke hatt klagemuligheter hos **Fylkesmannen** og den andre er ikke ferdigbehandlet.

Satsningsområder for 2017

- Styrke skolehelsetjenesten
- Styrke fysio-, ergoterapitjenesten
- Forberedelse til innflytting til Helsehus - styrke legevakten med fag- og kvalitetskonsulent
- Øke jordmor ressursen

Skolehelsetjenesten ble styrket i 2017:

- Bakke barneskole med 30 %
- Borgen barneskole med 10 %
- Hovin barneskole med 10 %
- Døli barneskole med 5 %
- Vesong ungdomsskole med 5 %

Det betyr at helsesøster i større grad blir en del av skolehverdagen og mer tilgjengelig både for barn og skolepersonell.

Fysioterapitjenesten har blitt styrket i 2017 ved å tilby fysioterapeuter med driftstilskudd en mulighet til å øke sine driftsavtale inntil 100 %. Med unntak av 3 fysioterapeuter har alle økt sine tilskudd. Dette gjør at utbetalt driftstilskudd tilsvarer det fysioterapeuten jobber/ønsker å jobbe, noe som bidrar til økt tilgjengelighet for pasientene. Dette er også ihht avtale mellom KS og NFF ift bruk av deltidshjemler.

Planlegging for innflytting i nytt **helsehus** har hatt mye fokus i 2017. Fokus har vært å forberede turnus og bemanning, planlegging av opplæringen, planlegging og innkjøp av utstyr, inventar og møbler, samarbeid med ulike leverandører ift teknologi, planlegging og samarbeid rundt støttefunksjoner, utarbeidelse av prosedyrer/rutiner/retningslinjer. Videre har fokus vært

implementering av ny akuttmedisin forskrift, herunder planlegging av nødvendig bemanning og gjennomføring av opplæring. Dette prosjektet har pågått samtidig som vi har hatt ordinær og krevende drift, hvor pasient gruppen blir stadig mer sammensatt hvor det kreves høy kompetanse.

9.4 Rus og psykisk helsevern

Tjenesteområdet Rus og psykisk helsevern har følgende mål og resultater på fokusområdet Brukere:

Samfunn	UK 2016	UK 2017	Mål 2017
<i>Folkehelsen i Ullensaker kommune har en positiv utvikling.</i>			
Reduksjon i psykiske symptomer/lidelser, primærh.tj., 15-29 år, antall per 1000 innb.	145,5	154,4	<142
Reduksjon i legemiddelbrukere, psykiske lidelser (0-74 år), antall per 1000 innb.	145,5	151,1	<135
Brukere/Innbyggere	UK 2016	UK 2017	Mål 2017
Rus			
<i>Kommunen har gode, forutsigbare, tilgjengelige og sammenhengende tjenester.</i>			
Prosent av brukere som har fått kartleggingssamtale og vedtak er fattet innen 3 uker.	100 %	100 %	100 %
Prosent av brukere som er delaktige i klientorientert resultatstyrt praksis	5 %	0 %	20 %
<i>Kommunen fremmer aktiv og helsefremmende livsstil</i>			
Antall aktive og helsefremmende gruppetiltak	3	3	3
Psykisk helsevern			
<i>Kommunen har gode, forutsigbare, tilgjengelige og sammenhengende tjenester.</i>			
Prosent av brukere som er delaktige i klientorientert resultatstyrt praksis	30 %	40 %	40 %
Prosent tjenester iverksatt under 6 måneder	80 %	80 %	80 %
<i>Kommunen fremmer aktiv og helsefremmende livsstil</i>			
Antall aktive og helsefremmende gruppetiltak	4	5	3

Når det gjelder feedback-informerte tjenester (FIT) har avdeling Rus og avhengighet ikke kommet i mål. Etablering av metoden krever at flere medarbeidere får opplæring, samt at ikke alle møter med bruker egner seg for den type tilbakemelding. Avdeling Psykisk helsevern har nådd målet om at Feedbackinformerte tjenester (FIT) anvendes i 40 % av de som får behandling.

Avdeling Rus og avhengighet har et samarbeid med lokale bønder gjennom Grønn omsorg/ Inn på TUNET. 10-15 brukere har regelmessig tilbud om aktivisering i disse tiltakene.

Avdelingen psykisk helsevern har ulike gruppeaktiviteter: gå gruppe, svømmegruppe, treningsgruppe og bowlinggruppe.

Satsningsområder for 2017

- Tidlig intervensjon og forebygging
- Lavterskel tilbud
- Aktivitet
- Etablering av nye boliger for personer med ruslidelser
- Avklare målgruppe for KØH-plasser for psykisk helse og rus

Det er etablert et brukerråd/fagråd som består av 4 brukerrepresentanter som sammen med 2 medarbeidere utgjør rådet. Disse har jevnlig møter, og jobber både med saker som er på individ- og systemnivå. De er medvirkende til fagplaner og utarbeidelse av tilbudet/aktiviteter på Lavterskelhelsetiltaket, 7er'n. Det avholdes i tillegg månedlige husmøter med brukerne av

lavterskelhelsetiltaket, samt at forslagskasse er strategisk plassert, og innspillene fra brukerne tas opp til vurdering og behandling i brukerrådet/husmøter.

Rus og avhengighet har fortsatt et godt samarbeid med lokale bønder gjennom Grønn omsorg/ Inn på TUNET, som har gitt tilbud til 10-15 brukere. Det er også startet opp billedterapi grupper, som kan bidra til økt innsikt ved å avspeile både ressurser og problemområder. Avdelingen disponerer treningskort, som kan brukes sammen med miljøterapeuter. Andre helsefremmende tiltak igangsettes etter behov.

Avdelingen psykisk helsevern har ulike gruppeaktiviteter: gå gruppe, svømmegruppe, treningsgruppe og bowlinggruppe. Avdelingene psykisk helsevern og Myrvegen har etablert et tilbud om fysisk aktivitet, som enheten har fått tilskudd til fra Helsedirektoratet. Avdelingene samarbeider om tilbudet, målet er å tilrettelegge for økt aktivitet og øke kunnskap om sammenhengen mellom fysisk og psykisk helse.

Det jobbes videre med utarbeidelse av strategidokument for psykisk helsevern, rus og avhengighet, for å sikre noen langsiktige valg og prioriteringer for begge brukergruppene. I dette arbeid har mange tjenester kartlagt situasjonen rundt mennesker med rus- og psykiske lidelser ved hjelp av Bruker Plan (en metodisk gjennomgang av alle brukere vi er i kontakt med).

9.5 Sosialtjeneste

Tjenesteområdet Sosialtjeneste har følgende mål og resultater på fokusområdet Brukere:

Samfunn	UK 2016	UK 2017	Mål 2017
<i>Folkehelsen i Ullensaker kommune har en positiv utvikling.</i>			
Prosent frafall i videregående skole	28 %	26 %	20 %
Prosent arbeidsledige 15-29 år	2,9 %	3,0 %	2,7 %
Brukere/Innbyggere	UK 2016	UK 2017	Mål 2017
<i>Sosialtjenesten (NAV)</i>			
<i>Kommunen har gode, forutsigbare, tilgjengelige og sammenhengende tjenester.</i>			
Prosent saker med saksbehandlingstid innen 30 dager	96 %	96 %	96 %
Prosent henvendelser i mottak med ventetid under 20 minutter	99 %	100 %	100 %
Andel sosialhjelpsmottakere mellom 18 og 24 år av innbyggere 18-24 år	5,1	4,9	5,1
<i>Kommunen fremmer aktiv og helsefremmende livsstil</i>			
Prosent av brukere med nedsatt arbeidsevne i gruppen 18 - 29 år med aktivitetsplan.	90 %	59 %	90 %
Prosent av introduksjonsdeltagere som har økt deltagelse i arbeidslivet eller utdanning, etter endt programperiode	81 %	87 %	80 %
Prosent av brukere med sosialhjelp som hovedsinntektskilde som har arbeidsrettet aktivitet.	42 %	37 %	20 %

96 % av alle saker er behandlet innen 30 dager. 77 % av alle saker er behandlet innen 2 uker, noe som er en økning på 9 % fra 2016. Saker med behandlingstid utover 4 uker er i stor grad klagesaker som har tatt tid å utrede.

Enhetens har fått nytt køordningssystem i 2017 og har også redusert åpningstiden for dropp innhendelser. 100 % av dropp-in hendelser er effektivert innen 20 minutter.

Andelen sosialhjelpsmottakere mellom 18 og 24 år er redusert til 4,9 og målet for 2017 er ikke oppnådd.

Andelen introduksjonsdeltakere som har økt deltakelse i arbeidslivet/utdanning er 87,4 % som er 7 % over enhetens målsetting.

Andelen brukere med sosialhjelp som har arbeidsrettet aktivitet er 37 % 2017. Det er 5 % nærmere fastsatt mål for 2017 enn resultatet i 2016.

Satsningsområder for 2017

- Ungdom
- Flyktninger
- Arbeidsledige

Det har i 2017 vært jevn drift på **Aktivitetshuset**. Huset har økt aktivitetstilbudet for brukere fra 3 til 4 dager pr uke og 51 personer mellom 18 og 24 år har fått tilbud om oppstart på Aktivitetshuset i 2017. Målgruppen er de unge som står langt fra arbeidslivet, og målet er å starte en prosess som gir ordinært arbeid på sikt, med tett individuell oppfølging. Bemanningen har økt med en veileder, slik at to personer er fast knyttet til tilbudet pr i dag. Ungdomsteamet er representert to dager i uken.

Av deltakerne som har avsluttet tilbudet har 10 gått over i fast jobb og 2 har gått til skole/lærlingeplass. 4 har fått plass i **kvalifiseringsprogrammet**, 11 er i andre kurs/tiltak i regi av NAV. En er avklart mot andre trygdeytelser og 5 har flyttet fra kommunen.

Det er mottatt 53 søknader til kvalifiseringsprogrammet i 2017 og det er en økning på 16 personer fra 2016. 37 har fått innvilget deltakelse i programmet, og de resterende har fått avslag da de ikke har rettigheter/ikke er aktuelle. Ved utgangen av 2017 var det 34 deltakere hvor 10 var mellom 18 og 24 år. Av 16 som planmessig avsluttet programmet i løpet av året gikk 10 over til ordinært arbeid. De øvrige 6 fordelte seg på overgang til utdanning og arbeidsmarkedstiltak i statlig regi. Ingen ble avklart tilbake til økonomisk sosialhjelp.

Avdeling for **Arbeid og inkludering** i NAV har ansvar for å bosette og inkludere flyktningene, samt følge opp de som deltar på introduksjonsprogrammet. Avdelingen har jobbet videre med å gjennomføre tiltak i «Ullensakermodellen» med spesielt fokus på arbeidsretting av introduksjonsprogrammet. Avdelingens arbeid har fått nasjonal omtale av blant annet TV2 og IMDI som i juni 2017 publiserte en sak på de gode resultatene kommunen har på overgang til arbeid og utdanning for deltakere på introduksjonsprogrammet.

Det ble vedtatt å bosette 39 flyktninger i 2017, inkludert 3 enslig mindreårige flyktninger. Arbeid og inkludering bosatte 36 flyktninger i tillegg til 28 personer på familiegjenforening.

24 flyktninger avsluttet sitt introduksjonsprogram i 2017. Av disse gikk 16 personer over i arbeid og utdanning. Dette er en overgang på 66,6 % etter endt introduksjonsprogram og en økning på 16,6 % fra 2016. 5 får videre oppfølging med arbeidsrettede tiltak i NAV. Den totale overgangen til arbeid og utdanning og arbeidsrettet aktivitet er derfor 87,4 %.

Avdelingen har sikret flere samarbeidsavtaler med det private næringslivet, samt kommunale bedrifter om rekruttering om flyktninger. Markedskoordinator i avdelingen samarbeider også med Nav Jobbservice Øvre Romerike om rekruttering av flyktninger.

Avdelingen har videreutviklet sitt samarbeid med frivilligheten. Redd Barna, Jessheim Kirke og biblioteket deler på å arrangere språkkafeen en gang i måned i samarbeid med Arbeid og inkludering.

Samarbeidet med Ressursenteret for migrasjonshelse er videreutviklet med deres helsekurs for flyktingene som bosettes i kommunen.

Kommunen vedtok i november 2017 å avsette 25 praksisplasser årlig og legge til rette for lærekandidatplasser i kommunal virksomhet som virkemiddel i kvalifisering til jobb eller utdanning for deltakere i introduksjonsprogrammet.

Utfordringene i enhetens økonomi er økte utgifter til **økonomisk sosialhjelp**. 1.tertial i 2017 var det et gjennomsnitt på 67 husstander som mottok sosialhjelp over 12 måneder eller mer, mens gjennomsnittet er 62 husstander pr august. Tendensen er imidlertid positiv, med 55 husstander som er registrert pr august måned.

Det er stor pågang fra nye brukere som ikke har vært i kontakt med NAV innenfor dette området tidligere, ca. 33 nye husstander pr måned.

9.6 Barnevern

Tjenesteområdet Barnevern har følgende mål og resultater på fokusområdet Brukere:

Samfunn	UK 2015	UK 2016	UK 2017	Mål 2017
<i>Folkehelsen i Ullensaker kommune har en positiv utvikling.</i>				
Prosent av ungdom som plaget av ensomhet (ungdomsskole,Ungdata 2013)	18 %	*	20 %	12 %
Reduksjon i psykiske symptomer/lidelser, primærh.tj., 15-29 år, antall per 1000 innb.	146,4	145,5	154,4	<142
Prosent av ungdom som har vært beruset (ungdomsskole,Ungdata 2013)	11 %	*	15 %	8 %
Brukere/Innbyggere	UK 2015	UK 2016	UK 2017	Mål 2017
<i>Forebyggende arbeid</i>				
<i>Kommunen har gode, forutsigbare, tilgjengelige og sammenhengende tjenester.</i>				
Prosent av foreldremøter i 8-trinn på ungdomsskolene som blir besøkt av utekontaktene i løpet av høsten	94 %	80 %	80 %	100 %
<i>Kommunen fremmer aktiv og helsefremmende livsstil</i>				
Prosent barn og unge med behov som har takket ja til et tilrettelagt aktivitetstilbud	53,3 %	100 %	100 %	100 %
Prosentøkning av besøkstall ved Klubb	10 %	10 %	10 %	10 %
Barnevern				
<i>Kommunen har gode, forutsigbare, tilgjengelige og sammenhengende tjenester.</i>				
Prosent meldinger behandlet innen frist	95,9 %	98,0 %	99 %	100 %
Prosent undersøkelser gjennomført innen frist	87,0 %	63,0 %	46 %	100 %
Prosent barn med hjelpetiltak som har tiltaksplan	98,2 %	96,0 %	92 %	100 %
Prosent barn med omsorgstiltak som har omsorgsplan	100 %	100 %	87 %	100 %

* Ikke tilgjengelig data

Utekontaktene hadde mål om å delta på alle foreldremøtene i 8.klasse. De har en måloppnåelse på ca. 80 %. Mye av høsten har gått med til å forebygge og jobbe tett rundt problematikken «beefing» (avtalte slåsskamper), og dette har tatt mye av utekontaktens tid. Ved godt tverrfaglig samarbeid ser vi at vi har lyktes i å stoppe/reducere denne utviklingen.

Ungdomshusene Huset og Calypso har nådd målet om økt besøkstall på 10 %.

Barneverntjenesten har arbeidet godt og systematisk for å minske fristbrudd på undersøkelse og for å oppfylle krav om oppfølgingsbesøk. Dette arbeidet er ikke helt i mål. Barneverntjenesten

gikk fra 64 % fristbrudd siste halvdel av 2016, til å levere en rapportering med 26 % fristbrudd ved utgangen av 2017. Målet er at dette skal gå ytterligere ned ved rapporteringene i 2018.

I 2017 fikk familieteamet inn 279 nye saker, som er en stor økning fra 2016. Henvisningene har ulik alvorlighetsgrad, samtidig som flere av sakene krever tett og hyppig oppfølging. Det er ofte tett samarbeid med andre kommunale instanser og flere av sakene er tidkrevende. Det er mange gode tverrfaglige samarbeid innad i kommunen.

Satsningsområder for 2017

- Styrke familiearbeidet
- Tidlig innsats
- Videreføre SLT arbeidet

Barneverntjenesten har i 2017 fortsatt økningen i antall saker. Barneverntjenesten ser at det har vært en økning i antall saker med vold i hjemmet, hvor litt mer enn halvparten av bekymringsmeldingene i 2017 omhandlet vold (fysisk, psykisk eller vitne til vold). I tillegg til nye bekymringsmeldinger som omhandlet vold, har barneverntjenesten også fått opplysninger om vold i aktive saker. Slik at i 2017 arbeidet barneverntjenesten med ca. 600 barn som har opplevd eller blitt utsatt for vold.

Barneverntjenesten har i 2017 fått nytt lederteam, med ny barnevernleder og to nye fagledere fra mai. Gjennom ny ledelse har barneverntjenesten satset på arbeid med å forbedre interne rutiner og internkontroll. Det har vært et stort fokus på faglig kvalitet og god forvaltning. Barneverntjenestens ledergruppe har oppdaget mange mangler i arbeidet, som er identifisert, utbedret og lukket. Systemet i dag er mer transparent, slik at slike mangler vil være enklere å identifisere tidligere fremover.

FABU har hatt en stor økning i etterspørsel fra innbyggere i 2017. Utekontaktene har merket stor pågang, både fra foresatte og ungdommer. Vi har hatt foreldregrupper og deltatt på foreldremøter på barneskoletrinn. Ungdomsmiljøet i Ullensaker har endret seg i 2017, mange ungdommer beskriver stort press på mange områder. Dette gjelder også rus og seksualitet.

Ungdomshusene Huset og Calypso har hatt en økning i antall besøkende i 2017. Ungdommen er fortsatt fornøyd med tilbudet, samtidig som vi er i sterk konkurranse med Jessheim storsenter. I 2017 har vi hatt fokus på å være mye ute på ungdomskolene, sammen med utekontaktene for å rekruttere og for å snakke og bli kjent med ungdommene. Dette har vi sett virkning av. Vi har også justert åpningstider på Huset på Kløfta som har hatt god effekt.

FABU har tett og godt samarbeid med frivillige organisasjoner, og mottar god støtte for å sikre og ivareta tilbud til barn og unge. 0,3 mill kr som ble vedtatt benyttet til barn og unge med formål å utjevne sosiale forskjeller, har for en stor del blitt benyttet til idrett og aktiviteter for barn, unge og deres familier (ca 125 familier).

Merforbruket ved barneverntjenesten er i hovedsak knyttet til fosterhjem og plasseringer utenfor hjemmet, samt juridisk bistand i rettssaker og konsulentkjøp i saksbehandling.

Vakanser har gitt tjenesten utfordringer i saksflyten, og det har blitt brukt noe innleie for å overholde frister og gjennomføre undersøkelser.

Barneverntjenesten har igangsatt et kvalitetsarbeid for å sikre god tydelig ledelse, samt tilgjengelighet for saksbehandlere. Dette forventes å gi god effekt på gjennomføring og tilstedeværelse av ansatte.